

JUANPA KILLKASHKAN KILLKA JESUKRISTU RUNAKUNATA KISHPICHISHKANMANTA

Yaya Diospa yuyayninta riksichik
Kristu runa tukurka

1 ¹Manara nima ima tiyashpanra ñukanchi runakunata Yaya Diospa yuyayninta riksichik *Kristuka ña tiyarka. Payka Yayan Dioswami karka chasnallatata Yaya Diosmi karka. ²Ñawpamanta pachami Yaya Dioswa karka. ³Chay Yaya Diospa yuyayninta riksichik Kristutami payka tukuy ima tiyashkakunata rurachirka. Mana nima ima pay kikinlla rurarishkachu, ashwan tukuyta Yaya Dioska chay yuyayninta riksichik Kristutami rurachirka. ⁴Chaymanta payllami ñukanchi runakunata Yaya Dioswa kushilla kawsayta kun. Chaymantapas ñukanchita riksichin imashnami ali ruranakunaka Yaya Diospa rikushkanpika. Chasna ali ruranakunata riksichishkanraykumi ñukanchi runakunarayku punchashina kan. ⁵Ali ruranakunata mana riksishpanchi amsapishina kawsanchi. Kristuka punchashina kashpanmi shamushka amsapishina kawsahukkunata riksichinanpa imashnami ali ruranakunaka Yaya Diospa rikushkanpi. Shuk runa masinchikuna payta mana kasunayashpankunapas manami atipashkakunachu chay punchashina kahukta winsinata.

⁶⁻⁷Yaya Dios shuk runa Juan shutiyuta akllashpan kamachirka chay punchashina kahukmanta yachachinanpa. Chasna yachachinanpami Juanta kamachirka tukuy ñukanchi runakuna uyashpanchi shunkunchimanta pacha Kristupina sinchikunanchipa. ⁸Juanka manami Kristu punchashina kahukchu karka, ashwan payka Kristu punchashina kahukmantami yachachik karka. ⁹Chay Yaya Diospa yuyayninta riksichik Kristumi shutipa punchashina karka tukuy ñukanchi runakunarayku. Paymi shamunan karka tukuy ñukanchi runakunata riksichinanpa imashnami ali ruranakunaka nishpa. ¹⁰Tukuy uras kay allpapi kahushpanpas Yaya Dioska payta runakunata rurachishka kashpanpas runakunaka mana riksinyarkakunachu. ¹¹Pay runa tukushpan ñukanchi israel masinkunapi paktarka. Chasna kikin israel runa masinchi kashpanpas payta mana riksinyarkakunachu, chaymantapas mana yaykuchinayarkakunachu. ¹²Tukuy maykankunami payta yuyashpanchi shunkunchipi yaykuchiranchi amunchi kananpa, paykunataka Kristumi yanapashka Yaya Diospa wawankuna tukunanchipa. ¹³Manami Yaya Diospa wawankuna tukushkanchichu shuk warmi kusanmanta chichushpan nima shuk runa chasna munashkan-

raykuchu. Ashwan Yaya Dios munashpanmi shuk mushu kawsayta kushpan paypa wawankuna tukushkanchi.

¹⁴Chay Yaya Diospa yuyayninta riksichik Kristuka ñukanchishina runami tukurka. Pay kawsarka ñukanchiwa. Yuyaysiki llakichiysiki kashpan tukuyta rurarka ñukanchita uchanchikunamanta kishpichinanpa Yaya Diosta riksichinanpa. Chaymantapas ñukanchi runakunata shutipa kashkata riksichik karka. Atun suma yachayyu kahushkanta riksishkanchi. Chay atun yachaynintaka Yaya Diosmi Kristuta kurka shuklla yuyashkan Wawan payshina Yaya Diosllata kashkanrayku. ¹⁵Paymantami Juanka rimashpan ñukanchita yachachirka kasna nishpa:

Chay Kristumantami rimashkani kasna nishpayni: Ñuka yachachinata sakishkayni-washa ñukamanta ashwan atun yachayyumi yachachinka. Manarapas wawayarishpaynira payka ña tiyarka. Chayraykumi paymanta rimani, ñukamanta ashwan atun yachayyu nishpa. ¹⁶Yaya Dioska ñukanchita yuyaysiki uchanchikunamanta llakichiysiki kashpanmi ñukanchi paypi sinchikuk runakunata yanapashka atunta kushikushpa kawsananchipa. ¹⁷Ñawpa Yaya Dioska Moisés wañuta killkarishkata kurka ñukanchi runakunata riksichinanpa kamachishkankunata, yachananchipa imashnami alita kawsashunchi. Chaymanta Wawan Jesukristutana kachashpan paywa tukuyta rurarka ñukanchita uchanchikunamanta kishpichinanpa paytana riksichinanpa. Chaymantapas Wawanta kacharka ñukanchita shutipa kashkata riksichinanpa. ¹⁸Manami ashwan shuk runaka Yaya Diosta rikushkachu. Shukllami payta rikushka. Paymi kan shuklla Wawan Jesukristu payshina Yaya Diosllata. Shuk yuyayllawa kashpankunami ñukanchita riksichirka imashnami Yaya Dioska.

Bawtisak Juan

Jesukristumanta rimarka

(Mt. 3.1-12; Mk. 1.1-8; Lk. 3.1-18)

¹⁹Alita yuyariychi Bawtisak Juanpa rimashkanta Yaya Diospa Wawan Jesukristumanta. Paymanta yachachihushpan ñukanchi israel runakunapa apunchikuna Jerusalén llaktamanta kacharkakuna Juanta tapunankunapa. Chay tapuk runakunaka *saserdotekuna karkakuna. Paykunapa tarawanan kan ñukanchi israel runakunapa uchanchikunamanta Yaya Dioswa alichakkuna. Shukkunaka *levitakuna karkakuna. Paykunapa tarawanan kan *Yaya Diospa wasinpi yanapanankunapa. Juanpi paktashpankuna tapurkakuna:

¿Chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichikchu kanki?

²⁰Chaypi Juanka aynirka:

Ama chasna rimawaychichu. Ñukaka manami Yaya Diospa Kachanan Kishpichikchu kani.

²¹Kutikashka tapurkakuna:

¿Ashwan pitaya kanki? ¿Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachik Eliaschu kanki, maykanmi kutikashka shamunan karka?

Juanka aynirka:

Mana.

Yapa yachanayashpankuna pimi kan Juanka kuti tapurkakuna:

¿Kanchu kanki chapahushkanchi Moisés wañushina Yaya Diospa yachayninwa yachachik?

Chaypi payka aynirka:

Mana paychu kani nishpa.

²²Kuti tapurkakuna:

¿Pitaya kanki? Ñukanchita kachak runakuna yachanayanahun pimi kanki nishpa. Paykunata rimak rinanchipa ñukanchita rimay ¿pimi kanki nishpataya kan kikinmanta yuyarinki?

²³Juanka aynirka:

Ñukami kani shuk runa chunlla chakishka allpapi runakunata Yaya Diospa shiminta sinchita yachachik kasna nishpa: Millaypata rurashkaykichita llakirishpaykichi sakiyichi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik kankunapi kawsak shamunanpa. Chasname Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachik Isaias wañuka ñukamanta killkarka.

²⁴⁻²⁵Shuk chaypi kahukkunana *fariseokunapa kachashkan runakuna tapurkakuna:

Mana chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik kashpaykika nima Yaya Diospa yachayninwa yachachik Elias kashpaykika nima chapahushkanchi Moisesshina yachachik kashpaykika ¿imaraykutaya runakunata bawtisanki?

²⁶Chaypina aynirka:

Ñukaka runakunata uchankunata yuyachishpa yakullawa bawtisani. Kushikuychi ñukamanta ashwan yachayyu ña ñukanchiwa pakta kahushkanrayku. Kunanka manara payta riksinkichirachu. ²⁷Manarami kallarihunrachu yachachinata. Ñuka yachachinata sakishkayniwasha payna yachachinka. Yapa yachayyu kashpan ñukaka paymantaka mana yachayyuchukani. Paypa puntanpika nima imata atipanichu rimanata.

²⁸Chasna Juanka yachachirka Jordán yaku mayanpi Jerusalén llaktamanta chimpa partima Betania llaktapi. Chaypillatata runakunata Jordán yakupi bawtisarka.

**Juan rimarka Jesús
uchanchikunamanta Yaya Dioswa
alichak kananta**

²⁹Chasna yachachishkanwasha kayantima Juanka Jesusta rikurka shamuhushkanta. Chaypi rimarka:

Rikuychi shamuhushkata, paymi kan Yaya Diospa akllashkan runa uchanchi-

kunarayku wañunanpa. Ñawpamanta pacha obeha maltakunata wañuchipayanahun Yaya Dios uchanchikunamanta llakichinanpa. Kunanka paymi tukuy ñukanchi runakunapa uchanchikunarayku shuk obeha maltashina wañuchiy tukunka Yaya Dios uchanchikunata llakichinanpa. ³⁰Paymantami kankunata rimashkani yachachihushpayni kasna: Ñuka yachachinata sakishkayniwasha payna yachachinka. Manarapas wawayarihushpaynira payka ñawpamanta pacha ña tiyarka.

Chayrayku ñukamanta ashwan yachayyumi nishpa. ³¹Ñuka kikinpas puntiru payta mana riksirkanichu pimi kan nishpa. Chasna kashpanpas shamushkanimi kankuna israel masinikunata paymanta yachachinaynipa. Kankunata uchaykichikunata yuyachishpa yakuwa bawtisani. Chayta rurani shunkuykichipi alicharishpaykichi maykanmi shamunan kashkata riksinyakichipa.

³²Chaymantapas Juanka payta riksishkanmanta rimarka:

Rikushkanimi Yaya Diospa Espiritunta silumanta shuk wiwa mukukushina paypi uraykumuhushkanta. Payllapimi kiparirka chay Yaya Diospa Espiritunka.

³³Puntiru ñukaka mana yacharkanichu pimi chay runaka nishpa. Chasna kashpanmi yakupi bawtisanaynipa kamachiwak Yaya Dioska rimawarka:

Maykanpimi rikunki Espirituyni uraykumushpan paypi kiparishkanta, paymi runakunata Espirituynita kunka. Kan runa masikikunata uchankunata yuyachishpa yakullawami bawtisanki. Pay shuti Espirituynita runakunata kushpa shunkunkunata aliyachinka nishpa.

³⁴Ñukaka ñami rikushkani, rikushpayni yachachishkani pay Yaya Diospa Wawan kananta nishpa Juanka rimarka.

**Jesusta puntiru
katikkunamanta riman**

³⁵Chaymanta kayantima Juanka kutikashka chaymallatata rirka. Chay uras ñuka, wawki Andrespas payta katik runakuna kashpanchi chaypi paywa pakta kahurkanchi. ³⁶Chaypina Juanka Jesusta pasahushkata rikushpan rimarka:

Rikuychi paymi kan Yaya Diospa akllashkan runa uchanchikunarayku wañunanpa. Shuk obeha maltashina wañuchiy tukunka Yaya Dios ñukanchi-kunata uchanchikunamanta llakichinanpa nishpa.

³⁷Ñukanchi ishkay payta katik runakuna chay rimashkanta uyashpanchi Jesustana katirkanchi. ³⁸Chaypi Jesuska tikrarishpan ñukanchita rikushpan tapurka:

¿Imatata munankichi? nishpa.
Ñukanchina rimarkanchi:
Yachachik ¿maypita kawsanki?

³⁹Jesuska ñukanchita aynirka:
Shamuychi riksinyakichipa maypimi kawsani.

Chasna rimashpan rirkanchi rikunanchipa maypimi kawsahurka. Chaypina paywa kiparirkanchi ña chishiyahushkanrayku. ⁴⁰Andreswa pakta chaypi kiparirkanchi. Payka Simonpa wawkin karka. Juan Jesusmanta rimashkanta uyashpanchi Jesustana katirkanchi. ⁴¹Andreska Jesusta riksishkanwasha wawkin Simontana maskanapa rirka. Tarishpan wawkinta rimarka:

Chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichiktami tinkushkanchi nishpa.

⁴²Chaymanta Andreska wawkin Simonta pushamurka Jesusma. Jesuska Simonta rikushpan rimarka:

Kanmi kanki Simón, Juanpa wawan. Kunanka shutikika kankami Kefas nishpa.

Kefas arameo shimimanta pasachishpa *griego shimipi kan Pedro, chayka ninayan rumi.

**Jesuska Felipeta Natanaelta
kayarka payta katinankunapa**

⁴³Chaymanta kayantima Jesuska ñukanchiwa pakta Galilea allpama ña rinanchipa kahushkapi Felipeta tinkurka. Chaypi payta rimarka:

Katiway nishpa.

⁴⁴Felipeka Galilea allpapi Betsaida shutiyu llaktamantami karka. Andrés Pedropas chay llaktamantallatatami karkakuna. ⁴⁵Felipeka Jesusta riksishkanwasha Natanaeltana maskanapa rirka. Payta tarishpan rimarka:

Tinkushkanchimi maykanmantami Moisés wañuka ñawpa killkarka. Chaymantapas maykanmantami Yaya Diospa yachayninwa shuk yachachikku-napas ñawpa killkarkakuna. Chay runapa shutinka kanmi Jesús, payka Josepa wawanmi Nasaret llaktamanta nishpa.

⁴⁶Chayta uyashpan Natanaelta aynirka:

Imashnata ali runaka tiyanka Nasaret llaktamantaka.

Chaypi Felipeka aynirka:
Shamuy kan kikin riksinyakipa nishpa.

⁴⁷Jesuska Natanael payta kayllayamuhushkata rikushpan rimarka:

Kaykaya shuk ali israel masinchika Yaya Diosta alita kasuk mana llullachik runaka.

⁴⁸Natanaelka chaypi tapurka:
¿Imashnataya riksiwanki chasna kanaynita?

Jesuska aynirka:
Manarapas Felipe kanwa *igu kaspi ukupi kwintahushpanra yuyarishkaykita riksishkani.

⁴⁹Natanaelka mancharishpan rimarka: Yachachik, kanmi kanki Yaya Diospa Wawan, ñukanchi israel runakunapa Atun Apunchi.

⁵⁰Chaypi Jesuska aynirka:

Ña kanka riksiwashkanki pimi kani igu kaspi ukupi kanta rikushkani nishkaynimantalla. Ñuka kanta rimani chay rikushkaykimanta ashwan mana atipayakunata rurashkaynikunatami rikunki.

⁵¹Chaymantapas Jesuska rimarka:

Alita uyawaychi. Nima ima uras rikushkaykichitami rikunkichi Yaya Diosmanta kashkaynita yachanaykichipa. Rikunkichimi siluka paskarishkata, *angelkuna ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runamanta sikahushkankunata, chaymantapas ñukapi uraykuhushkankunata nishpa.

Jesuska Kaná llaktapi kasarana fiestapi karka

2¹Chaymanta ishkay punchawasha tiyarka shuk kasarana fiesta Kaná llaktapi Galilea allpapi. Jesuspa maman chay fiestapi kahurka. ²Jesuspas ñukanchi runankunawa pakta chaypi kahurka chay fiesta amun kayashkanrayku. ³Chay fiestapi upyahushkanchi *vinuka tukurirka. Tukurishkata rikushpan mamanka Jesusta rimak shamurka:

Mana tiyannachu vinuka.

⁴Chaypi Jesuska aynirka:

Mamayni, ama chasna rimawaychu imatami rurasha. Ñuka kikinmi yachani imatami rurayni tiyan. Manarami Yayaynika rimawashkarachu imatami rurasha.

⁵Chaypi mamanka rimak rirka chay fiesta amuta yanapak runakunata:

Wawaynika kankunata kamachishpanka kasuychi.

⁶Chay fiesta amupaka tiyarka sokta tinahakuna rumimanta rurashka

chaypi yakuta churanankunapa. Chasna tinahakunapi kahuk yakuwami mayllaripayanchi, Yaya Diospa rikushkanpi ali tukunanchipa nishpa yuyarishpanchi. Chay fiesta amupa karan tinahanka pichka chunka, kanchis chunka parti butilla yakuwa untaripayan. Chay tinahakunaka chushakunami karkakuna. ⁷Chaypi Jesuska yanapak runakunata rimarka:

Untachiychi yakuta kay tinahakunapi nishpa.

Paykunaka chay tinahakunapa shiminkunakama yakuta untachirkakuna. ⁸Chaymanta Jesuska rimarka:

Kunanka chay tinahakunamanta wishishpaykichi uchillallata apaychi fiesta amupa kamachishkan runa kamananpa.

Paykunaka aparkakuna chay runama.

⁹Chay runaka yakumanta vinu tukushkata kamarka. Mana yacharkachu maymantami chay vinuka. Chay wishik runakunallami yacharkakuna chay vinuka yakumanta tukushkanta. Chay fiesta amupa kamachishkan runaka vinuta kamashpan chay warmiyahuk runata kayarka. ¹⁰Shamushpan payta nirka:

Puntirumi tukuy kayashkanchi runakunata upyachinchi ali vinuta. Ña achkata upyashkankunawashami upyachinchina mana yapa ali vinuta. Kanka ¿imaraykutaya wakaychashkanki kay ali vinutaka kunankama?

¹¹Chay yakumanta vinuta Jesuska rurashpan chaypi runakuna nima ima uras rikushkankunata Yaya Diospa yachayninwa puntiru rurashkanta rikuchirka. Chayta rurarka Galilea allpapi kahuk Kaná llaktapi. Chay rurashkanwa Jesuska atun yachak kananta riksichirka. Chayta rikushpanchi ñukanchi paypa runankunaka kirirkanchi Yaya Diospa kachashkan

kananta. ¹²Chaywasha Jesuska mamanwa wawkinkunawa ñukananchi paypa runankunawa pakta Kapernaum llaktama rirkanchi. Chay llaktapi masna punchakunallata karkanchi.

**Jesuka Yaya Diospa wasinmanta
runakunata wichurka**
(Mt. 21.12-13; Mk. 11.15-18;
Lk. 19.45-46)

¹³Karan wata ñukananchi israel runakuna tantaripayanchi Yaya Dios Egipto allpamanta yaya rukunchi wañukunata ñawpa llukshichishkanmanta payta agradesinanchipa. Ña paktarihushpan tantarinanchi *Paskua punchakuna Jesuspas chay punchakunarayku Jerusalén llaktama rirka.

¹⁴Chaypi paktashpan *Yaya Diospa wasin kincha ukupi tarik rirka achka runakuna wakraunata, obehakunata, wiwa mukukukunatapas rantichihushkakunata. Shukkunaka chaypi karkakuna chikan kullkikunata ñukananchi israel runakunapa kullkinchikunawa kamyapanankunapa. ¹⁵Chasna rurahushkankunata rikushpan Jesuska waskakunata apishpan kawpurka asutinrayku. Chaywa chaypi kullkita kamyahukkunata tukuy rantichihukkunatapas obehankunawa pakta, wakranakunawa pakta llukshichirka. Kullkita kamyahukkunapataka mesankunata tankashpan tukuy kullkinkunata shikwachirka. ¹⁶Wiwa mukukuta rantichihukkunataka rimarka:

Kaymanta kay wiwaykichikunata llukshichiychi. Ama Yayaynipa wasinta rantichina wasita ruraychichu.

¹⁷Chayta rikushpanchi ñukananchi paypa runankunaka yuyarirkanchi Salmos killkapi killkarishkata paktahushkanta. Chaypimi kasna nin:

Wasikita yapa alichanata munashpayni wañunayni tiyan nishpa.

¹⁸Chaypi ñukananchi israel runakunapa apunchikuna Jesusta tapurkakuna:

¿Kasna rurashpayki pimi kani nishpataya kan kikinmanta yuyarinki? Yaya Diospa kamachishkan runa kashpaykika Yaya Diospa yachayninwa nima ima uras rikushkanchita rurashpayki ñukananchita rikuchiy.

¹⁹Jesuka aynirka:

Kay Yaya Diospa wasinta urmachishpa waklichiychi. Chaywasha ñukaka kimsa punchapi atarichisha kay wasita.

²⁰Chayta uyashpankuna rimarkakuna:

¿Imashnataya rimanki kimsa punchapi atarichisha nishpa? Chusku chunka sokta watata tarawashkakuna kay Yaya Diospa wasinta rurankunapa. Kunankama manara paktachinahunrachu nishpa.

²¹Chay Yayan Diospa wasinmanta rimahushkanka payta wañuchishpankuna kimsa punchamanta kawsarinanmantami rimarka. ²²Chayrayku Yaya Dios payta wañushkanmanta kawsachishkanwasha ñukananchi runankunaka chasna rimashkanta yuyarirkanchi. Yaya Diospa killkachishkanta yachakushpanchi chaymantapas Jesuspa rimashkanta yuyarishpanchi shutipa kanankunata yacharkanchi Jesús chaykunata paktachishkanrayku.

**Jesuka tukuy runakunapa
shunkunkunata riksin**

²³Jesús *Paskua punchakunarayku Jerusalén llaktapi kahushpanra achka runa masinchikuna atun yachaywa nima ima uras rikushkanchita rurahushkanta rikushpankuna Yaya Diospa kachashkan kananta kirirkakuna.

²⁴Chasna kashpanpas Jesuska mana ashwanta paykunata rimarkachu pay kikinmanta pimi kan nishpa. Tukuy ñukananchi runakunapa shunkunchiku-

nata riksik kashpan chay runakuna mana shunkunkunamanta pacha paypi sinchikuhushkankunata yacharka. ²⁵Payka mana munarkachu nima maykan runa payta rimak shamunanpa. Pay kikinllami runakunapa shunkunkunata riksirka.

Jesuska Nikodemowa kwintarka

3 ¹Tiyarka shuk runa Nikodemo shutiyu. Payka karka *fariseo. Fariseokuna atipashkankunata ruranahun Moisés wañupa killkashkan kamachishkakunata alita paktachinankunapa. Chaymantapas Nikodemoka karka ñukanchi israel runakunapa apunchikunawa pakta apullatata. ²Chay runaka shuk tuta pakalla Jesusta pasyak rirka. Chaypi paktashpan rimarka:

Yachachik, yachanchi Yaya Diospa kachashkan ñukanchita yachachik kanaykita. Yaya Dios kanta yanapashpanllami atipanki tukuy chay nima ima uras rikushkanchita ruranata.

³Chaypi Jesuska aynirka:

Alita uyaway. Maykanmi mana mushumanta wawayarinchu, chayka manami Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsankachu.

⁴Chayta uyashpan Nikodemoka tapurka:

¿Imashnataya shuk ruku runaka atipama mushumanta wawayarinata? Manami atipanchu mamanpa wiksanpi kutikashka yaykunata wawayarinanpa.

⁵Jesuka aynirka:

Alita uyaway. Maykanmi runamanta wawayarishpan mana chasnallatata Yaya Diospa Espiritunmanta mushu runa tukushpanka payka manami Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsankachu. ⁶Maykanmi runamanta wawa tukushka chayka runallatatami kan. Chasnallatata

maykanmi Yaya Diospa Espiritunmanta mushu runa tukushka, chayka Yaya Diospa Espiritunpa kushkan kawsayyumi kan. ⁷Tukuymi mushumanta wawayarinaykichi tiyan nishpa rimashkaynita uyashpayki ama yuyarishpalla kipariychu. ⁸Wayrata yuyariy. Kunkaymanta maymantapas wayran. Mana yachanchichu maypimi kallarishka chaymantapas maypimi pasarinka nishpa. Mana wayrata asirtashpanchipas wayrashkanta uyanchimi. Chasnashinami runakunaka mana asirtashpankunapas imashnami Yaya Diospa Espiritun shuk runata mushuyachishkanta, chay runa mushu tukushkantaka yachahunmi.

⁹Chaypi Nikodemoka kutikashka tapurka:

¿Imashnataya chayka?

¹⁰Jesuka aynirka:

¿Kanka ñukanchi israel runakunata yachachik kashpaykitatachu mana yachanki imamantami rimahuni?

¹¹Alita uyaway. Ñuka runaynikunawa pakta yachashkanchitami rikushkanchitami yachachinchi. Chasna shutipa kashkata yachachishpanchipas kankuna apunchikuna mana munankichichu kirinata. ¹²Ñuka kankunata kay allpapi pasahushkanmanta rimashpayni mana kiriwankichichu. ¿Imashnataya kiriwankichima silupi pasahushkanmanta yachachinimaka? Manami kirinkichimachu. ¹³Nima maykan runa siluma sikashkachu chaypi kawsashpan silupi pasahushkanmanta yachakunanpa. Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runallami silupi kawsashpayni kay allpama shamushkani. Ñukallami kankunata atipani tukuy chaykunamanta yachachinata. ¹⁴⁻¹⁵Ñawpa Moisés wañuka chunlla chakishka allpapi bronsemanta machakuyata kaspipi watashpan shayachirka. Yaya rukunchi

wañukunaka chay warkurihushkata rikushpankuna wañunankuna kashkan-kunamanta kishpirkakuna. Chasnashi-nami ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runatapas alsawankakuna. Runakunaka ñuka alsashkankuna runapi sinchikush-pankunaka wiñayparayku chinkarinan-kuna kashkankunamanta kishpinkakuna wiñaypa Yaya Dioswa kawsananku- napa.

**Yaya Dioska runakunata
yapa yuyan**

¹⁶Yaya Dioska ñukanchi runakunata yapa yuyashpan shuklla Wawanta payshina Yaya Diosllata kay allpama kacharka uchanchikunarayku wañunanpa. Chasna Wawanta kachash-panmi tukuy paypi sinchikukkunaka manana anchurishka paymanta wiñaypa parisishunchichu, ashwan paywana wiñaypa kawsashunchi. ¹⁷Yaya Dioska manami Wawantaka kay allpama kacharkachu ñukanchi runakunata kastigananpa. Ashwan paytaka kacharkami uchanchikunarayku wiñaypa kastigarina kashkanchimanta kishpichinanpa. ¹⁸Maykan runami Yaya Diospa Wawanpi sinchikun payka manami kastigarinkachu. Maykan runami mana sinchikunchu paypa Wawanpi, payka ñami kastigarishka kan, shuklla Wawanpi payshina Yaya Diosllata kashkapi mana sinchikush-kanrayku. ¹⁹Kasna kan imashnami runakuna kastigarishka tukurkakuna: Chay punchashina ali ruranakunata riksichik runami kay allpama shamush-pan payta mana kasunayashpankuna chiknirkakuna. Amsapishina kawsash-pankuna uchata rurashpalla katirkakuna. Rurashkankunaka millaypa kashkanrayku chay mana ali kawsanata

ashwan munarkakuna chay ali kawsana-manta. ²⁰Tukuy millaypata rurak runakunaka mana munanahunchu uchankunata riksinata. Chayrayku chay punchashina ali ruranakunata riksichik *Kristuta chikninahun. Mana munana-hunchu paypi sinchikunata pay mana riksichinanpa imashna millaypami rurashkankunaka. ²¹Tukuy ñukanchi Yaya Diospa munashkanta rurak runakunaka mana manchanchichu runa masinchikuna rurahushkanchikunata rikunankunapa. Ñukanchika punchata munanchi runa masinchikuna Yaya Diosta kasushpa kawsahushkanchiku-nata riksiankunapa.

**Bawtisak Juan kutikashka
Jesusmanta rimarka**

²²Chaywasha Jesuska ñukanchi runankunawa Jerusalén llaktamanta llukshishpanchi shuk partima rirkanchi chay Judea allpallapillata. Chaypi Jesús runakunata bawtisahushpan^a masna punchakunata kiparirkanchi. ²³Chay uras Juanpas bawtisahurka Judea allpamanta ashwan anakpi Enón shutiyu achka yaku wawakuna umapi, Salim llakta kuchupi, chaypi achka yaku tiyashkanrayku. Runakuna chayma rirkakuna, Juanpa rimashkanta uyashpankuna bawtisarinankunapa. ²⁴Chay uras Juanka karselpi manara churay tukushkarachu kahurka. ²⁵Chaypi payta katik runakunaka shuk israel runa masinchiwa rimanakurka-kuna imashna rurashpami uchankuna-manta mayllarishkashina Yaya Diospa rikushkanpi kankakuna. ²⁶Paykunaka Juanta rimak rirkakuna:

Yachachik, maykanmi kanwa karka Jordán yaku chimpapi, maykanmantami ñukanchita rimarkanki, payka kunanka

bawtisahumi. Chaymantapas tukuy runakuna paytana katihunkuna.

²⁷Chayta uyashpan Juanka paykunata rimarka:

Yaya Dios payta yanapashkanraykumi runakuna katinahun. ²⁸Kankuna kikin uyashkankichi shutillata rimashkaynita kasna nishpayni: Ñukaka manami kanichu Yaya Diospa Kachanan Kishpichik, ashwan Yaya Diosmi kamachiwarka runakunata paymanta yachachinaynipa pay kikin manara yachachishpanra nishpa. ²⁹Ñukami kani shuk amigunta warmiyachik runashina. Shuk runa warmiyayashpan paypa amigun warmita tapukrin. Ari nishpanka chay warmiwa amigunta kasarachin. Chay amigunka chay warmita mana tapunchu pay kikinrayku ashwan tapunmi amigunrayku. Chay warmiyak runa kasarashpan amigunka atuntami kushikun warmiyahushkan warmiwa kushilla kwintahushkanta uyashpan. Ñuka chay amigunta warmiyachik runashina kashpayni kunanka atunta kushikuhuni runakuna paytana katihushkankunamanta rimawahushpaykichi. Ñami paktachishkani Yaya Dios kamachiwashkanta.

³⁰Kunanka ashwan ashwan runakunaka paytana uyanahuchun. Ñukataka sakiwanahuchun nishpa.

³¹Chay runa silumanta shamushkaka tukuyamanta ashwan yachakmi kan. Ñukanchi kay allpapi kawsak runakunaka allpapi tiyashkakunallata yachanchi, chaykunamantalla rimanchi.

Silumanta shamushka runaka chaypi tiyashkakunatapas riksin. Chayraykumi payka tukuyamanta ashwan yachak kan.

³²Silupi rikushkantami uyashkantami riman. Chasna shutipa kashkata rimashpanpas achka runakuna payta mana kirinahunchu. ³³Shuk runa paypa rimashkanta kirishpanka yachankami

shutipa kashkata rimashkanta. Payka kasna runa masinkunata rimahukshinami kan: Yaya Dioska rimashkanta paktachikmi kan nishpa. ³⁴Yaya Dios paypa kachashkan runata mana mitsashpachu Espiritunta kun. Chayrayku paypa rimashkantami runakunata riman. ³⁵Yayan Dioska Wawantaka yuyanmi. Chayraykumi payta tukuyamanta kamachikta rurarka. ³⁶Maykan runami Yaya Diospa Wawanta kirishpa kawsan payka wiñaypami Yaya Dioswa kawsanka. Maykan runami Yaya Diospa Wawanta mana kasushpa kawsanchu, payka manami Yaya Dioswa kawsankachu ashwan paypa kastiganan runami kiparinka.

Jesuská Samaria allpapi kawsak warmiwa kwintarka

4 ¹⁻³Jesús runakunata yachachinata kallarishpan *fariseokuna uyarkakuna Bawtisak Juanta katihushkankunamanta ashwan achka runakuna Jesusta katihushkanchikunata. Chaymantapas uyarkakuna Jesús paymanta ashwan achka runakunata bawtisahushkanta. Chasna uyashpankunapas manami Jesuschu bawtisarka ashwan ñukanchi runankunami bawtisarkanchi. Jesuska fariseokuna paymanta uyashkankunata yachashpan chay kawsanankuna Judea allpamanta llukshirkanchi Galilea allpama kutinanchipa.

⁴Chasna Jesuswa kutihushpanchi *Samaria allpa chawpita pitikta rirkanchi. Ñukanchi israel runakuna chaypi kawsak runakunawa mana kwintak kashpanchipas Yaya Dios munashkanrayku kay allpata pasananchi tiyan nishpa rirkanchi. ⁵Ña Samaria allpata pasahushpanchi shuk llakta Sikar shutiyu mayanpi paktarkanchi. Chay llaktaka Jakob wañupa wawan

José wañuta allpata kushkan mayanpimi karka. ⁶Chaypi tiyarka shuk poso allpa ukumanta tukyarik yakuwa. Chay yakuta Jakobka allpata allashpan rumiwa kinchashkanrayku Jakobpa poson nirkakuna. Karuta purishkanchi-rayku yapa sampayashka kashpan Jesuska chay poso mayanpi tiyarirka. Chasna uras manara chawpi punchachu karka. ⁷⁻⁸Ñukananchi runankunaka llaktama rirkanchi mikunata rantinanchipa. Rishkanchiwasha paktarka shuk samaritano warmi yakuta wishinanpa. Chaypi chay warmita Jesuska tapurka: Kuway yakuta nishpa.

⁹Ñukananchi israel runakuna *samaritano runakunawa mana kwintak kashkanchirayku chay warmika Jesusta aynirka:

¿Imashnataya kanka israel runa kashpaykitata yakuta tapuwanki ñuka samaritano warmitaka?

¹⁰Chaypi Jesuska aynirka:

Kan yachankimaka Yaya Dios runakunata kunayahushkanta, chaymantapas pimi kanta yakuta tapuhukka, ñukatami wiñaypa tukyarik yakuta tapuwankima. Chasna tapuwankimaka ñukami kanta kuynima.

¹¹Chaypi chay warmika aynirka:

Nima imawa yakuta wishinaykipa tiyanchu. Kay posopika ukupimi yakuka. ¿Maymantata yakuta kuwankima?

¹²Ñawpa yaya rukunchi Jakob wañuka kay posota ñukanchirayku sakirka. Payka kay posomanta upyarka wawankunawa achka wiwankunawa pakta. Nukanchipas kay posomantallatata upyahunchi, kunankama yakuka mana tukurinchi. ¿Kanchu kanki yaya rukunchi Jakobmanta ashwan yachak ñukanchita wiñaypa tukyarik yakuta kunaykipa?

¹³Chaypi Jesuska aynirka:

Tukuy kay yakuta upyak runakunaka kutikashkami yakunayankakuna.

¹⁴Ñuka yakuta kushkaynita upyashpan-kunaka mananami yakunayankakunachu. Shuk runata chay yakuta kushpaynika paypi mana tukurik tukyarik yakushina tukunka wiñaypa kawsananpa, manana nima ima payta pishinkanachu.

¹⁵Chasna Jesús rimashkanta uyashpan chay warmika rimarka:

Chay yakuta kuway manana yakunayanaynipa, manana wishinaynipa kay yakuta.

¹⁶Jesuka rimarka:

Kusaykita kayakriy, chaymanta kutikashka shamunki.

¹⁷Chay warmika aynirka:

Mana tiyawanchu kusaynika.

Jesuka rimarka:

Alitami rimawashkanki manami kusaynika tiyawanchu nishpa. ¹⁸Kanka pichka kusayumi kashkanki. Kunanka maykan runawami kawsahunki chayka manami kusaykichu. Chayrayku rimawashkaykika shutipami.

¹⁹Chay warmika rimarka:

Yaya Diospa yachayninwa yachachikmi kanki. ²⁰Chasna kashpayki yuyarishkaykita rimay. Ñukananchi samaritano runakunapa yaya rukunchi wañukunaka Yaya Diosta mañapayarkakuna kay rikuhushkayki urkupi. Kankuna israel runakunaka rimankichi Jerusalenpimi runakuna Yaya Diosta mañanankuna tiyan nishpa.

²¹Chaypi Jesuska aynirka:

Kay rimashkaynita kiriy. Nima rinaykichi tiyannachu chay urkuma nima ñukananchi Jerusalenma rinanchi tiyannachu. Kunan ña paktarihun Yaya Diosta tukuy parti mañashpa kushichinaykichipa. ²²Kankunaka mana yachankichichu pitami mañankichi. Runakuna ñukanchikunamanta kishpichirina kashpankuna ñukananchi israel runakunami yachanchi pitami mañanchi.

²³Kunan ña runakuna tukuy shunkunku-namanta pacha Yaya Diosta kushichishpa mañankakuna. Yaya Diospa Espíritun paykunata yanapashpanmi yuyachishkanshina Yaya Diosta kushichishpa mañankakuna. Chasna tukuy shunkunkunamanta pacha mañak runakunatami munan Yaya Dioska.

²⁴Payka mana ñukanchishina aychayu kashpan paytaka mana rikunchichu. Payka tukuyta atipakmi kan. Chasna mana runashina kashpanmi Yaya Diospa Espíritun ñukanchikunata yuyachishpanlla yachanchi imashnami tukuy shunkunchimanta pacha payta kushichishpa mañanchi. Chasnallami payta mañashpa shutipa kushichinchi.

²⁵Chaypi chay warmika rimarka:

Ñuka yachani chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichikka shamunanta, maykantami rimanchi *Kristu. Pay shamushpanmi tukuyta ñukanchita asirtachinka.

²⁶Jesuska aynirka:

Ñuka kanwa kwintakmi chay rimahushkayki runaka kani.

²⁷Chasna kwintahushkankunapi ñukanchi runankunaka paktarkanchi. Jesús shuk warmiwa kwintahushkanta rikushpanchi mancharirkanchi. Chasna mancharishpanchipas nima maykan tapunayarkanchichu: ¿Imatata chay warmita tapunki? ¿Imamantata chay warmiwa kwintahunki? nishpa.

²⁸Chaypi kahushkanchipi chay warmika yakuta wishinan tinahanta sakishpan kallpa rirka llaktanma runakunata kayak rinanpa.

²⁹Shamuychi, tinkunakushkanimi shuk runawa. Aku rikuk rishunchi. Payka tukuy kawsashkaynitami rimawashka. Aku rikuk rishunchi, ¿manachari Yaya Diospa Kachanan Kishpichikchu? nishpa.

³⁰Chasna chay warmi rimashpan runakuna llaktankunamanta llukshish-

pankuna Jesusta rikunankunapa rirkakuna.

³¹Manarapas chay runakuna paktamushpankuna ñukanchika Jesusta karanayarkanchi:

Yachachik, mikuy. ¿Imaraykuta mana mikunayankichu?

³²Payka ñukanchita aynirka: Ñukapaka ñami tiyan mikunaynika. Kankunaka chay mikunaynitaka manami riksinkichichu.

³³Chaypi ñukanchipura tapunakurkanchi:

Apamushkakunachari mikunata.

³⁴Chasna tapunakuhushpanchi Jesuska ñukanchita rimarka:

Mikunaynishinami kan ñukata kachawakpa munashkanta paktachishpayni. Paypa munashkanta rurashpayni mikushkashina kushilla yuyani.

³⁵Shuk rimana kan kasna: Tarpushkanchiwasha chusku killamanta muyunkunata pallanchi nishpa. Kankunapas chay rimanashinallatata yuyarihunkichi.

Ñukaka kankunata rimani, rikuychi chay achka runakuna shamuhushkakanata. Paykunaka ña Yaya Diosta kasunankunapami kahunkuna.

Paykunata rikuhunimi pukushka muyukunashina chapahushkankunata pallananchipa. ³⁶Paykunata Yaya Diospa shiminta yachachishpanchi shutipa paymanta kanaynita kirinkakuna. Kirishpankuna wiñaypa Yaya Dioswa kawsankakuna. Chasna kashpanmi yachachishkanchimanta pagay tukushkashina kashunchi. Nawpa paykunata yachachikkuna karkakuna shuk muyukunata tarpuk runakunashina. Ñukanchi chay muyukunata pallak runakunashinami kanchi. Chasna kashpanchimi tukuy parihu atunta kushikushunchi.

³⁷Kankunapi tiyan shuk rimana kasna nishpa: Shuk runa tarpun muyukunata

chakranpi shuk runana chaykunata
pallan nishpa. Chay rimanaka
shutipami. ³⁸Ñukami kankunata
kamachishkani mana tarpushkaykichi
muyukunata pallanaykichipa. Shuk
runakuna sinchita chakranpi tarawash-
pankunapas pichashpankuna tarpush-
pankunapas mana pallashkakunachu,
kankunana pallankichi. Kay samaritano
runakunata yachachikkunami kashka-
kuna sinchita chakranpi tarawak
runakunashina. Kankunana paykunata
mana yachachishpaykichipas kasuwash-
kankunatana rikushpaykichi pallak
runakunashina kankichi nishpa.

³⁹Achka chay Sikar llaktapi kawsak
samaritano runakuna Jesuspi sinchikur-
kakuna chay warmi tukuy kawsashkay-
nitami rimawashka nishpa kwintak
rishkanrayku. ⁴⁰Paykuna Jesuspi
paktamushpankuna payta yapa munash-
pankuna kipariy ñukanchiwa nishpa
rimarkakuna. Chasna rimashpankuna
Jesuswa pakta ishkay punchata
paykunawa kiparirkanchi. ⁴¹Chasna
kiparishpanchi ashwan achka
samaritano runakuna pay kikinpa
yachachishkanta uyashpankuna
kirirkakuna. ⁴²Chaypi chay warmita
rimarkakuna:

Kunanka kirinchimi mana kan
ñukanchita rimashkaykiraykuchu
ashwan kirishkanchimi ñukanchi kikin
kay runapa yachachishkanta uyashkan-
chirayku. Kunan yachanchi pay shutipa
tukuy runakunata Kishpichik kananta.

**Jesuka shuk
apupa wawanta ampirka**

⁴³Ishkay punchata *Samaria allpapi
kahushkanchiwasha Galilea allpama
rirkanchi. ⁴⁴Chay kikin allpanma
rirkanchi Jesuka rimashka kashpanpas
kasna: Shuk runa Yaya Diospa yachay-
ninwa yachachiktaka pay kikinpa

llaktanpi runa masinkunaka mana
yachaktashinami rikunahun nishpa.
⁴⁵Chasna mana alita payta rikunanku-
nata yuyarishpanpas Jesús Galilea
allpanpi paktashpan tukuy chay
llaktanpi runa masinkuna payta alita
rikurkakuna. Jerusalén llaktama
*Paskua punchakunata pasanapa
rishkankunapi Jesús tukuy mana
atipaypakunata rurashkanta rikurka-
kuna. Chayrayku kutishpankuna alita
yaykuchirkakuna. ⁴⁶Jesús Galilea
allpapi rihushpan Kaná llaktapi paktak
rirka. Chay llaktapimi payka chayra
yachachinata kallarihushpan
yakumanta *vinuta rurarka. Chay Kaná
llaktamanta chawpi puncha parti
purina tupupi Kapernaum llaktaka
kahurka Galilea allpallapillatata.
Chaypi tiyarka shuk kamachik atun
apupa churashkan. Paypa wawan
unkushka karka. ⁴⁷Chay apuka Jesús
Judea allpamanta Galilea allpapi
paktashkanta yachashpan payta
rikunapa rirka. Jesuspi paktamushpan
yapa munarka payta wasinma
pushanata wawanta ampinanpa. Yapa
wañunalla kashpan Jesusta rimarka:
Kanka atipankimi unkushkata
ampinata. Shamupay llaktaynima
wawaynita ampinyakipa.

⁴⁸Chaypi Jesuska aynirka:

Kankunaka tukuy uras munankichi
atun yachaywa nima ima uras
rikushkaykichita rurashkaynita
rikunata. Mana rikushpaykichika mana
kirinkichichu.

⁴⁹Chay apuka aynirka:

Aku utkalla manarapas wawaynistuka
wañushpanra.

⁵⁰Chaypi Jesuska rimarka:

Kutiy wasikima, wawaykika ampirish-
kami.

Chay apuka Jesuspa rimashkanta
kasushpan wasinma kutirka.

⁵¹Chasna wasinma kutihushpan kamachinan runakunaka payta tinkunapa shamurkakuna kasna nishpa:

Ñami wawaykika ampirishka.

⁵²Chay apuka tapurka:

¿Ima urata wawaynika aliyana kallarishka?

Paykunaka aynirkakuna:

Kaynami chawpi puncha kinkrayashkapi kalinturanta pasachishka.

⁵³Chaypi chay apuka yuyarirka

chasna uras Jesús payta rimashkanta, wawaykika ñami ampirishka nishpa. Chasna wawan ampirishpan chay apuka tukuy ayllunkunanti Jesuspi sinchikurkakuna. ⁵⁴Chay wawata ampishpan nima ima uras rikushkanchita Jesuspa ishkeynin rurashkan karka runakunata yachayninta rikuchinanpa. Chaytaka rurarka Judea allpamanta Galilea allpapi paktashkanchiwasha.

Jesuka Betsata yaku mayanpi shuk unkushkata ampirka

5 ¹Chaymanta masna punchakunapi ñukanchi israel runakunapa shuk tantarina Jerusalenpi tiyarka kushikushpa Yaya Dios ñukanchita yanapashkanta yuyarinanchipa. Chayrayku Jesuka Jerusalenma rirka. ²Jerusalén llaktapa kincharishkanpi shuk punku tiyarka obhakunapa punku shutiyu. Chay punku mayanpi shuk yaku karka Betsata shutiyu. Chay yaku mayanpi pichka wasikuna tiyarka unkushkakuna chaypi kanankunapa. ³⁻⁴Chaypi achka unkushkakuna karkakuna, wiskukuna, waklishka chakiyukuna, aycha chakirishkakunapas, chay yaku kuyurishpan yaykushunchi ampirinanchipa nishpa yuyarikkuna. ⁵Chay unkushkakunamanta shuk tiyarka kimsa chunka pusak watata unkushka. ⁶Jesuka chay unkushkata rikushpan unaymanta pacha unkushka kashkanta yachashpan payta tapurka:

¿Munankichu ampirinata?

⁷Chay unkushkaka aynirka:

Manami nima maykan tiyanchu kay yaku kuyurihushpan churawanampa chaypi ampirinaynipa. Karan kuti rihushpayni shukunarami satirinahun manara paktahushpayni.

⁸Chayta uyashpan Jesuska llakichishpan rimarka:

Atariy, llanchamaykita apishpayki riy.

⁹Chay runaka chay ratulla ampirirka.

Chasna ampirishpan llanchamanta patarichishpan apashpa alitana purishparirka.

Chay punchaka ñukanchi israel runakunapa samananchi punchami karka. ¹⁰Chaypi apunchikunaka chay ampirishka runata rimarkakuna:

Kunan kan *samana puncha. Mana atipankichu llanchamaykita apanata.

¹¹Chay runaka aynirka:

Maykanmi ampiwashka paymi rimawashka: Llanchamaykita apishpayki riy nishpa.

¹²Chay runapa rimashkanta uyashpankuna apunchikunaka tapurkakuna:

¿Pita kanta rimashka: Llanchamaykita apishpayki riy nishpa?

¹³Chay runaka mana yacharkachu pimi karka chay payta ampik runaka. Chaypi achka runakuna kashpankuna Jesuska payta ampishkanwasha runakuna chawpipi yaykushpan manana riksiypanachu karka.

¹⁴Chay apunchikuna tapushkankunawasha Jesuska chay runata maskashpan *Yaya Diospa wasinpi kahushkata tarirka. Chaypi payta rimarka:

Uyaway, kunanka ña ampirishkanki. Mana kuti uchata ruraynachu, mana chay unkushkaykimanta ashwan tukunaykipa.

¹⁵Chasna Jesús rimashpan chay runaka apunchikunata rimak rirka: Jesusmi ampiwashka nishpa.

**Jesuska rimarka yachayninka Yaya
Diosmanta kashkanta**

¹⁶Chasna Jesús samananchi punchapi ampishkanrayku chay apunchikunaka payta wañuchinayarkakuna. ¹⁷Chaypi Jesuska rimarka:

Yayaynika mana samashpachu tukuy urasmi alikunata rurani. Ñukapas chasnallatatami rurani.

¹⁸Chayta uyashpankuna apunchikunaka piñarirkakuna. Payta wañuchinayarkakuna samananchi puncha mana ruranchipa kamachirishka kashkata mana kasushkanrayku. Chaymantapas ashwan wañuchinayarkakuna kikin Yayaynimita Yaya Dioska nishpa rimashpan ñukapas Yaya Diosmi kani nishpa rimahukshina tukushkanrayku.

¹⁹Jesuska rimarka:

Alita uyawaychi. Ñuka Yaya Diospa Wawanka, ñuka kikin munayka mana atipanichu nima imata rurana. Yayaynipa rurahushkanta yachashpami tukuy uras chasnallatata rurani. Tukuy imatapas Yayaynipa rurahushkantashinallami ñuka Wawanpas rurani.

²⁰Yayaynika ñukata yuyawashpanmi tukuy rurahushkanta rikischiwan. Chaymanta ashwan atun mana atipaypakunatami ruranañipa ñukata rikischiwanka kankuna rurashkaynikunata rikushpaykichi mancharishpa kiparinaykichipa. ²¹Imashnami Yaya Dioska wañushkashina kawsak mana payta rikisik runakunata kushilla paywa kawsayta kun, chasnallatatami ñuka Wawanpas chasna kawsayta kuni maykankunatami munani. ²²Chaymantapas Yaya Dioska ñuka Wawantami tukuy yachayninta kuwashka runakunata tapunaynipa imashna kawsashkan-kunamanta, chaymantapas rimanaynipa pimi kastigarinka pimi wiñaypa paywa kawsanka nishpa. Pay kikinaka manami

nima maykanta tapunkachu: Kanka ¿imashnata kawsashkanki? nishpa. Ñuka Wawantami chasna ruranañipa kamachiwashka. ²³Chayta ruranañipami payka yachayninta kuwashka, tukuy runakuna tukuymanta yachak kanaynita rikushpankuna paytashina kushichiwanankunapa. Maykan runami ñuka Yaya Diospa Wawanta mana kushichinchu, chayka manami Yayayni Dios ñukata kay allpama kachawakta kushichinchu.

²⁴Alita uyawaychi. Maykan runami alita uyashpan rimashkaynita kasun, chaymanta Yaya Dios kachawashkanta kirin, paymi chay kirishkanmanta pacha wiñaypa Yaya Dioswa kawsanka. Chay runaka manami kastigarinkachu ashwan chay kastigarina kashkanmantami kishpichiy tukushkana wiñaypa Yaya Dioswa kawsananpa. Paymi wañushkashina kashkanmanta kawsarishkashinana tukushka. ²⁵Alita uyawaychi. Kunanmanta pacha wañushkashina kahuk runakunaka ñuka Yaya Diospa Wawanpa shiminta uyankakuna. Maykankunami uyashpankuna kasuwanahun, paykunaka chay kasushkankunamanta pacha wiñaypami Yaya Dioswa kawsankakuna. ²⁶Yaya Dioska wiñaypa kawsayyumi. Chaymantapas payllatatami chay paypa wiñaypa kawsayninta kukmi kan. Ñuka Wawantapas kuwashka payshina wiñaypa kawsayyukanaynipa, ñukapas chasnallatata paypa wiñaypa kawsayninta runakunata kunaynipa. ²⁷Chaymanta ñuka Wawan runa masakichi kashpayni Yaya Dioska yachayninta kuwashka payranti tukuy runakunata kawsashkankunamanta tapunaynipa, chaymantapas rimanaynipa pimi kastigarinka pimi wiñaypa Yaya Dioswa kawsanka nishpa. ²⁸Kay rimahushkaynita uyashpaykichi ama yuyarishpa kipariychichu. Shuk

punchami tukuy wañushkakanaka pamparishkankunamanta churarishka kahushkankunamantapas uyankakuna ñuka Yaya Diospa Wawan kayahushkaynita paykunata. ²⁹Chay urasmi wañushkakanaka kawsarishpankuna llukshinkakuna pamparishkankunamanta churarishka kahushkankunamantapas. Kawsashpankuna alita rurashkakanatakaya yakkuchishnari wiñaypa Yaya Dioswa kawsanankunapa, mana alita rurashkakanatakachashami wiñaypa parisinankunapa. ³⁰Yaya Dios kamachiwashpanmi rimani, kanmi kastigarinki, kanmi kishpinkini nishpa. Ñuka munay manami atipaynimachu nima imata ruranata. Chasna Yaya Diospa munashkashina rimashpayni chay rimashkaynika alillami kan. Nuka kikin munashkaynitaka manami ruranichu ashwan Yaya Dios kay allpama kachawakpa munashkantami rurani.

**Jesuka apukunata yuyachirka
imamantami atipanahun yachanata
Yaya Diospa kachashkan kananta**

³¹Jesuka apunchikunata yachachishpalla katirka:

Ñukalla rimaynimaka Yaya Diosmanta kanaynita atipankichima ñukamanta rimanata llullachihumi nishpa. ³²Mana ñukallachu chasna ñuka kikinmanta rimani. Yaya Diospas paymanta kanaynita riman. Yachani ñukamanta rimashkanka shutipami. ³³Juanma kacharkankichi ñukamanta yuyarishkanta tapunaykichipa. Paymi kankunata shutipata ñukamanta rimashka, Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik nishpa. ³⁴Ñuka mana munanichu nima maykan runa ñukamanta rimananpa pimi kani nishpa. Chasna Juan ñukamanta yachachishkanta rimani kankunata yanapanaynipa, kirishpaykichi atun kastigumanta kishpinaykichipa.

³⁵Juanka shuk lámpara sintihushpan

punchayachikshina karka. Paypa rimashkanka amsata punchayachikshina kashpan payta uyashpaykichi shuk ratu kushikushkankichi. ³⁶Juan alita ñukamanta rimashpanpas rurashkaynikunaka Juanmanta ashwan pasatami rikuchinahun Yaya Diosmanta kanaynita. Runakuna Yaya Diospa kamachiwashkanta rurashkaynikunata rikushpankunami shutipa paypa kachashkan kanaynita riksinahun.

³⁷Chaymantapas ñukata kachawak Yaya Dios kikinpas ñukamanta paypa kachashkan kanaynita riman. Shiminta kankunaka nima ima uras uyashkankichichu, nima payta rikushkankichichu imashnami kan nishpa. ³⁸Uyashkaykichi shiminta shunkuykichi manami wakaychankichichu ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runata mana kirishkaykichirayku. ³⁹Kankunaka tukuy uras Yaya Diospa shimin killkarishka kashkata yachakunkichi. Yuyarinkichi, chasna rurashpanchimi yachashunchi imashna rurashpami wiñaypa Yaya Dioswa kawsashunchi nishpa. Chay yachakuhushkaykichi killkarishkakanapi ñuka chay kawsayta kukmantami riman. ⁴⁰Chasna kashpanpas kankunaka manami munankichichu kasuwanata shutipa wiñaypa Yaya Dioswa kawsanaykichipa.

⁴¹Kankuna mana munawashpaykichipas ñukarayku mana imananchu. Manami maskanichu runakuna kushichiwanankunata. ⁴²Kankunata riksishpayniami yachani Yaya Diosta mana yuyak kanaykichita. ⁴³Yayayni Dios kikin kachawashpanmi ñuka shamushkani runakunata payta riksichinaynipa imashnami kan. Paypa kachashkan kashpaynipas kankunaka mana munawankichichu. Shuk runa pay kikin munay shamumaka chaytami shuti kankunaka munankichima.

⁴⁴Kankunapura yapa munankichi shukta shukta kushichinakushpa kawsanata, kanka yachakmi kanki nishpa. Mana

ashwan maskankichichu shuklla Yaya Dios kankunata rimananpa ali runami kanki nishpa. Chasna kashkaykichi-rayku manami atipankichichu kiriwanata. ⁴⁵Ñukaka mana rimak rishanchu Yayaynita kankunamanta mana kiriwashkakunachu nishpa. Moisesmi rimak rinka kankunamanta. Yanka yuyarinkichi Moisés wañupa killkashkanta paktachishkanchiraykumi wiñaypa kawsashunchi Yaya Dioswa nishpa. ⁴⁶Moisés shamunaynimanta killkashpan paypa killkashkanta kirinkichimaka ñukatapas kiriwankichimami. ⁴⁷Moisespa killkashkanta mana kirishpaykichimi ñukapa rimashkaynitas mana kirinkichichu.

Jesuka achka runakunata kararka

(Mt. 14.13-21; Mk. 6.30-44;
Lk. 9.10-17)

6 ¹Chaymanta Jesuka kutikashka ñukanchi runankunawa pakta Galilea allpapi kashpan chay Galilea kuchata chimparkanchi. Chay kuchapa shuk shutinka karka Tiberias kucha. ²⁻³Chaypi paktashpanchi shuk urkuma sikarkanchi. Chaypi tiyarirkanchi. Achka runakuna yaku mayanta muyurishpankuna ñukanchita katirkakuna. Atun yachaywa mana ampiypa unkushkakunata Jesús ampishkanta rikushpankuna payta katirkakuna. ⁴Chay uras mana achka punchachu pishirka ñukanchi israel runakunapa *Paskua punchakuna kallarinanpa. ⁵Chay urkupi kahushpanchi Jesuka rikushpan achka runakuna payma shamuhukkunata rikurka. Chaypi Felipeta tapurka:

¿Maymantataya kay tukuy runakunaraykuka mikunata rantishunchi?

⁶Jesuka yachashpantata imashnami chay runakunata karanka, chasna Felipeta tapurka yachananpa tukuyta

atipak kashkanta yuyarinchu manachu nishpa. ⁷Chaypi Felipeka aynirka:

Achka kullkitami munanchima mikunata rantinanchipa chay tukuy runakunata karananchipa. Shuk runa pusak killapi ganashkan kullkiwa mikunata rantinchimaka nima chay paktamachu karan runata uchillastuta kunanchipa.

⁸Chaypi Jesupa shuk runan Pedropa wawkin Andrés rimarka:

⁹Kaypimi tiyan shuk wawa. Paypa tiyan pichka pan nima imaykunapa mikunan trigumanta rurarishka, chaymantapas ishkay challwa. Kay uchillastuka imashi paktanka kay tukuy runakunaraykuka.

¹⁰Chaypi pastuyu allpa tiyashpan Jesuka aynirka:

Rimaychi kay runakunata tiyarinkanunapa.

Kasushpankuna rimarkakuna tiyarinkanunapa. Chaypi tukuy tiyarirkakuna. Karkakuna pichka waranka karikuna, mana yupashpa warmikunata nima wawakunata.

¹¹Chaypi Jesuka chay pankunata apishpan Yaya Diosta agradesirka. Chasna agradesishkanwasha chay pankunata paki paki rurashpan runakunata kurka mikunankunapa. Chasnallatata challwatapas kurka saksakta mikunankunapa.

¹²Saksakta mikushkankunata rikushpan ñukanchi runankunata rimarka:

Tantaychi tukuy chay puchurishkakanata mana usunankunapa nishpa.

¹³Chaypina chay pichka panmanta puchurishkakanata tantarkanchi chunka ishkay tasa untakta. ¹⁴Runakunaka chasna atun yachaywa nima ima uras rikushkanchita Jesupa rurashkanta rikushpankuna rimarkakuna:

Paymi kan chapahushkanchi Yaya Diospa yachayninwa yachachik Moisés

wañushina, maykanmi shamunan karka kay allpama nishpa.

¹⁵Jesuska chay runakuna payta mana munakta pushanayahushkankunata apunkunarayku musyashpan anchurirka. Kutikashka urku awama sikashpan sapallanna rirka.

Jesuska yaku awata purirka

(Mt. 14.22-27; Mk. 6.45-52)

¹⁶Chaymanta ña tutayahushpan ñukanchi Jesuspa runankuna kucha mayanma uraykurkanchi. ¹⁷Chaypi paktashpanchi ña tuta tukurka. Jesús ñukanchipi mana paktamushpan shuk botipi yaykurkanchi Kapernaum llaktama chimpananchipa. ¹⁸Chasna chay atun kuchata chimpahushpanchi yakuka yapa ulasyarka sinchi wayrawa. ¹⁹Ña chimpahushpanchi pichka sokta kilometro chawpillapi Jesusta rikurkanchi yaku awata purishpan shamuhushkanta. Payta mana riksishpanchi mancharirkanchi. ²⁰Chaypi Jesuska ñukanchita rimarka:

Ñukami kani,^b ama manchariychichu nishpa.

²¹Jesusta botipi yaykuchinayahushpanchi musyarkanchi ña paktashkanchita maymami chimpahurkanchi.

Runakuna Jesusta maskarkakuna

²²Chay panta mikuk runakuna chayllapi kiparirkakuna. Kayantima alita yuyarishpankuna panta mikushkankuna puncha shuklla boti chaypi tiyashkata yuyarirkakuna. Chaymanta pas yuyarirkakuna ñukanchi Jesuspa runankuna sapallanchi chay shuklla botipi rishkanchita chaymanta Jesuska mana ñukanchiwa rishkanta. ²³Chasna yuyarihushkankunapi Tiberias llaktamanta achka botikuna paktarka-

kuna maypimi Jesús Yaya Diosta agradesishkanwasha panta mikurkakuna chay kuchupi. ²⁴Mana Jesusta nima ñukanchi runankunata rikuhushpankuna chaypi tantarishka kahuk runakuna botikunapi yaykushpankuna Kapernaum llaktama chimparkakuna Jesusta maskanankunapa.

**Jesuska shuk mikuna
wiñaypa kawsayta kukshina
kananta rimarka**

²⁵Chay runakuna chimpapi paktashpankuna Jesusta tarirkakuna. Chaypi tapurkakuna:

Yachachik, ¿imashnataya shamushkanki kayma?

²⁶Jesuska mana aynishpa tapushkankunata rimarka:

Alita uyawaychi, kankuna aychaykichillata saksachinata munashpaykichi maskawankichi mikushkaykichirayku saksanaykichikama. Mana maskawankichichu atun yachaywa nima ima uras rikushkaykichita rurashkayniwa rikuchishkaynita asirtashkaykichirayku.

²⁷Ama maskashpa kawsaychichu tukurik mikunallata, ashwan maskaychi kankunata wiñaypa Yaya Dioswa kawsayta kuk mikunata. Chay mikunatami kuni ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa. Chasna kunaynipami ñukata kachawashka.

²⁸Chaymanta tapurkakuna:

¿Imatata rurananchi tiyan Yaya Diospa munashkanta rurananchipa?

²⁹Jesuska aynirka:

Sinchikuychi ñuka paypa kachashkan runapi. Chayllatami Yaya Dioska munan.

³⁰Chaypi tapurkakuna:

¿Maykan nima ima uras rikushkanchita atun yachaywa rurashpaykita

b Chay Ñukami kani nishkaka kan Yaya Diospa shuk shutin.

kirinchima Yaya Diospa kashashkan kanaykita? ¿Maykantaya ruranaykikunaka? ³¹Nawpa yaya rukunchi wañukuna mana mikunata tariypa chunlla chakishka allpapi purishpa kawsahushpankuna karan puncha silumanta manata saksakta mikurkaku. Kasnami killkarishka kan:

Payka silumanta mikunata kacharka nishpa.

³²Jesuka aynirka:

Alita uyawaychi. Mana kashkachu Moisés, maykanmi yaya rukunchi wañukunata kushka silumanta mikunata. Yayaynillami silumanta mikunata kun, maykanmantami shutipa kawsankichi. ³³Chay mikuna, maykantami Yaya Dioska kun, chayka silumanta shamushkami, runakunata wiñaypa Yaya Dioswa kawsayta kukmi.

³⁴Chaypina paykunaka rimarkakuna: Yachachik, chay mikunata ñukanchita tukuy uras kuy.

³⁵Jesuka aynirka:

Ñukami kani chay wiñaypa Yaya Dioswa kawsayta kuk mikunamanta rimahushkaynika. Ñukapi sinchikuk runakuna nima ima uras shunkunkunapi yarkaywashina kankakunachu chaymantapas nima ima uras yakunayaytashina musyankakunachu.

³⁶Kankunaka rikuwashpaykichipas ñukapi mana sinchikunayankichichu imashnami ña kankunata rimarkani. ³⁷⁻³⁸Tukuy maykankunamantami Yayaynika rimashka ñukapa kanankunapa, paykunaka ñukapi sinchikunahun. Yayaynipa munashkanta rurashpa kawsahushpayni ñukapi sinchikuhukunata manami rimashanchu kanta mana munanichu nishpa. Silumanta shamushkani ñukata kachawakpa munashkanta ruranaynipa. Mana shamushkanichu ñuka kikinpa munashkaynita ruranaynipa. ³⁹Ñukata kachawakmi munan

karan kuwashkan runata alita kuyranaynipa. Mana munanchu nima shukta paykunamanta chinkachinaynipa. Ashwan munan paykunata kawsachinaynipa mundu tukurinan puncha. ⁴⁰Munanmi tukuy ñukata rikushpankuna ñukapi kirik runakuna wiñaypa paywa kawsanankunapa. Mundu tukurinan puncha ñuka paykunata kawsachishami.

Jesuka apukunata silumanta mikunashina kananta rimarka

⁴¹Chasna rimashkanta uyashpankuna chaypi kahuk shuk apunchikunaka millaypata Jesusmanta rimarkakuna paykunapura. Payta piñarirkakuna ñuka kani silumanta mikunashina nishpa rimashkanrayku. ⁴²Paykunapura kwintarkakuna:

Paymi kan Josepa wawan Jesús. Riksinchi yayanta mamantapas. ¿Imashnataya nin silumantami shamushkani nishpa?

⁴³Jesuka paykunata rimarka:

Sakiyichi chasna mana ali rimanaykichita. ⁴⁴Nima maykan atipancho ñukapi sinchikushpa kasuwanata Yaya Dios ñukata kachawak mana yanapashpanka. Chay kasuwakkunataka kawsachishami mundu tukurinan puncha. ⁴⁵Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachikpa killkashkanpi riman: Yaya Dios tukuy runakunata yachachinka nishpa. Tukuy maykankunami Yaya Diospa yachachishkanta uyanahun yachakunahun, paykunami ñukapi sinchikushpa kasuwanahun. ⁴⁶Chayta rimashpayni mana rimanayanichu shuk runa Yaya Diosta rikushkanta. Paytaka nima shuk runa rikushkachu. Ñuka Yaya Diosmanta shamushkallami payta rikushkani.

⁴⁷Alita uyawaychi. Maykan runami ñukapi sinchikun payka Yaya Diospa

kawsayninwami kan. ⁴⁸Ñuka kani silumanta mikunashina chay Yaya Dioswa kawsayta kuk. ⁴⁹Yaya rukunchikuna chunlla chakishka allpapi manata mikurkakuna. Chasna silumanta mikuna nishkankunata mikushpankunatata wañurkakuna. Manami chay wiñaypa Yaya Dioswa kawsayta tarirkakunachu. ⁵⁰Ñukaka kankunata rimani shuk mikunamanta. Maykanchari chay silumanta mikunata mikun wiñayparayku Yaya Dioswa kawsanka. ⁵¹Ñukami kani chay silumanta mikunashina Yaya Dioswa kawsayta kuk. Maykanmi chay mikunata mikun wiñayparayku paywa kawsanka. Chay mikunaka kanmi ñuka kikinpa aychayni. Runakunarayku wañushpayni chayta kusha Yaya Dioswa kawsananakunapa.

**Runakuna shutipa kawsayta
tarinahun Jesús paykunarayku
wañushkanta yawarnin
paykunarayku shuturishkata
kirishpankuna**

⁵²Chasna uyashpankuna chay apunchikunaka shukwa shukwa rimanakurkakuna paykunapura:

¿Imashnataya kay runaka kuma mikunanchipa pay kikinpa aychantaka? nishpa.

⁵³Chaypi Jesuska paykunata rimarka:

Alita uyawaychi. Mana mikushpaykichika ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runapa aychaynita, chaymantapas mana upyashpaykichika yawarnita manami shutipa kawsayyuchu kankichi.

⁵⁴Maykan runami aychaynita mikun yawarnitapas upyan, payka shutipa kawsayyumi wiñaypa Yaya Dioswa kawsananpa. Ñukami payta kawsachisha mundu tukurinan puncha. ⁵⁵Ñukapa aychaynika shutipa mikunami, yawarnipasa shutipa upyanami. ⁵⁶Maykan

runami mikun aychaynita, upyan yawarnita, payka wiñaypami ñukawa pakta kawsan. Ñukapas paywa pakta wiñaypa kawsani. ⁵⁷Tukuyta kawsayta kuk Yaya Dios ñukata kachawashka. Paymi ñukata kawsayta kuwashka ñukapas kunaynipa maykankunami aychaynita mikunahun. Imashnami ñuka kawsani Yayaynimanta, chasnallatatami aychaynita mikukkuna kawsanahun ñukamanta. ⁵⁸Kay aychaynika shutipa mikunami silumanta. Chay mikunaka manami kanchu yaya rukuykichi wañukunapa mikushkankuna manashina. Paykunaka mikushpankunatata wañurkakuna. Maykanmi silumanta shutipa mikunata mikun payka wiñayparaykumi Yaya Dioswa kawsanka. ⁵⁹Chasna nishpa Jesuska runakunata yachachirka Kapernaum llaktapi tantarinanchi wasipi.

**Jesuspa rimashkanka riksichin
imashnami mana tukurik Yaya
Dioswa kawsayta tarinchi**

⁶⁰Chasna yachachishkanta uyashpankuna Jesusta achka katikkuna kwintarakuna paykunapura:

Chay yachachishkanka sinchimi kan. Pikunashi atipankakuna chayta kasunata.

⁶¹Jesuka musyashpan mana alita rimahushkankunata tapurka:

¿Kay rimahushkaynillachu kankunata killachin? ⁶²¿Imashnashi tukunkichima ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runaka, maymantami shamushkani chaymallatata sikhahushkaynita rikunkichimaka?

⁶³Kankunata rimani, Yaya Diospa Espiritunmi kan shutipa kawsayta kuk. Runakunaka manami atipanahunchu chay Yaya Dioswa kawsayta kunata. Yaya Diospa Espiritun yuyachiwashpanmi kankunata yachachini. Paymi runakunata rimashkaynita yuyachishpa Yaya Dioswa kawsay mana tukurikta

kun. ⁶⁴Kankunamanta shukkuna tiyan rimashkaynita mana kirikkuna.

Chasna Jesuska rimarka puntirumanta pacha yachashpan pikunami payta mana kasunkakunachu, chaymantapas pimi payta apichinka. ⁶⁵Jesuska rimashpalla katirka: Chayta yachashpayni kankunata rimarkani nima pi ñukapi sinchikushpa kasuwamachu Yaya Dios payta mana yanapashpanka.

⁶⁶Chasna rimashkanmanta pacha achka katik runakuna payta manana katirkakunachu. Kutirkakunana maymantami shamurkakuna. ⁶⁷Chaypi Jesuska ñukanchi chunka ishkay runankunata tapurka:

¿Kankunapas ñukata sakiwanayankichichu?

⁶⁸Pedroka aynishpan rimarka:

Yachachik, nima pi tiyanchu ashwan katinanchipa. Kanllami ñukanchita rimanki imashnami Yaya Dioswa mana tukurik kawsayta tarinchi. ⁶⁹Ñukanchika rimashkaykita kirirkanchi chaymantapas yachashkanchi Yaya Diospa kachashkan munashkanllata rurak runa kanaykita.

⁷⁰Jesuska aynirka:

Ñukami kankunata akllashkani chunka ishkayta runaynikuna kanaykichipa. Ñuka kikin kankunata akllashka kashpaynipas shuk kankunamanta kuntrayni kanka, supayta kasuk.

⁷¹Chasna Jesuska Simón Iskariotepa wawan Judasmanta rimarka. Pay ñukanchiwa pakta chay chunka ishkay Jesuspa runankunamanta kashpanpas payta apichinan karka. Tukuy chayta Jesuska Kapernaum llaktapi ñukanchi israel runakunapa tantarinanchi wasipi yachachirka.

**Jesupa wawinkuna paypi mana
sinchikurkakunachu**

7 ¹Chaymanta Jesuska Galilea allpapi shuk llaktama shuk llaktama purishpa yachachishpa kawsarka. Judea

allpama mana kutinayarkachu chaypi apunchikuna payta wañuchinata munahushkankunarayku. ²⁻³Karan wata ñukanchi israel runakuna tantaripayanchi ñawpa yaya rukunchikuna chunlla chakishka allpapi purishpa kawsashkankunapi tampustukunapi kawsashkankunata yuyarinanchipa. Mana achka puncha pishihushpan chay tampu shutiyu punchanchikunarayku wawinkuna Jesusta rimarkakuna:

Ama kay nima imata ruraypa allpapi kipariychu. Judea allpama riy tukuy kanta katikkuna yachaykiwa rurashkaykikunata rikunankunapa. ⁴Riksirishka runa kanayashpaykika ama kaypi pakallashina yachaykiwa rurashkaykita rikuchiychu. Ashwan Jerusalén llaktama riy tukuy runakunapa rikushkankunapi ruranaykipa.

⁵Chasna rimarkakuna paykunapas mana kirishpankuna Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kananta. ⁶Chaypi Jesuska rimarka:

Rinayni punchaka manara paktarihunchu Yaya Dios manara rimawahushkanrayku rinaynipa. Kankuna rinaykichi-paka ali kan ima punchapas. ⁷Kankunata Yaya Diosta mana kasuk runakunaka mana chikninahunchu. Ñukata shuti chikniwanahun mana alita rurahushkankunata paykunata rikuchi-hushkaynirayku. ⁸Kankunaka riychi chayma. Ñukaka kankunawa manami rishanchu. Yaya Dios mana rimawahunchu rinaynipa. ⁹Chasna rimashpan Jesuska Galilea allpapi kiparirka.

¹⁰Wawinkuna tampu shutiyu punchakunarayku Jerusalén llaktama llukshishkankunawasha Jesuspas rirka ñukanchi runankunallawa. Mana rirkachu achka runakuna rikuhushkapi chayma rihushkanta mana yachanankunapa. ¹¹Apunchikuna apinayashpankuna payta maskarkakuna. Nima pi

paymanta yachashpan ¿maypita kahun chay runaka? nishpa payta maskarkakuna tantarinapi. ¹²Tukuy runakuna Jesusmanta pakalla kwintarkakuna paykunapura. Shukkunaka rimarkakuna: Chay runaka ali runami kan nishpa. Shukkunaka mana ali runachu, runakunata llullachikmi nishpa rimarkakuna. ¹³Apunchikunata manchashpankuna nima maykan paymanta rimarkachu achka runakunapa uyashkankunapi.

Jesuska Yaya Diospa wasinpi yachachirka

¹⁴Chusku punchata Jerusalén llaktapi tantarishpa katihushkanchipi, chusku puncha pishihushpan tukurinpana Jesuska *Yaya Diospa wasinpi yaykurka yachachinanpa. ¹⁵Yachachishkanta uyashpankuna apunchikuna mancharirakuna paykunashina Yaya Diospa shiminta alita yachak kashkanrayku. Mana asirtashpankuna rimarkakuna paykunapura:

¿Imashnataya yachakushka kay runaka chasna alita yachachinanpa? Manaya ñukanchika payta yachachishkanchichu.

¹⁶Jesuska paykunata aynirka:

Yachachishkaynika mana ñuka yuyaynimantachu. Ñukata kachawakmi chasna yachachinaynipa kamachiwashka. ¹⁷Maykan runachari munan Yaya Diospa shiminta kasunata, paymi yachanka yachachishkaynika Yaya Diosmanta kananta, mana ñuka yuyaynimantachu. ¹⁸Maykan runachari pay kikinpa yuyayninmanta yachachin, paymi munan runa masinkuna payta alita yachachinki nishpa kushichinankunapa. Maykanmi mana munanchu runa masinkuna pay kikinta kushichinankunapa, ashwan munanmi payta kachak Yaya Diosta kushichinankunapa, payllami shutipa kashkata yachachin,

mana runa masinkunata llullachinchu. ¹⁹Ñawpa yachachik Moisés wañupa killkashkanpi kankunata yachachin imashnami Yaya Dios munan kawsanaykichipa. Chasna kashpanpas nima maykan kankunamanta yachachishkanta kasunkichichu. Chasna kankuna kikin mana kasukkuna kashpaykichi ¿imaraykutaya ñukata wañuchiwanaykichi?

²⁰Chaypina payta aynirkakuna:

Kanka musparihunkimi ¿Pita kanta wañuchinayan?

²¹Jesuska paykunata rimarka:

Shuk runallata *samana punchapi ampishkaynimanta ñukata piñariwankichi. ²²Yuyariychi kankuna kikin ñawpamanta pacha rurahushkaykichita. Moisespa killkashkan kamachishkanta kasushpaykichi kari wawaykichipa ishpanan kara puntastuta pitinkichi pusak puncha wawayarishkanwasha. Samana puncha kashpanpas chayta rurankichi. Manara Moisés wawayarishpanra yaya rukunchi Abraham wañu kawsashkanmanta pacha tukuy israel runakuna chasna ruranchi. ²³Shuk kari wawa wawayarishkanwasha pusak puncha paktarishpan ishpanan kara puntastuta pitinkichilla samana puncha kashpanpas chasna pitinanchipa Moisespa killkashkan kamachishkanta kasunaykichipa. Chasna rurashpaykichi samana puncha kashpanpas ¿imaraykuta ñukata piñariwankichi samana punchapi shuk runata ampishkayni-rayku? ²⁴Ama yanka shuk runamanta millaypata yuyariychichu, ashwan yuyariychi imashnami Yaya Dios munan yuyarinaykichipa.

Jesuska rimarka maymantami shamurka

²⁵Chaypi shukkuna Jerusalenpi kawsakkuna tapunakurkakuna:

¿Mana kay Jesusta apunchikunaka wañuchinayashpa kawsanahun?

²⁶Chayka kaypi rimahun tukuy ñukanchikuna chawpinchipi. Nima maykan payta rimanchu. Apunchikunaka yuyarinahunchari shutipa chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik kananta. ²⁷Yachanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik shamushpan nima pi yachankachu pikunami yayankunaka. Kay runamantaka yachanchi pikunami yayankunaka. Chasna kashpan ¿kay runa kamachu Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik?

²⁸Jesuská *Yaya Diospa wasinpi yachachihushpan rimahushkankunata uyashpan sinchita rimarka:

Kankuna yuyarinkichi ñukata riksiwashkaykichita, chaymantapas pikunami yayaynikunaka. Ñuka kankunata rimani manami riksiwankichichu. Nima Yaya Dios ñukata kachawaktapas riksinkichichu. Payka manami nima pita llullachinchu. Chasna mana llullachik kashpanmi ñukata kay allpama kachawashka. Manami shamushkanichu ñuka kikin munay. ²⁹Chasna Yaya Dios ñukata kachawashpan ñukallami payta alita riksinipaymanta kashkaynirayku. ³⁰Chayta uyashpankuna apunchikunaka payta apinayarkakuna. Chasna kashpanpas mana atiparkakunachu payta apinata. Manara Yaya Dioska munashkachu chay uras wañunanpa.

**Fariseokuna Jesusta
apinayarkakuna**

³¹Apunchikuna Jesusta wañuchinayashpankunapas achka runakuna paypi sinchikurkakuna. Alita rimarkakuna paykunapura:

Yachanchi chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichikka

shamushpan achka nima ima uras rikushkanchita rurashkanwa Yaya Diospa atun yachayninwa kahushkanta rikuchinka. Manami tiyanchu ashwan yachak runaka kay Jesumanta.

³²*Fariseokuna uyashpankuna Jesumanta rimahushkankunata *saserdotekunapa apunkunawa pakta kacharkakuna *Yaya Diospa wasinta kuyrak runakunata paykuna Jesusta apinankunapa. ³³Chaypi Jesuská tukuy runakunata rimarka:

Mananami achka punchakunatanachu kankunawa kasha. Ñami paktarihun ñukata kachawakma kutinaynipa. ³⁴Chayma rishpaynimi kankunaka maskawankichi. Chasna maskawashpaykichipas manami tariwankichichu. Kankunaka mana atipankichichu rinata maytami ñukaka risha.

³⁵Chaypi apunchikuna tapunakurkakuna paykunapura:

¿Maytataya rinma ñukanchi payta mana atipananchipa tarinata? ¿Rinkachu karuma maypimi shuk israel masinchikunaka kawsanahun chikan runakuna chawpipi chaypi mana ñukanchikunamanta runakunata yachachinanpa? ³⁶¿Imatata rimanayan kasna nishpan maskawashpaykichipas manami tariwankichichu, chaymantapas maymami ñukaka risha manami atipankichichu rinata nishpa?

**Jesuská wiñaypa tukyarik
yakutashina kunayan**

³⁷Chay tantarinanchi tukurinan punchami tukuy chay punchakunamanta ashwan ali kan. Chay punchapi Jesuská kutikashka runakunapa puntanpi shayarishpan sinchita rimarka:

Maykan runami shunkunpi yakunayayta musyahuk runashina kan, payka sinchikuchun ñukapi saksakta upyashkashina kushilla kananpa. ³⁸Maykanmi

ñukapi sinchikun, paymanta llukshin wiñaypa tukyarik shutipa kawsayta kuk yakushina imashnami Yaya Diospa killkachishkanpi riman.

³⁹Chaywa payka rimanayarka Yaya Diospa Espiritunmanta, maykantami ñukananchi paypi sinchikukkunata chaymanta kunan karka. Chay uras Jesuska manara wañushkarachu karka nima kawsarimushkarachu karka Yayanma kutinanpa. Chayrayku Yaya Diospa Espiritunta manara kacharkachu ñukananchipi kawsananpa.

Runakuna Jesusmanta mana shuk yuyayllawachu karkakuna

⁴⁰Jesusa yachachishkanta uyashpankuna shuk runakunaka rimarkakuna:

Kay runaka chapahushkanchi Moisés wañushina Yaya Diospa yachayninwa yachachikmi kan.

⁴¹Shukkunaka rimarkakuna:

Paymi kan chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik.

Chaymanta shukkunaka rimarkakuna:

Mana, mana Yaya Diospa Kachanan Kishpichikchu kan. Chay Kishpichik kamaka manami shamumachu Galilea allpamanta. ⁴²Yaya Diospa killkachishkanpi riman chay Kishpichik atun apunchi David wañupa miraymanta kananta. Chaymantapas riman Davidpa kawsashkan Belén llaktamanta kananta nishpa rimarkakuna mana alita Jesusmanta yachashpankuna.

⁴³Chay runakuna Jesusmanta mana shuk yuyaywallachu karkakuna. ⁴⁴Shuk-kunaka payta apinayarkakuna. Chasna kashpanpas mana atiparkakunachu apinata.

Israel runakunapa apunkuna Jesusta mana kirirkakunachu

⁴⁵Chaymanta chay Yaya Diospa wasinta kuyrakkuna Jesusta mana

apashpachu kutirkakuna *fariseokuna *saserdotekunapa apunkunamapas. Chaypi paykunata tapurkakuna:

¿Imaraykutaya chay runataka mana apamushkankichichu?

⁴⁶Chay kuyrakkunaka aynirkakuna:

Payka yapa alita yachachikmi. Mana tiyanchu nima shuk runa payshina yachaywa rimakka.

⁴⁷Chaymanta chay fariseokuna rimarkakuna:

¿Kankunatapas chay runaka llullachishkachu? ⁴⁸Tukuy apunchikunamanta ñukananchi fariseokunamantapas mana tiyanchu nima shuk payta kirik.

⁴⁹Chay mana yachak runakunalla Moisés wañupa killkashkanta mana asirtakkuna kirinahun. Paykunami Yaya Diospa kastiganan runakuna kanahun.

⁵⁰Chaypi shuk fariseo Nikodemo shutiyu shuk tuta Jesusma rishkanrayku paykunata rimarka:

⁵¹Moisespa killkashkanta kasushpanchi mana atipanchichu kastiganata shuk runata manara alita yachashpanchi imatami rurashka. Uchay kananta alita yachashpanchirami payta kastiganchi.

⁵²Chaypi Nikodemota aynirkakuna:

¿Kanpaschu kanki Galilea allpamanta runa chasna rimanaykipa? Yaya Diospa shiminta yachakuy yachanaykipa mana nima shuk Yaya Diospa yachayninwa yachachik Galilea allpamanta tiyanchu nishpa.

⁵³Chasna kwintashkankunawasha tukuy kutirkakuna wasinkunama.

Mana ali kawsak warmita Jesusma pusharkakuna

8 ¹*Fariseokuna wasinkunama kutishpankuna Jesuska Olivos urkuma rirka. ²Kayantima pakarihushkanpi *Yaya Diospa wasinma kutirka. Chaypi paktashpanchi achka runakuna payta kayllayarkakuna. Chasna payta

kayllayashpankuna tiyarirka yachachinanpa. ³Chaypi Moisés wañupa killkashkanta yachachikkuna fariseokunawa pakta shuk warmita pushmurkakuna shuk kariwa musayahukta tarishkankunata. Paktashpankuna churarkakuna tukuy runakuna rikunankunapa.

⁴Chaypi Jesusta rimarkakuna:

Yachachik, kay warmita tarishkanchi shuk kariwa musayahukta. ⁵Moisespa killkashkanpi riman chasna warmikunata rumiwa tuksishpa wañuchinanchipa. ¿Kanka, imashnata yuyarinki?

⁶Chay mana ayniypata tapurkakuna yapa munashpankuna payta apinata. Chasna tapushkankunata Jesuska aynima karka wañuchiychi nishpa, ñukanchikunata winsishka *romano apunchikunapa kamachishkanta mana kasumachu karka kasna nishkata: Israel runakuna mana atipanahunchu nima pita kastigashpa wañuchinata nishpa. Chaymantapas Jesuska llakichiychi nishpa aynima karka, Yaya Dios Moiesta killkachishkanta mana kasumachu karka. Chayrayku chasna payta tapushpankuna mana uyashkashina kumurishpan makin wawawa allpapi killkarayarka. ⁷Paykuna mana sakishpankuna tapunata Jesuska shayarishpan rimarka:

Maykanmi kankunamanta ucha illakan, payra tuksichun puntiru rumiwa.

⁸Chaymanta kuti kumurishpan katirka allpapi killkashpa. ⁹Paypa rimashkanta uyashpankuna washapuralla llukshirkakuna. Puntiru rirkakuna rukukuna chaymanta muskunana. Tukuy llukshishpankuna Jesús chay warmi puntanpi kahukllawana kipurirka. ¹⁰Chaypi Jesús shayarishpan chay warmita rikurka. Chaymanta tapurka:

Pani, ¿maypitaya kahunkuna chay runakunaka? ¿Nima shukchu kanta tuksinayashka?

¹¹Chay warmika aynirka:

Nima pi, yachachik.

Jesuska payta rimarka:

Chasna kashpanka ñukapas mana rimanichu kanta kastiganankunapa. Kunanka kutiy. Manana uchata ruraynachu.

Jesuka runakunarayku punchashina kananta rimarka

¹²Chaymanta Jesús kipurishpan *Yaya Diospa wasinpi kuti runakunata yachachirka kasna nishpa:

Ñukami runakunaraykuka punchashina kani. Maykankunami ñukata katiwanahun mana kawsankakunachu amsapishina Yaya Diosta mana rikshishpa. Ñuka punchatashina riksiwashkankunarayku yachankakuna imashnami ali ruranakunaka Yaya Diospa rikushkanpi. Chasna ñukata riksiwashpankuna wiñaypa Yaya Dioswa kawsankakuna.

¹³Chaypi *fariseokunaka rimarkakuna:

Kanlla kan kikinmanta rimanki punchashina kanaykita, chayrayku rimashkaykika mana valinchu. Mana tiyanchu ashwan shuk chasnallatata kanmanta rimakka.

¹⁴Jesuka aynirka:

Ñuka yachani maymantami shamushkani maymami risha. Chayrayku ñukalla ñuka kikinmanta rimashpaynipas shutipami kan. Kankunaka manami yachankichichu maymantami shamushkani maymami risha. ¹⁵Kankunaka kikin yuyaykichikunamanta runa masikichikunata uchachinkichi. Ñukaka manami kawsanichu runakunata uchayu kanki nishpa. ¹⁶Runakunata rimashpaynipas uchayu kanki nishpa, rimashkaynika shutipami, manami yanka nishpachu kan. Chasna rimashpayni mana ñukallachu uchayu kanki nishpa rimani,

ashwan kachawak Yayayniwa pakta chasna rimanchi. Chayrayku rimashkaynika shutipami. ¹⁷Katihushkaykichi Moisés wañupa killkashkanpi kasna nin: Ishkay runa shuk runamanta apupa puntanpi chasnalla rimashpankunaka shutipa kan nishpa. ¹⁸Ñukamanta tiyan ishkay chasnalla rimakkuna. Ñuka kani shuk ñuka kikinmanta rimak, chaymanta Yayayni ñukata kachawakpas chasnallatata ñukamanta riman.

¹⁹Chasna Jesuska rimashpan tapurkuna:

¿Maypita kahun yayaykika?
Jesuska aynirka:

Kankunaka nima ñukata nima Yayaynita riksinkichichu. Ñukata riksiwankichimaka Yayaynitapas riksinkichimami karka.

²⁰Tukuy chayta Jesuska Yaya Diospa wasinpi yachachishpan rimarka. Payka kahurka maypimi kullkita churanankunaka karkakuna. Chaypi tukuy runakunapa rikushkankunapi yachachishpan nima pi payta apirkachu, manara Yaya Dios munashkanrayku apinankunapa.

**Jesusta mana kirik runakuna
siluma mana rinkakunachu**

²¹Chaymanta Jesuska kutikashka payta chiknik runakunata rimarka:

Ñukaka kankunata sakishami. Rishpayni kankunaka maskawankichi, ¿maypitaya chay kishpichikka? nishpa mana tariwankichichu. Ashwan, wañushpaykichi uchaykichimanta mana llakichirishkachu wañunaykichi tiyan. Yaya Dioska ñukata mana kirishkaykichimanta kankunata mana llakichinkachu. Chayrayku manami atipankichichu rinata maymami ñukaka risha.

²²Chayta uyashpankuna apunchikuna rimarkakuna paykunapura:

¿Imatataya rimanayan, maymami risha kankunaka mana atipankichichu

rinata nishpa? Rimanayanchari pay kikin wañuchirinayashkanmanta.

²³Chaypi Jesuska rimarka:

Kankunaka kay allpamantami kankichi, ñukaka awamantami kani. Kankunaka uchayu runakunami kankichi, ñukaka mana uchayuchu kani. ²⁴Ñukami kani wiñaypa kawsak Yaya Dios. Kankuna pay kanaynita mana kirishpaykichika Yaya Dios uchaykichikunamantaka manami llakichinkachu.

Chayrayku kankunata rimashkani wañushpaykichi uchaykichikunamanta manami llakichirishkachu wañunkichi.

²⁵Chaypi payta asikshina tapurkuna:

¿Pitaya kanki kanka?
Jesuska aynirka:

Kankunata shutipa kashkata rimashpaynipas mana kiriwankichichu. ¿Imaraykutaya kankunawa kwintani? ²⁶Ñukapa tiyawan achka kankunamanta rimanaynipa, chasnaykichimanta kastigarishka kanaykichipa. Rimashkaynita mana kirishpaykichipas shutipami kan. Ñukata kachawak shutipata rimak kashpanmi rimashkaynika shutipami, paypa rimawashkanllata runakunata rimashkaynirayku.

²⁷Chasna Jesús rimashpan apunchikunaka mana asirtarkakunachu, pay ñukata kachawak nishpan Yayan Diosmanta rimashkanta. ²⁸Chayrayku Jesuska paykunata rimarka:

Kankuna kruspi alsawashpaykichi Yayayni Diospa Kachashkan Runata, chaypirami riksiwankichi ñuka Yaya Dios kanaynita. Chaymantapas yachankichi nima imata ñuka kikin yuyaynimanta rurashkaynita, ashwan Yayaynipa yachachiwashkanllata kasushkaynita.

²⁹Ñukata kachawak tukuy uras ñukawa kahun. Mana nima ima uras sapallaynita sakiwashkachu, payta tukuy uras rurashkayniwa kushichishkaynirayku.

³⁰Chasna Jesuska rimashpan achka runakuna paypi sinchikurkakuna.

**Jesusta mana kirikkuna
manami Yaya Diospa
wawankunachu kanahun**

³¹Chaypi shuk apunchikunapas Yaya Diosmanta kashkanta yuyarishpankuna Jesús paykunata rimarka:

Rimashkaynita yuyarishpa kasushpa kawsaychi. Chasna kawsashpaykichi shutipa ñukata katiwakkunami kankichi. ³²Yachachishkaynita kasushpaykichika riksiwankichimi shutipa kashkata rimak kanaynita. Chasna kanaynita riksiwashpaykichimi kishpichirishka kankichi manana shuk mana ali patronpa kamachishkanshina kawsanaykichipa llullakunata kirishpa.

³³Paykunaka aynirkakuna:

Ñukanchi kawsanchi kunkaylla yaya rukunchi Abraham wañupa miraymanta kashkanchirayku. Payshina shuklla Yaya Diosta kasushpanchi nima ima uras tiyashkachu shuk runa ñukanchita kamachik shamunanpa. ¿Imaraykutaya kanka rimanki ñukanchika kashunchi kishpichirishka? ¿Pimantataya kishpichirishka kanchima?

³⁴Jesuska paykunata aynirka:

Alita uyawaychi. Uchata rurashpa katishpaykichika uchata rurachikpa kamachishkanllatana ruranaykichi tiyan, mana munashpaykichipas. ³⁵Chasna shukpa kamachishkan kashpaykichi manami Yaya Diospa wawankunachu kankichi. Wawankunallami paywa wiñaypa kawsankakuna. Mana wawankuna kashpaykichika manami atipankichichu paywa wiñaypa kawsanata. ³⁶Ñuka Yaya Diospa Wawan kashpayni atipani kamachirishka kahushkaykichimanta kankunata kishpichinata. Ñuka kankunata kishpichishpaynimita shutipa kishpichirishka kankichi.

³⁷Ñuka yachani ñawpa yaya rukunchi Abraham wañupa miraymanta kanaykichita. Chasna kashpanpas kankunaka rimashkaynita mana uyanayashkaykichirayku wañuchiwanayankichi. ³⁸Ñuka rimani maykantami Yayaynika rimawashka, kankunaka rurankichi maykantami yayaykichika riman.

³⁹Chaypi payta aynirkakuna:

Yaya rukunchi Abraham wañupa miraymanta kashpanchi payshina shuklla Yaya Diosta kasunchi.

Jesuska paykunata rimarka:

Shutipa Abrahamshina kankichimaka payshinami alillata rurankichima.

⁴⁰Abrahamka nima ima uras shuk alita rimak runata wañuchinayarkachu.

Kankunaka Yaya Diosmanta uyashkayni shutipa kashkata rimak kashpaynipas wañuchiwanayankichi. ⁴¹Kankuna kankichi chikan yayayu. Rurankichi maykantami yayaykichika ruran.

Chaypi payta aynirkakuna:

Ñukanchipa yayanchika shukllami. Yaya Diosllami yayanchika. Mana kanchichu shuk yayamanta wawakunashina.

⁴²Jesuska aynirka:

Yaya Dios yayaykichi kamaka ñukata yuyawankichimami paymanta kashkaynirayku. Pay kachawashpanmi shamushkani. Manami shamushkanichu ñuka kikin yuyaynimanta. ⁴³¿Imaraykuta mana asirtankichichu rimahushkaynita?

Kankunata rimani, manami asirtankichichu mana alita shiminita uyanayashkaykichirayku. ⁴⁴Yayaykichika supaykunapa apunmi. Paypa wawankuna kashpaykichi tukuy munashkanta ruranayankichi. Yaya Dios runata rurashkanmanta pacha supayka runata wañuchik kan. Tukuy shutipa kashkata piñarin shunkunmanta pacha llullachik kashkanrayku. Chasna shunkunmanta pacha llullachik kashpanmi llullallata riman. Paymi llullaysiki, tukuy

llullaka paymantami. ⁴⁵Ñuka shutipa kashkata rimak kashpayni manami kiriwankichichu. ⁴⁶¿Pita kankunamanta atipan uchata rurashkaynita rimak rinata? Nima pi atipanchu. Shutipa kashkata rimak kashpayni ¿imaraykuta mana kiriwankichichu? ⁴⁷Maykan runami Yaya Diospa wawan kan, paypa shiminta kasunmi. Kankunaka shiminta mana kasunkichichu mana paypa wawankuna kashkaykichi-rayku.

Ñawpa kawsak Abraham manara tiyashpanra Jesukristu ña tiyarka

⁴⁸Jesupa rimashkanta uyashpankuna apunchikunaka payta rimarkakuna: Ñukanchika alita rimanchi *Samaria allpamanta runashina kanki supay yaykushka nishpa.

⁴⁹Chaypi Jesuska aynirka:

Mana supay yaykushka runachu kani. Ashwan Yayaynita kushichishpallami kawsani. Chasna kashpaynipas kankunaka millaypallata rimawankichi. ⁵⁰Ñuka mana maskanichu runakuna ali kanki nishpa rimawanankunapa. Chasna kashpanpas tiyan shuk maykanmi munan runakuna kushichiwanankunapa. Paymi shuk puncha rimanka rurashkaynika alichu manachu nishpa. ⁵¹Alita uyawaychi, maykan runami rimashkaynita kasun, chayka manami wañunkachu.

⁵²Chaypi apunchikunaka aynirkakuna:

Yaya rukunchi Abrahamka wañurka, chaymantapas Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachikkuna tukuy wañurkaku. ¿Imashnataya kanka rimanki, maykan runami shiminita kasun, payka manami wañunkachu nishpa? Kunan shuti yachanchi supay yaykushka runa kanaykita. ⁵³Yaya rukunchi Abraham wañurka. Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachikkunapas tukuy wañurkaku. ¿Kanka paykunamanta pasachu kanki? ¿Pi kanaykitataya yuyarinki?

⁵⁴Jesuska aynirka:

Rimaynimaka ñuka kikinmanta atun yachayyu kani nishpa, rimashkaynika manami valimachu. Yayaynimi chasna atun yachayyu kanaynita riman, maykantami kankunaka rimankichi Yaya Diosninchi nishpa. ⁵⁵Chasna rimashpaykichipas payta mana riksinkichichu. Ñuka shuti payta riksini. Mana riksiniachu nishpa rimaynimaka kankunashina llullaysiki kaynima.

Chasna payta riksishpaynimi shiminta kasuni. ⁵⁶Ñawpa kawsak yaya rukunchi Abraham atunta kushikurka allpama shamunaynita rikunanta yachashpan. Shamushkaynita rikushpan kushikurka.

⁵⁷Chayta uyashpankuna apunchikuna Jesusta rimarkakuna:

¿Imashnataya ñawpa Abraham kawsashkanta rikushkanki? Manara kankichu nima pichka chunka watayu.

⁵⁸Jesuska paykunata aynirka:

Alita uyawaychi, Abraham manara wawayarishpanra ñuka chasnalla kawsa Yaya Dios karkani. ⁵⁹Chasna Jesuska runa kashpanpas Yaya Dios kananta rimashpan rumikunata apirkakuna payta tuksishpa wañuchinankunapa. Chaypi Jesuska pakashpan *Yaya Diospa wasinmanta llukshirka.

Jesuska shuk wisku runata ampirka

9 ¹Jesuska *Yaya Diospa wasinmanta llukshishkanwasha ñukanchi runankunawa purishpan wawayarishkanmanta pacha wisku runata rikurkanchi.

²Chaypi Jesusta tapurkanchi:

Yachachik, ¿imamantataya kay runaka wisku wawayarishka, yayankunapa uchanmantachu, pay kikinpa uchanmantachu?

³Chaypi Jesuska ñukanchita aynirka:

Chasna wisku wawayarishkanka manakanchu pay kikinpa uchanmanta nima yayankunapa uchankunamantachu.

Payka wisku wawayarishka Yaya Dios atun yachayninwa ampishpan runakunata rikuchinanpa. ⁴Kawsa kahushpanchira kachawak Yaya Diosta kasushpa kamachishkankunata ruranchi tiyan. Wañushkanchiwasha nima imata atipashunchichu rurana. ⁵Yaya Diosta mana kasuk runakuna chawpipi kahushpaynira paykunarayku punchashina alirunanakunata riksichikmi kani.

⁶Chasna rimashkanwasha Jesuska allpapi tyukashpan allpawa chapushpan wiskupa ñawinpi kakurka. ⁷Chaymanta rimarka:

Mayllakriy ñawikita runakunapa rurashkan Siloé yaku tantarinapi. Chay Siloé ninayan kashashka. Chaypi mayllarik rirka chay wiskuka. Mayllarishpan chay wiskuka ampirirka. Ña rikushpanna wasinma kutirka.

⁸Chay kuchunpi kawsakkuna, ñawpa kullkita tapuhushkanta rikukkunapas tapunakurkakuna:

¿Mana kay tiyarishpa kullkita tapupayarka?

⁹Shukkunaka rimarkakuna:

Ari, paymi.

Shukkunaka:

Mana paychu, payshina rikurishpanpas nishpa rimarkakuna.

Chay wisku ampirishkaka rimarka:

Ari, ñukami kani.

¹⁰Chaypi payta tapurkakuna:

¿Imashnamantataya kunanka ña atipanki rikunata?

¹¹Paykunata aynirka:

Chay Jesús shutiyu runami llawsanta allpawa chapushkanwa ñawinipi kakushpan rimawarka: Mayllakriy runakunapa rurashkan Siloé yaku tantarinapi nishpa. Chayma rishpayni ñawinita mayllarkani, chay ratulla rikurkanina.

¹²Chaymantapas payta tapurkakuna:

¿Maypita chay kanta ampik runaka?

Payka aynirka:

Mana yachanichu maypichari kahun nishpa.

Israel runakunapa apunkunaka wisku ampirishkata tapurkakuna

¹³⁻¹⁴Jesús llawsanta allpawa chapushpan *samana punchapi chay wiskuta ampirka. Chay puncha nima pi atipapayanchu imata rurana. Chayrayku chay ampirishkata *fariseokunama pusharkakuna. ¹⁵Paykunapas payta tapurkakuna: ¿Imashnamantata kunanka atipanki rikunata?

Chay ampirishkaka aynirka:

Chay ampiwak runaka llawsanta allpawa chapushkanwa ñawinipi kakurka. Chayta mayllak rirkani. Kunanka rikuknami kani.

¹⁶Shuk fariseokunaka rimarkakuna:

Chay kanta ampik runaka manami Yaya Diosmantachu mana samashkanrayku samana punchapi.

Shukkunaka paykunamanta rimarkakuna:

Uchasaapa kamaka mana rurana atipamachu karka tukuy chay nima imauras rikushkanchita atun yachaywa rurashkankunata.

Chasnamanta mana shuk yuyayllawachu karkakuna. ¹⁷Kutikashka chay ampirishkata tapurkakuna:

Rimashkanki pay kanta ampishkanta. Chasna kashpanka ¿imatata kanka yuyarinki paymanta?

Ñukaka yuyarini payka Yaya Diospa yachayninwa rurak runa kananta nishpa aynirka.

¹⁸Chaypi chay apunchikunaka mana kirishkakunachu ñawpa wisku kashkanta. Chayrayku yayankunata kayachirkakuna. ¹⁹Paktashpankuna paykunatapas tapurkakuna:

¿Kayka kanchu kikin wawaykichi?

¿Shutipachu wisku wawayarirka?

Chasna kashpan ¿imashnamantataya kunanka rikuk tukushka?

²⁰Chaypi yayankunaka aynirkakuna: Ari, kikin wawanchimi. Shutipami wisku wawayarirka. ²¹Mana yachanchichu imashnamantami rikuk tukushka, nima yachanchichu pimi payta ampishka. Pay kikinta tapuychi. Ñami ruku kan. Paymi kankunata rimanka.

²²Chasna rimarkakuna manchashpankuna tantarinanchi wasimanta wichuy tukunankunata. Manara Jesús chay wiskuta ampishpan apunchikunaka runakunata rimarkakuna: Maykan runakunami Jesusmanta rimanahun: Chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik kan nishpa, chay runakunatami tantarinanchi wasimanta wichushunchi.

²³Chayta yachashpankuna yayankunaka rimarkakuna: Pay kikinta tapuychi. Ñami ruku kan. Paymi kankunata rimanka nishpa. ²⁴Chaypi apunchikunaka wisku ampirishkata kayachirkakuna kuti shamunanpa. Paktamushpan rimarkakuna:

Kunan shuti Yaya Diospa puntanpi mana llullashpa shutipata rimay chay ampwashka runa nishkaykimanta. Ñukananchi yachanchi chay runaka uchasapa kananta.

²⁵Chay ampirishka runaka aynirka: Mana yachanchi uchayuchu manachu nishpa. Ñukaka yachanimi wisku kashkaynita, kunanka rikuninami.

²⁶Chaypi kutikashka payta tapurkakuna: ¿Imashnata rurarka kanta ampinanpa wisku kashkaykimanta?

²⁷Chay wisku ampirishkaka aynirka: Ñami kankunata rimashkani. Rimashpaynipas manami kiriwankichichu. ¿Imaraykuta munankichi kutikashka rimanaynipa? ¿Kankunapas payta katinata munankichichu?

²⁸Chayta uyashpankuna yapa piñarishpa millaypata rimarkakuna. Chaymantapas rimarkakuna:

Kanka kasunki chasna runata, ñukananchi ali yachachik Moisés

wañupa killkashkan Yaya Diospa kamachishkanllata kasunchi. ²⁹Moisesmanta yachanchi Yaya Dios payta rimashkanta. Chay runamantaka nima imata yachanchichu. Nima yachanchichu maymantachari shamushka.

³⁰Chay wisku ampirishkaka aynirka: ¿Imashnataya chasnaka kanka? ¿Ñukanchimanta pasa Yaya Diospa shiminta yachakukkuna kashpaykichitatachu mana yachankichi maymantami shamushka chay ñukata mana atipaypata rurashpa ampiwashka runaka? ³¹Alita yachanchi Yaya Dioska mana uyanchu uchay runakunataka, ashwan uyanmi, maykankunami payllata kushichishpa paypa munashkanta rurashpa kawsanahun. ³²Nima imuras uyashkanchichu shuk runa wisku wawayarishka ampirishkanmanta. ³³Chay runa mana Yaya Diosmanta kamaka manami atipamachu karka kay mana atipaypata runanata.

³⁴Chaypi shuk runa wisku wawayarishpan uchamanta chasna tukushkanta yuyarishpankuna payta rimarkakuna:

Wawayarishkaykimanta pacha uchasapami kanki. Chasna kashpaykika ¿imashnataya ñukananchi yachachikkunataka yachachinayanki?

Chasna rimashpankuna tantarina wasimanta wichurkakuna.

Yaya Diosta mana kasukkuna wiskushina kanahun

³⁵Chasna wichushkankunata yachashpan Jesuska payta maskananpa rirka. Chay wisku ampirishkata tarishpan tapurka:

¿Sinchikunkichu Yaya Diospa Kachashkan Runapi?

³⁶Chaypina aynirka: Rimaway wawki, ¿pitaya chay runaka paypi sinchikunaynipa?

³⁷Jesuka aynirka: Ñami rikushkanki chay runataka, ñukami kani maykanwami kwintahunki.

³⁸Chaypina paypa puntanpi kunkurirka. Kunkurishpan rimarka: Kunan shuti kanpi sinchikuni shutipa Amuyni kanki.

³⁹Jesuska rimarka:

Ñukaka kay allpama shamushkani runakunata riksichinaynipa imashnami kanahun Yaya Diospa rikushkanpi. Tiyan shuk mana alita rurak runakuna wiskushina Yaya Diospa shiminta mana riksikkuna. Chay runakunata yachachishpa yanapashami alita rikuk runakunashina Yaya Diospa shiminta riksik tukunankunapa. Shuk runakuna tiyan alita rikuk runakunashina Yaya Diospa shiminta riksik kanankunata yuyarikkuna. Paykunaka shutipa wiskushinami Yaya Diospa shiminta mana asirtashpa kiparinkakuna.

⁴⁰Chayta uyashpankuna kuchunpi kahuk *fariseokunaka tapurkakuna: ¿Kanka rimankichu ñukanchipas wiskushina kahushkanchita?

⁴¹Jesuka paykunata aynirka:

Shuk wiskushina kankichimaka Yaya Diospa shiminta mana riksishpa, nima pi kankunamanta mana ali kashkaykichita rimak rinmachu. Kankunaka mana asirtashpaykichipas rikuk runakunashina kanchi Yaya Diospa shiminta riksik nishpa rimankichi. Chasna yanka rimashkaykichirayku uchaykichika manana llakichipanachu.

**Jesuka runankunawa kawsan,
imashnami shuk alita obehanta
kuyrakka obehankunawa kawsan**

10¹⁻²*Fariseokuna yuyarinahun runa masinchikunata yachachik kashpanchi obehakunata kuyrak runashina paykunata kuyrak kanchi nishpa. Jesuska chasna yuyarishkankunata riksishpan paykunata kasna yachachishpa katirka:

Alita uyawaychi. Rikuychi shuk kuyrak amuta obehankunawa.

Obehakunapa tiyan shuk samanankuna kincharishkaka shuk punkuyulla. Chay punkuta yaykuk runaka kikin kuyrakmi. Maykankunami mana chay punkuta yaykunahun, ashwan shuk partita sikashpa yaykunahun, chaykunaka kanahunmi shuwakuna. ³Chay samanankuna kincha punkupi tiyan shuk kuyrak runa. Payka chay obehakunata kuyrakraykulla paskan. Chay kuyrak runaka yaykushpan obehakunata karan shukta shutinkunapi kayan. Paypa shiminta uyashpankuna kushikushpa kasunahun riksishkankunarayku. Chay kuyrak runaka obehakunata kayashpan chushama llukshichin. ⁴Ña tukuy llukshishpankuna obehakunapa puntankunapi purin. Paykuna payta katinahun, shiminta riksishkankunarayku. ⁵Mana riksishkankunataka manami katinahun, ashwan paymenta mitikunahun, shiminta mana riksishkankunarayku.

⁶Chasna Jesuska rimashpan mana shutillatachu payta chiknik runakunata yachachirka. Paykunaka mana asirtarkakunachu imatami chay rimashkanwa yachachinayarka.

**Jesuka shuk alita obehakunata
kuyrakmanta rimashpan
yachachinayan runankunata
kishpichinanmanta**

⁷Jesuka paykunata yachachishpalla katirka: Alita uyawaychi. Ñukami kani obehakunapa samanankuna kincha punkushina. ⁸Ñukamanta puntiru achka llullachishpa yachachikkuna shamushkakuna. Mana punkuta yaykushpankunami mana kanahunchu kikin obehakunata kuyrakkuna. Kanahunmi obehakunata shuwakunashina. Runakunata llullachishpa chinkachinahun. Obehaynikunaka ñukata alita riksiwashpankuna manami paykunataka kasushkakunachu.

⁹Ñukami kani obehakunapa samanan-kuna kincha punkushina. Maykanku-nami yaykunahun, paykunataka wañuyumanta kishpichishami. Chasna alita wakaycharishka tukushpankuna mana manchashpa yaykunahun llukshinahun, tukuy munashkankunata kushilla kawsanankunapa tarinahun.

¹⁰Obehata shuwakunaka shamunahun kichunapa, wañuchinapa, chinkachinapa. Chasnashinami mana alita yachachikkunaka runakunata ruranahun. Ashwan ñukaka shamushkanimi runakunata mana tukurik nima ima uras riksishkankuna shutipa kawsayta kunaynipa. ¹¹Ñukami kani alita obehankunata kuyrak runashina. Ali kuyrak runaka obehankunata yapa yuyashpan wañushanpas paykunata kishpichinaynipa nishpa wañuma.

¹²Maykanmi kullkita ganananllapa obehakunata kuyran, payka puma shamuhushpan sakín. Paykunamanta mitikun, mana kikin amun kashkanrayku. Pumaka obehakunata apinapa shamuhushpan paykunata shikwachin tukuy partima. ¹³Chay kuyrakka mitikun, kullkita ganananllapa kuyrahushkanrayku. Mana obehakunata kuyranchu, paykunata yuyashkanrayku.

¹⁴Ñukami kani runaynikunarayku shuk alita obehankunata kuyrak runashina. Riksinimi pikunami runaynikunaka. Karan shukta yuyashpayni alita riksini. Chasnallatatami runaynikunapas alita ñukata riksiwanahun. ¹⁵Imashnami Yayayni Dios ñukata riksiwan, chaymantapas imashnami ñuka payta riksini, chasnallatatami ñukapas runaynikunawa alita riksinakuni. Paykunata kishpichinaynipami wañusha. ¹⁶Chaymantapas imashnami obehankunata kuyrak runapa tiyama chikan obehankuna shuk parti shuk kinchapi, chasnashinami ñukapapas

shuk parti tiyawan shuk runaynikuna mana israel runakunamantachu. Paykunatapas yachachinayni tiyan kasuwanankunapa. Yachachishkaynita uyashpankuna kasuwankakuna. Tukuy partimanta runaynikunata tantachinayni tiyan tantaylla kawsanankunapana ñuka sapallana kuyrak kanaynipa. ¹⁷⁻¹⁸Paykunata kishpichishpa wañusha. Wañushkaynimanta kawsarisha. Nima pi atipawankachu wañuchinata, ashwan ñuka kikin munay wañusha. Chasnallatatami ñuka kikin munay kawsarimusha. Yayayni Diosmi kachawashka chasna wañunaynipa chaymantapas kawsarimunaynipa. Chasna payta kasuhushkaynirayku ñukata yapa yuyawan.

¹⁹Chasna Jesuspa rimashkanta uyashpankuna apunchikunaka kutikashka mana shuk yuyaywallachu karkakuna. ²⁰Achka rimarkakuna:

Kay runaka supay yaykushka muspa runami kan. Mana valinchu payta uyananchipa.

²¹Shukkunaka rimarkakuna:

Nima maykan runa supay yaykushka kamaka payshina rimamachu. Chasna supay yaykushka runa kamaka mana atipamachu karka wiskuta ampinata.

Jesuka Yaya Diospa Wawan kananta rimarka

²²⁻²³Chiri killakuna paktashkan uras Jerusalén llaktapi shuk tantarina tiyarka. Tantarishka kahurkakuna kushikushpa yuyarinankunapa *Yaya Diospa wasinta kuntrankuna ñawpa urmachishkankunamanta kuti alichashkankunata. Jesuspas Jerusalenpi kahurka. Yaya Diospa wasinpimi karka punku mayanpi Salomón shutiyu wasipi. Chiri kashpan chaypi puririrka.

²⁴Chaypi apunchikuna payta muyukta shayarishpankuna tapurkakuna:

¿Imaraykuta mana kuskata rimankichu pimi kanki? Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kashpaykika ñukanchita kuskata rimay.

²⁵Jesúska paykunata aynirka:

Ñami kankunata rimashkani, manami kiriwankichichu. Yayayni atun yachayninta kuwashkanrayku rurahushkaynikunata rikushpaykichi atipankichi yachanata pimi kani. ²⁶Kankuna mana munankichichu kiriwanata, mana obehaynikuna kashkaykichirayku. ²⁷Obehaynikunaka shiminita riksina-hun. Ñukapas paykunata riksini. Paykunata kayashpayni katiwanahun. ²⁸Ñuka paykunata Yaya Dioswa mana tukurik kawsayta kuni. Manami rinkakunachu ñukamanta anchurishka wiñaypa parisinankunapa. Nima pi atipanchu ñukapi kirikkunata kichuwana. ²⁹Yayayni paykunata kuwashka. Nima pi paytaka atipanchu kichunata tukuyamanta ashwan atun yachayyu kashkanrayku. ³⁰Ñukapas Yayayniwa tukuyipi shuk yuyayllawa parihu yachayyu kanchi.

³¹Chasna Jesús rimashpan kutikashka apunchikunaka rumikunata apirkakuna payta tuksishpa wañuchinankunapa.

³²Chasna wañuchinayahushkankunapi Jesúska paykunata rimarka:

Kankuna rikushkankichi Yayaynipa yachayninwa alikunata rurashkaynita. ¿Maykan chay ali rurashkaynikunamanata wañuchinayawankichi?

³³Chaypi apunchikunaka aynirkakuna:

Manami kanta rumiwa wañuchinayahunchichu alita rurashkaykimanta. Kanta wañuchinayahunchimi runa kashpaykitata Yaya Diosmi kani nishpa rimashkaykirayku. Chasna tukuy runakunamanta pasa Yaya Diosshina kanayashpaykimi kanta wañuchinayahunchi.

³⁴Chaypi Jesúska aynirka:

Alita yuyariychi yachakushkaykichi ñawpa Yaya Diospa killkachishkanta. Chay killkachishkanpi apunchikuna wañuta kasna nin:

Kankunata rimani ñukashina dioskuna kanaykichita.

³⁵Yaya Dios kikin chasna rimashpan nima pi atipanchu rimanata mana ali kanata. Chay runakunamanta akllashkan apukuna wañuta rimarka payshina kanankunata. ³⁶Ñuka paykunamanta pasa kani Yayayni Dios ñukallata akllashkanrayku kay allpama kachawanpa tukuy munashkanta paktachinaynipa. Runakunamanta akllashkan apunchikuna wañuta rimashpan payshina kanankunata, ashwan atipani ñuka rimanata Yaya Diospa Wawanmi kani nishpa. ¿Imaraykuta chasna rimashpayni piñariwankichi millaypata rimanki nishpa? ³⁷Yayaynipa kamachiwashkanta mana rurashpaynika chay uras shuti ama kiriwaychichu Yayayni Diospa kachashkan kanaynita.

³⁸Yayayni Diosmanta kani rimashpayni mana kiriwashpaykichipas Yayaynipa kamachishkanta rurashkaynita rikushpaykichi kiriwaychi Yaya Diospa kachashkan kanaynita. Chasna rikushkaykichirayku kiriwaychi yachanaykichipa ñuka Yayayniwa, Yayayni ñukawa shuk yuyayllawa kahushkanchita.

³⁹Chasna rimashpan Jesusta kutikashka apinayarkakuna. Chaypi paykunamanta payka kishpimurka.

⁴⁰Chasna kishpishkanwashwa Jordán yaku chimpama kutirka maypimi Juanka bawtisapayarka. Chayllapi kiparirka. ⁴¹Achka runakuna payta rikuk shamurkakuna. Chaypi rimarkakuna paykunapura:

Juanka mana rurapayarkachu atun yachaywa nima ima uras rikushkanchi-

kunata kay Jesusshina. Chasna kashpan-pas tukuy kay runamanta rimashkanka shutipami.

⁴²Chaypi achka runakuna Jesusta kirik tukurkakuna.

**Jesuka rimarka Lasaropa
wañushkanpi Yaya Diospa atun
yachayninta rikuchina
kashkanmanta**

11 ¹Tiyarka Jesuspa shuk yuyashkan runa Lásaro shutiyu. Payka sinchita unkushka karka. Ishkay paninkunawa pakta Judea allpapi kahuk Betania llaktapi kawsarka. Paypa paninkunaka karka Marta shukka Maria. ²Chay Mariami masna punchakunamanta Jesuspa chakinpi talina karka mishkinlla asnak perfumita, chaymanta chukchanwa chakichina karka paypa chakinta. ³Lásaro unkushka kashpan chay paninkunami shuk runata kacharkakuna Jesusta kayak shamunapa: Kanpa kikin amiguyki Lasaromi wañuhun nishpa. ⁴Chayta uyashpan Jesuska aynirka:

Chay amiguynika manami unkushkachu wañunanpa, ashwan Yaya Dios atun yachayninta rikuchinanpami, chaymantapas ñuka Yaya Diospa Wawan atun yachayninta rikuchinaynipa.

⁵⁻⁶Jesuka Lasarota paninkunanti yapa yuyashpanpas Lásaro unkushka kashkanta yachashpan mana utkallachu chayma rirka. Chay kahushkanllapi ishkay puncha ashwan kipurirka. ⁷Chaymanta ñukanchi paypa runankunata rimarka:

Akuychi kutikashka Judea allpama rishunchi.

⁸Chaypi payta rimarkanchi:

Yachachik, Judea allpapi apunchikuna kanta rumiwa tuksishpa wañuchinayashkakuna. Ama kuti chayma riychu.

⁹⁻¹⁰Jesuka aynirka:

Karan shuk punchapa tiyan chunka ishkay uras. Chunka ishkay uras manara pasashpanka manara tutayanrachu. Chasnashinami Yayayni Diospa munashkanta manara paktachihushpaynika ñukata mana wañuchiwanakunarachu. Punchapi purihushpaykichi mana takarinkichichu, punchayachik rikuchihushkanrayku. Tutapi purihushpaykichika takarinkichimi, mana puncha tiyashkanrayku. Chasnashinami ñukata katiwashpaykichi Yaya Diospa munashkanta rurashpa punchapi purihukshina alita kawsankichi. Mana ñukawa pakta kawsashpaykichika amsapishina purishpa pantankichi.

¹¹Astalla unaystumanta rimarka:

Chay amigunchi Lasaroka samahumi, atarichik rishara.

¹²⁻¹³Jesuka wañushkata samahumi nishpa rimarka. Ñukanchi yuyarirkanchi kawsa runa puñuhuktashina. Chayrayku aynirkanchi:

Yachachik, puñuhushpanka ampirinkami.

¹⁴Chaypina Jesuska ñukanchita kuskata rimarka:

Lasaroka ña wañushkami. ¹⁵Yapa munashpayni ashwanta yachakunaykichipa ñukapí sinchikunata, kushikunimi wañuhushpan mana chaypi kashkayni-rayku. Kunanka akuychina payta rikuk rishunchi.

¹⁶Chaypi chay chunka ishkay Jesuspa runan masinchi Tomás, maykantami rimapayarakuna ishkay wawayarishka, ñukanchita rimarka:

Akuychi, ñukanchipas rishunchi yachachikwa pakta wañunanchipa.

Jesuka Lasarota kawsachirka

¹⁷Betania llaktama rishpanchi shukkuna Jesusta rimarkakuna ña chusku puncha Lasaropa aychanka urku

uchkupi taparishka kahushkanta.

¹⁸Chay Betania llaktaka karkami
Jerusalén kuchupi chawpi ura purishpa.

¹⁹Achka israel masinchikuna Jerusalen-
manta rirkakuna Martata Mariata turin
wañushkanmanta llakihushkankunapi
sinchikuchinankunapa. ²⁰Marta Jesuspa
paktahushkanta yachashpan tinkunapa
shamurka. Mariaka wasillapi kiparirka
mana yachashpan Jesús paktahush-
kanta. ²¹Chaypina Martaka Jesusta
tinkushpan rimarka:

Yachachik, kan kaypi kankima karka,
turinika mana wañumachu karka.

²²Kunanpas yachani Yaya Dios tukuy
tapushkaykita runananta.

²³Chaypi Jesuska Martata aynirka:
Turikika kuti kawsarinkami.

²⁴Chaypi Martaka rimarka:

Ari, yachani kay mundu tukurihush-
pan turinika tukuy wañushkakunawa
pakta kawsarimunanta.

²⁵Jesuska aynirka:

Ñukami kani wañushkakunata
kawsachik, runakunata wiñaypa Yaya
Dioswa kawsayta kuk. Maykan runami
ñukapi sinchikun, payka wañushpanpas
kawsanmi. ²⁶Maykan runami ñukapi
sinchikushpa kawsan, payka wañush-
panpas nima ima uras ñukamanta
anchurishka kankachu. ¿Kirinkichu kay
rimashkaynita?

²⁷Martaka Jesusta aynirka:

Ari, kirinimi chapashkanchi Yaya
Diospa Kachanan Kishpichik kanaykita.
Yaya Diospa Wawanmi kanki, maykan-
mantami Yaya Dios rimarka kay
allpama shamunanta.

²⁸Chasna rimashkanwasha Martaka
ñañan Mariata kayak rirka. Alimanta
rinkrinpi rimarka:

Ñukanchita yachachikmi shamuhun,
kantami kayahun.

²⁹Chasna rimashkata uyashpanlla
utkalla atarirka Jesusma shamunapa.

³⁰Jesús ñukanchi runankunawa manara
chay llaktankunapi paktahurkanchira-
chu. Maypimi Martaka ñukanchita
tinkuk shamurka chayllapi karkanchi.

³¹Chay wasinpi Jerusalenmanta israel
masinchikuna Mariata llakihushkanpi
sinchikuchishpa kahurkakuna. Kallpa
rishkanta rikushpankuna yuyarirkakuna
Lasaropa aychanta churashkankuna
uchkuma wakananpa rihushkanta.
Chasna yuyarishpankuna payta katirka-
kuna. ³²Chasna Mariata katihushpan-
kuna paywa pakta Jesusta tinkuk
shamurkakuna. Chaypi Mariaka Jesuspa
puntanpi kunkurishpan rimarka:

Yachachik, kan kaypi kankima karka,
turinika mana wañumachu karka.

³³Jesús Mariata paywa pakta kahuk
runakunata wakahushkankunata
rikushpan llakirirka, wañuyta
shunkunpi piñarirka. ³⁴Chaypina
paykunata tapurka:

¿Maypita payta churashkankichi?
Paykunaka aynirkakuna:

Chaypimi churashkanchi. Akuychi
rikuk rishunchi.

³⁵Chasna rimashpankuna Jesús
paykunawa pakta llakirishpan wakarka.

³⁶Wakahushkanta rikushpankuna
paykunapura rimarkakuna:

Rikuychi maytukuytata Lasarota
yuyarka.

³⁷Shukkuna rimarkakuna:

Pay ampirka wisku wawayarishkata.
Lásaro manara wañushpanra ¿imaray-
kutaya mana ampishkachu?

³⁸Lasaropa aychanta churashkankuna
uchkupi paktahushpanchi Jesús
kutikashka shunkunpi wañuyta
piñarirka. Chay churashkankunaka
karka shuk urku uchkupi. Punkunka
atun rumiwa taparishka karka. ³⁹Chaypi
Jesuska runakunata rimarka:

Anchuchiychi chay punkuta tapak
rumita.

Chayta uyashpan wañushkapa panin Martaka rimarka:

Yachachik, kunanka ña millaypata asnan, ña chusku puncha chay uchkupi kahushkanrayku.

⁴⁰Chaypina Jesuska rimarka:

Ña kanta rimashkani, ñukapi sinchikushpayki Yaya Diospa atun yachayninta rikunkimi.

⁴¹Chayta uyashpankuna shukkunaka chay uchku punkuta tapak shumita anchuchirkakuna. Jesuska siluma rikushpan rimarka:

Yayayni, kanta agradesinimi tapushkaynita uyashkaykirayku. ⁴²Yachanimitukuy uras tapushkaynita runanaykita. Chasna yachashpaynipas sinchita rimashpa kanta agradesishkani kay runakuna uyanankunapa. Yapa munani kachawashkaykita kirinankunapa.

⁴³Chayta rimashkanwashka Jesuska sinchita kayarka:

¡Lásaro, llukshimuy chay uchkumanta!

⁴⁴Chay wañushkaka llukshimurkana. Paypa makin chakin pillurishka karkakuna ñaña llachapawa, uyan pillurishka karka llachapawa. Chaypina Jesuska rimarka:

Paskaychi pillurishkanta rinanpa.

**Apukuna Jesús tukuy
runakunaranti wañunanpa
kwintarkakuna**

(Mt. 26.1-5; Mk. 14.1-2; Lk. 22.1-2)

⁴⁵Chasna Lasarota kawsachishkanta rikushpankuna Mariawa pakta achka shamushka israel masinchikuna Jesuspi sinchikurkakuna. ⁴⁶Shukkunaka *fariseokunama rirkakuna tukuy Jesuspa rurashkanta kwintanankunapa.

⁴⁷Chasna rimashkankunata uyashpankuna *saserdotekunapa apunkunaka tukuy paykunawa pakta tantaylla yuyarishpa kwintak atun apunchikunata

kayachirkakuna tantarinankunapa. Tantarishpankuna paykunapura Jesusmanta kwintarkakuna:

¿Imatataya rurashunchi? Chay runaka atun yachaywa achka nima ima uras rikushkanchikunata rurahun. ⁴⁸Shuk imata ruranchi tiyan manana chaykunata rurashpa kawsananpa. Chasna rurashpa katishpanka tukuy runakunami payta kasunkakuna, Yaya Diospa Kachashkan Kishpichikmi kuntranchikunamanta kishpichinanpa nishpa. Chasna kashpan ñukanchikunata winsishka *romano runakuna piñarishpankuna waklichinkakuna *Yaya Diospa wasinta, chaymantapas wañuchinkakuna tukuy ñukanchi israel runakunata. ⁴⁹Chay wata Kaifaska saserdotekunapa atun apu kashpan tukuy chay apunchikunamanta ashwan atun apumi karka.

Chaypi payka chay shukkunata rimarka: Kankunaka nima imata yachankichichu. ⁵⁰Yuyariychi, ashwan ali kama shuk runalla tukuy runakunaranti wañunanpa, mana tukuy ñukanchi israel runakuna wañunanchipa.

⁵¹Chasna rimashkanka mana pay kikin yuyayninmantachu karka. Chay wata saserdotekunapa atun apu kashpan Yaya Dios payta yuyachirka Jesús ñukanchi israel runakunaranti wañunanmanta rimananpa. ⁵²Chaymantapas yuyachirka manami ñukanchi israel runakunarantillachu wañunanmanta rimananpa, ashwan wañushpan tukuy partimanta Yaya Diospa wawanakunata shuk aylullatashina rurananta rimananpa. ⁵³Chasna Kaifás rimashkanmanta pacha apunchikuna shuk yuyayllawa yuyarirkakuna imashnami ima urasmi Jesusta wañuchichinkakuna. ⁵⁴Chayta yachashpan Jesuska manana purirkanachu achka israel masinchikuna rikushkankunapi. Ñukanchiwa pakta chay llaktakunamanta llukshirka. Shuk

llakta Efraín shutiyuma rirkanchi. Chay llaktaka chunlla chakishka allpa mayanpi karka. Chaypi kiparirkanchi.

**Runakuna Jesusta Jerusalenpi
maskarkakuna**

⁵⁵Ñukanchi israel runakunapa *Paskua punchakuna kuchupi kashpan achka llaktakunamanta israel masinchikuna Jerusalén llaktama rirkakuna tantarinankunapa. Chay tantarina manara paktarihushpanra paktarkakuna Yaya Diospa kamachishkanshina alicharinankunapa. Mayllaripayanahun atipanankunapa yaykunata chay tantarinapi. ⁵⁶Chaypi kashpankuna Jesusta maskashpa purirkakuna. *Yaya Diospa wasinpi tapunakushpa kahrkakuna paykunapura:

¿Imashnata kankunaka yuyarinkichi Jesumanta, shamunkachu kay tantarinapi manachu?

⁵⁷Puntiru paktashpankuna *fariseokuna *saserdotekunapa apunkunapas kamachirkakuna, maykan runapas Jesusta rikushpanka rimak rinankunapa apinankunapa payta.

**Maria mishkinlla asnak perfumita
Jesupi talirka**

(Mt. 26.6-13; Mk. 14.3-9)

12 ¹*Paskuarayku sokta puncha pishihushpanra Jesuska ñukanchiwa pakta kuti Betania llaktama rirka. Chay llaktapi Lasaroka kawsarka, maykantami Jesuska wañushka kashkanmanta kawsachirka. ²Payta kawsachishkanrayku Jesuspa amigunkuna shuk atun mikunata rurarkakuna payta kushichinankunapa. Chaypi tantarishpanchi Martaka mikunata churanata yanaparka. Lásaro chaypi ñukanchiwa pakta mikuhurka. ³Chasnapi Mariaka apamurka shuk butilla perfumita yapa chaniyuta. Chay

perfumika nardo shutiyu anku yaku karka. Chayta talirka Jesuspa umanmanta chakinkama. Chasna talishpan chakichirka chukchanllawa. Tukuy wasi mishkihlla asnarka. ⁴Chaypina chay Jesuspa chunka ishkey runan masinchi Judas Iskariote, maykanmi payta apichina karka kasna rimarka:

⁵¿Imaraykuta chay perfumita mana kimsa pachak denariospi rantichishkanchichu? Apinchima karka maykantami shuk runaka shuk watata tarawashpan ganana, chay kullkiwa mana imayu runakunata yanapananchipa.

⁶Judaska mana chayta rimashkachu mana imayu runakunata yanapananpa. Chayta rimashkami pay kikin kullkita shuwanata munashkanrayku. Kullkinchita wakaychak kashpan wakaychana kahamanta shuwapayan. ⁷Jesuska paypa rimashkanta uyashpan rimarka:

Ama chay panita chasna rimaychu. Payka wakaychashkami talinanpa wañunayni kuchupi kashkanrayku. ⁸Nima imayu runakunaka tukuy urasmi kankunawa kawsankakuna. Ñukataka mananami tukuy uras rikuwankichinchu.

⁹Israel masinchikuna Jesús Betaniapi kahushkanta yachashpankuna chayma shamurkakuna. Mana shamurkakunachu Jesusllata rikunankunapa, ashwan Lasarotapas rikunankunapami shamurkakuna, maykantami Jesús wañushka kashkanmanta kawsachirka. ¹⁰Achka runakuna Lasarota rikunapa shamushpankuna *saserdotekunapa apunkunaka yuyarirkakuna Lasarotapas wañuchichinata. ¹¹Jesús Lasarota kawsachishkanmantami achka israel runa masinchikuna Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kananta kirirkakuna. Chasna kashpan chay apukuna Lasarotapas wañuchichinayarkakuna.

**Runakuna Jesusta Jerusalén
llaktapi atun aputashina
yaykuchirkakuna**

(Mt. 21.1-11; Mk. 11.1-11;

Lk. 19.28-40)

¹²Chay kayantima Jesuska rihurka Jerusalén llaktama. Achka runakuna *Paskua tantarina punchakunarayku chaypi kahushpankuna Jesús paktahushkanta yacharkakuna.

¹³Chaypi chipati pankakunata pallashpankuna llukshirkakuna chay pankakunata kuyuchishpa Jesusta atun aputashina tinkunankunapa. Payta tinkushpankuna kushikushpa kaparirkakuna:

¡Ñukanchita kishpichiy! Yaya Diospa yanapashkan ali runami kanki. Yaya Diospa munashkanta ruranaykipa kachashkan kashpaykimi shamuhunki. Ñukanchi israel runakunapa atun apunchimi kanki.

¹⁴Jesuka shuk malta burruta tinkushpan awanpi sikashpan tiyarirka. Chasna paktachirka ñawpa killkarishkata.

¹⁵Kasna nin:

Manana nima imata manchaychinchu Sión urku Jerusalén llaktapi kawsak runakuna. Rikuychi, atun apuykichimi ña shamuhun kankunata kishpichinanpa. Shamuhunmi shuk burru maltapa awanpi tiyarishpa^c nishpa.

¹⁶Ñukanchi Jesuspa runankunaka chay uras manara asirtashkanchirachu Jesús chay rurashkanwa ñawpa killkarishkata paktachihushkanta. Jesús tukuymanta atun apu tukunanpa siluma sikashkanwashara asirtarkan. Chay uras yuyarirkanchina chasna paymanta killkarishka kashkanta, chaymanta

killkarishkashina paypi paktarishkanta.

¹⁷Jesús manara Jerusalén llaktama rihushpan Lasarota kawsachishkanta rikuk runakuna shukkunatana kwintak rirkakuna. ¹⁸Chay nima ima uras rikushkanchita atun yachaywa rurashkanta uyashpankuna chay achka runakuna Jesusta tinkuk shamurkakuna. ¹⁹Chasna achka rihushkankunata rikushpankuna *fariseokunaka paykunapura rimarkakuna:

Chay runata apichinanchipa yuyarishkanchika yanka nishpami kashka. Rikuychi, tukuy runakuna payta katihunkuna.

Jesuka wañunanmanta rimarka

²⁰Chay *Paskua punchakunarayku Jerusalén llaktama rishpankuna israel masinchikunawa pakta shuk *griego runakunapas rirkakuna. Ñukanchikunawa pakta munarkakuna chay tantarinapi ñukanchipa Yaya Diosninchita kushichishpa mañanata. ²¹Chay griego runakunaka Jesuspa chunka ishkay runan masinchi Felipeta kayllayarkakuna. Felipe karka Galilea allpapi kahuk Betsaida llaktamanta. Chaypi payta tapurkakuna:

Wawki, Jesustami riksinayanchi. Ñukanchita riksiychiy.

²²Tapushkankunata uyashpan Felipeka Jesuspa chunka ishkay runan masinchi Andresta rimak rirka. Chaymanta ishkanti Jesusta rimak shamurkakuna. ²³Chaypi Jesús paykunata rimarka:

Shuk allpamanta runakuna ñukata riksinata munawanankunata rimawankichi. Chayta uyashpayni yachani kunan shuti ña punchaka paktarishkanta Yayayni Dios runakunata rikuchinanpa ñuka paypa Kachashkan Runa yapa ali

c Burrupi shamuhushkanwa rikuchin mana wañunakushpa kishpichik apushina kananta.

kanaynita. ²⁴Alita uyawaychi. Shuk muyu allpapi ismunan tiyan wiñananpa. Wiñashpan miranmi. Mana ismushpanka mana miranchu, muyulla kan. Ismushpanka wiñashpan muyuyan. Muyuyashpan achkata miranka. Chasna-shinami ñuka wañunayni tiyan kawsari-mushpayni achka runakunata uchanku-namanta kishpichinaynipa. Mana wañushpaynika nima pi atipankachu Yaya Diospa kawsananpi yaykunata. ²⁵Chaymanta maykan runami pay kikinpa munashkanta rurashpa kawsan, chayka yankami kawsan. Manami nima ima uras Yaya Dioswa kawsankachu. Maykan runami kay allpapi kawsahushpanra pay kikinpa munashkanta sakin Yaya Diospa munashkantana rurashpa kawsananpa, chayka wiñaypami Yaya Dioswa kawsanka. ²⁶Maykan runami munashkaynita rurashpa kawsan, payka ñukashina kawsanan tiyan. Maykan runami chasna ñukata katiwan, maypipas kashpayni chaypimi paypas kanka. Maykan runakunami munashkaynita rurak kanahun, paykunatami Yayaynika kushikushpan atunyachinka. ²⁷Kunanka atunta mancharihuni. ¿Imatataya rurasha? ¿Alichu kama tapunaynipa: Yayayni, kishpichiyway mana chasna parisinaynipa nishpa? Chasnaka manami alichu kama. Chasna parisinaynipami shamushkani. ²⁸Yayayni, kay parisinayniwa runakunata ñukapi rikuchiy yapa ali atun yachayyu kanaykita.

Chasnallapi uyarkanchi silumanta rimahushkata:

Ñami runakunata kanpi rikuchishkani yapa ali atun yachayyu kanaynita, chasnallatatami kutikashka rikuchisha.

²⁹Jesuswa pakta kahuk runa masinchikuna chay rimashkata uyashpankuna paykunapura kwintarkakuna:

Rayushina uyarishka.
Shukkunaka rimarkakuna:
Shuk *angelmi payta rimashka nishpa.

³⁰Jesuskay chaypi paykunata rimarka: Chasna uyashkaykichika mana karkachu ñukarayku, ashwan karkami kankunata yanapananpa Yaya Diosmanta kanaynita kirinaykichipa. ³¹Kunanka Yaya Dioska manana chapanchu tukuy runakunapa uchanku-narayku atun kastiguta paktachinanpa. Kunanka ñami supaykunapa apunta tukuy runakunata kamachik kashkanmanta wichunata kallarinaka. ³²Ñukata allpamanta awama alsawashpankuna tukuy partimanta runakunata munachisha riksiwanankunapa, chaymantapas yanapasha ñukapi sinchikunankunapa.

³³Chasna rimashkanwa yachachinayarka imashnami wañunka. ³⁴Chaypi kahuk runa masinchikunaka wañunanmanta rimashkanta uyashpankuna aynirkakuna:

Yaya Diospa killkachishkanmanta yachanchi chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik wiñaypa kawsananta. ¿Imashnataya kanka ñukanchita rimanki Yaya Diospa Kachashkan Runa kashpayki kanta allpamanta awama alsashpankuna wañunaykita? Chasna kashpan manami Yaya Diospa Kachashkan Runachu kanki.

³⁵Chasna shuk killkarishkakunata mana alita asirtashpankuna manana paypi sinchikunayashpankuna Jesuskay paykunata rimarka:

Manana tiyannachu timpuka kankunata asirtachinaynipa. Ñuka punchashina kahukka shuk ratullami yachachishpa kankunawa kasha. Imashnami punchaka tukuyta alita rikuchin, chasnashinami ñukapas kankunata shutipa kashkata riksiichish-

kani. Chayrayku manara kankunata sakishpayni yachachishkaynimanta asirtashkaykichita kirishpa alita rurashpa kawsaychi, mana supayka shunkuykichipi llullachishpan chay asirtashkaykichita kichunanpa. Asirtashkaykichita kichushpanka mananami nima ima uras kuti asirtankichichu. Chasna kashpan amsapishina purishpa kawsankichi, mana yachashpa maytami rinkichi. ³⁶Ñuka punchashina kahuk kankunawa kahushpaynira ñukapi sinchikuychi kankunapas ñukashina punchayachik tukunaykichipa.

Chasna rimashkanwasha Jesuska paykunata sakishpan pakarkana paykunamanta.

Runakuna Jesuspi mana sinchikurkakunachu

³⁷Chay runakunaka atun yachaywa achka nima ima uras rikushkanchita rurashkanta rikushpankunapas chaymantapas yachachishkanta uyashpankunapas Jesuspi mana sinchikunayarkakunachu. ³⁸Chaywa Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachik Isaias wañupa rimashkanka paktarirka. Payka chay runakuna mana kirinankunamanta rimarka kasna:

Yaya Dios, runakunaka mana munashkakunachu yachachishkanchita kirinata. Mana atipaypakunata rurashkaykita rikushpankunapas mana asirtashkaku-nachu chay rurashkaykiwa yachachinayashkaykita nishpa.

³⁹Chay runakunaka mana munashpankuna Jesusta kirinata Isaias wañupa shuk killkashkanka paykunapi paktarirka kasna nishkaka:

⁴⁰Yaya Dios ñawinkunata tapachishka mana rikunankunapa. Yuyay-ninkunata tapachishka mana asirtanankunapa. Yaya Dios

kasna nin: Chasna paykunata rurashkani taparishka ñawiyukunashina taparishka yuyayyukunashina kanankunapa. Mananami munanichu uchankunamanta llakirishpankuna ñukata kasuwanankunata, mana paykunata llakichishpayni kuti aliyachinaynipa nishpa.

⁴¹Chaykunatami Isaias wañuka ñawpa killkarka rikushpan Jesús yapa ali atun yachayyu tukunanta. ⁴²Isaias chasna killkashpanpas chay apunchikunamanta achka Jesuspi kirirkakuna. Chasna kashpanpas *fariseokunata manchashpankuna kirishkankunata mana rimarkakunachu. Mana munarkakunachu chay kamachik masinkuna paykunata tantarina wasimanta wichunankunapa. Chasna wichuy tukushpankunaka manana atipanahumachu paykunawa pakta tantarinata. ⁴³Mana yuyarirkakunachu imashnami atipanahuma Yaya Diospa rikushkanpi ali kanata. Yapa munarkakuna runa masinkuna ali kanki nishpa rimanankunata.

Jesuska mana shamurkachu runakunata kastigananpa

⁴⁴Chaypina Jesuska sinchita rimarka: Maykanmi ñukapi sinchikun, payka chasnallatatami sinchikun Yayaynipipas, maykanmi ñukata kay allpama kachawashka. ⁴⁵Maykanmi ñukata rikuwan, chayka ñukata kachawaktapas rikunmi. ⁴⁶Ñuka runakunarayku punchashina kashpayni kay allpama shamushkani ñukapi sinchikukkuna mana amsapishina kiparinankunapa uchata rurashpa. ⁴⁷Shuk runa rimashkaynita mana kasushpanka manami ñukachu payta kastigasha. Ñukaka kay allpama shamushkanimi runakunata uchata rurak kanankunamanta

kishpichinaynipa. Manami shamushkanichu uchankunamanta kastiganaynipa. ⁴⁸Maykan runami ñukata mana munawanchu, chaymantapas rimashkaynita mana kasunayanchu, paymi ña kastigarishka kan. Kay rimashkaynimantalla kastigarishka kananta yachan. Kay mundu tukurinan uras kay rimashkaynillatata uyashpan kastigarinanta yachanka, wiñaypa Yaya Diosmanta anchurishka kananta. ⁴⁹Kasna rimashkaynika manami ñuka kikin yuyaynimantachu. Ashwan Yayayni, maykanmi ñukata kachawashka tukuyta rimawarka imatami yachachisha. ⁵⁰Yachani Yayaynipa shiminka runakunata riksichinanta imashnami wiñaypa paywa kawsankakuna. Chayta yachashpayni tukuy Yayaynipa rimawashkanta kankunata alita yachachini.

**Jesuka runankunapa
chakinkunata mayllarka**

13 ¹Pishihushpanra shuk puncha ^{*}Paskua punchakuna paktarinankunapa Jesús yacharka ña wañunanta. Yacharka ña kay allpata sakinanta Yayanwana silupi tantaylla kawsak rinanpa. Tukuy uras Yaya Diosta mana kasuk runakuna chawpipi kawsak ñukanchi runankunata yapa yuyapayan. Kunanka ñukanchita yapa yuyashkanta rikuchinan karka ñukanchiranti wañushpan. ²Jesús Paskua puncha ñukanchiwa tutapi mikuhushpan supaykunapa apunka ña yaykushka karka Judaspa shunkunpi. Payta yuyachirka Jesusta apichinanpa. Chay Judaska Simón Iskariotepa wawan karka. ³⁻⁴Jesús yacharka Yayan Diosmanta shamushkanta, paymallatata kutinanta. Chaymantapas yacharka Yayanka payta atun yachayninta kushkanta tukuymanata atun kamachik kananpa. Chasna yachashpan mikuhush-

kanchimanta atarirka, awaniru kamisanta llatanarka. Chaymanta shuk llachapawa wiksampi watarirka. ⁵Yakuta mukawapi talishpan kallarirka chakinchikunata mayllanata. Karan shukpa chakinta mayllashkanwashal lachapa watarishkanwa chakichirka. ⁶Chaypina Pedropi paktarka chakinkunata mayllananpa. Mancharishpan Pedroka rimarka:

Amuyni, ¿kanchu chakinita mayllawanki?

⁷Jesuka payta aynirka:

Manara asirtankirachu rurahushkaynita. Shuk punchami alita asirtanki.

⁸Pedroka Jesusta rimarka:

Nima ima uras chakinita sakishanchu mayllawanaykipa.

Jesuka payta aynirka:

Ñuka chakikita mana mayllashpaynika manami atipankichu ñukawa pakta kawsanata.

⁹Chasna uyashpan Pedroka rimarka:

Amuyni, chasna kashpan ama chakinillata mayllawaychu ashwan umaynitapas makinitapas mayllaway.

¹⁰Jesuka aynirka:

Maykanmi mushu armashka payka mana munanchu kuti armak rinata. Payka chakinllatami mayllanata munan. Tukuy aychanka ñami alita mayllarishka. Kankunaka ña alita mayllarishkashinami kankichi. Shukllami kankunamanta mana mayllarishkashinachu kan.

¹¹Jesuka ña yacharka pimi payta apichinka. Chayrayku rimarka manami tukuy kankunachu mayllarishkashina kankichi nishpa. ¹²Chasna chakinchikunata mayllashkanwashal kuti churarirka awaniru kamisanta. Mesama kutishpan ñukanchita rimarka:

¿Asirtankichichu kay rurashkayniwa yachachinayashkaynita? ¹³Kankunaka Yachachik, Amuyni niwankichi. Alimi

kan. Ñukami kani. ¹⁴Chasna kankunata Yachachik Amuykichi kashpaynipas chakikichita mayllashkani. Kankuna parihu runaynikuna kashpaykichi ashwan kankuna munay yanapanakunaykichi tiyan, karan shuk amun kamachishkanshina shukwa shukwa kankunapura. Chaymanta shuk kirik masikichi mana alita rurashpanka payta yanapanaykichi tiyan kutikashka alita rurashpa kawsananpa. Chaymantapas llakichinakushpa kawsanaykichi tiyan, Yaya Dios uchaykichitapas llakichishpan alita mayllarishkashina kanaykichipa. ¹⁵Imashnami ñuka kankunata rurashkayniwa rikuchishkani, chasna-shina kankunapas ruraychi shukwa shukwa.

¹⁶Alita uyawaychi. Nima shuk runan patroyninmanta pasa kanchu. Shuk kachashkan runa mana kanchu payta kachak runamanta pasa. Chasnashinami kankunapas mana ñukamanta pasa kankichichu. Imatami rurani ñukaka, kankunapas ruranaykichi tiyan. ¹⁷Tukuy chay rurashkaynita kunan ña asirtashkankichi. Kunanka chay asirtashkaykichita ruraychi. Chayta paktachishpa kawsashpaykichika kushillami kankichi.

¹⁸Yayayni kankunata kushillayachinka nishpa rimashpayni manami tukuy kankunata kushillayachinanmantachu rimani. Riksinimi imashna runakunatami akllashkani. Chasna kashpan yachani shuk kankunamanta mana ali yuyayyu kananta. Paktarin tiyan imashnami killkarishka kan:

Maykanmi ñukawa pakta mikupayarka chayka kuntrayni tukushka nishpa.

¹⁹Kunan manara paktarishpanra chayta kankunata rimashkani, ña paktarishpan yachanaykichipa Yaya Diosmanta kashkaynita. ²⁰Alita uyawaychi. Ama llakiriyichichu. Kankunatami akllashkani

tukuy partima kachanaynipa. Maykan runami shuk kankunata wasinpi yaykuchin, payka ñukatapas yaykuchiwani. Ñukata yaykuchiwashpan kachamuwashka Yaya Diostapas yaykuchinmi.

**Jesuka rimarka Judas
payta apichinanta**
(Mt. 26.20-25; Mk. 14.17-21;
Lk. 22.21-23)

²¹Chasna rimashkanwasha Jesuka shunkunmanta pacha llakirirka. Chaypi ñukanchi runankunata rimarka:

Alita uyawaychi. Shuk kankunamanta ñukata apichiwanka.

²²Ñukanchi mancharishpanchi rikunkurkanchi. Mana yacharkanchichu pimantami chasna rimarka. ²³Ñuka Jesuspa yapa munashkan runan kuchunpi mikuhurkani. ²⁴Chaypi kahushpayni Pedroka makinwa rikuchiwarka Jesusta tapunaynipa pimantami chasna rimahurka. ²⁵Ashwanta Jesusta kayllayashpayni alimanta tapurkani:

Amuyni, ¿pimantata chasna rimahunki?

²⁶Jesuka ayniwarka:

Maykantami kay piti panta ukuchishpayni kusha, paymi kanka.

Chasnallapi *vinupi panta ukuchishpan Simón Iskarioteпа wawan Judasta kurka. ²⁷Chay pan pitata apishkan ratulla supaykunapa apunka paypa shunkunpi yaykushpan sumakta amuyarka. Chayta yachashpan Jesuka payta rimarka:

Yuyarishkaykita utkalla rurakriy.

²⁸Ñukanchi paykunawa pakta mikuhukkunaka mana asirtarkanchichu imamantami chasna rimahurka. ²⁹Judas kullkinchita wakaychak kashpan ñukanchimanta shukkuna yuyarirkanchi, Jesuka paytchari rimashka rantikriy nishpa tantarina punchakunapi

mikunanchipa, mana kashpaka nishkachari nima imayu runakunata kullkita kukriy nishpa. ³⁰Chasna panta apishkanwasha Judaska llukshirkana. Chay uras ña tutana karka.

**Jesuka runankunata yachachirka
Yaya Diosta yuyashpa,
paykunapura yuyanakushpa
kawsanankunapa**

³¹Judas llukshishkanwasha Jesuka ñukanchita rimarka:

Kunanka tukuy runakuna rikunkakuna ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa yapa ali atun yachayyu kanaynita paykunaranti wañushpayni. Yaya Dios chasna wañunaynita kachawashka. Chayrayku runakuna rikushpankuna paykunaranti wañushkaynita, Yaya Diospas yapa ali atun yachayyu kananta riksinkakuna. ³²Chasna ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa runakunata rikuchishpayni paypa ali atun yachayyu kananta, Yaya Diospas runakunata riksichinka payshina ali atun yachayyu kanaynita. Mana unayankachu mana atipaypa kashkata rurashpa chasna kanaynita runakunata riksichinanpa. ³³Wawkinikuna, manana unaytachu kankunawa kasha, shuk ratustulla kiparisha. Kankunamanta rishpayni ñukata maskawankichi. Imashnami apunchikunata puntiru rimarkani, chasnallatatami kunanka kankunata rimani: Mana atipankichichu rinata maymami ñukaka risha. ³⁴Kunanka kankunarayku shuk mushu kamachinata sakhuni: Yuyanakushpa kawsaychi shukwa shukwa kankunapura. Imashnami ñukaka kankunata yapa yuyani, chasnallatata kankunapura alita yuyanakuychi. ³⁵Chasna yuyanakushpa kawsahushkaykichimanta runa masikichikunaka riksinkakuna shutipa ñukata katik kahushkaykichita.

**Jesuka rimarka Pedro payta mana
riksikshina tukunanta
(Mt. 26.31-35; Mk. 14.27-31;
Lk. 22.31-34)**

³⁶Chaypina Pedroka Jesusta tapurka: Amuyuni, ¿maymataya rinki? Jesuka aynirka: Maymami rihuni mana kunallaka atipawankichu katinata. Chaywasha-rami shuti katiwanki.

³⁷Pedroka rimarka: Amuyuni, ¿imaraykuta mana atipashanchu kunalla katinata? Wañushanpas kanta kishpichinaynipa.

³⁸Jesuka payta aynirka: ¿Shutipachu kishpichiwanaykipa wañunayanki? Kanta rimani, manarapas atallpaka kantahushpanra kimsa kutimi llullachishpa rimanki mana riksiwanaykita.

**Jesullami Yayan Diosta
riksichik kan**

14 ¹Chaymantana tukuy ñukanchita rimarka:

Wañushpayni ama mancharyichichu nima llakiriyichichu. Tukuy uras Yayayni Diospi sinchikuychi chasnallatata ñukapipas. ²Yayaynita kawsanampi tiyan achka wasikuna. Chayma risha alichanaynita wasikichikunarayku. Mana chasna kamaka manami kankunata chayta rimaynimachu karka. ³Kaymanta rishpayni alichak risha wasikichikunarayku. Chaywasha kutimusha kankunata pushanaynita ñukawa pakta kawsanaykichipa. Yapa munani kankunapas kanaykichipa maypimi ñukaka kasha chaypi. ⁴Ña kankunaka riksinkichimi ñampita maytami ñukaka risha.

⁵Chaypina Tomaska Jesusta rimarka: Amuyuni, mana yachanchichu maytami rinki. ¿Imashnataya riksishunchi ñampitaka?

⁶Jesuska aynirka:

Ñukami kani shuklla Yaya Diospi paktak ñampishina. Maykanmi ñukata katiwan, payllatami riksichisha imashnami Yayayni Dioska shutipa kan. Ñukallami kani Yayayni Diosta riksichik, chaymantapas wiñaypa paywa kawsayta kuk. Nima pi atipanchu Yayayni Diospi paktanata mana ñukata katiwahushpanka. ⁷Kankunaka shutipa ñukata riksiwashpaykichika Yayaynitapas riksinkichimi. Kunanmanta pacha payta riksinkichimi ña rikushkaykichirayku.

⁸Felipeka aynirka:

Amuyni, Yayaykita ñukanchita rikuchiy. Chayllatami munanchi nishpa.

⁹Jesuska payta aynirka:

Felipe, ¿unayta kankunawa kahushpaynitatachu kunankama ñukata mana riksiwanki? Maykanmi ñukata rikuwan, payka rikuhumi Yayaynitapas. ¿Imaraykuta tapuwanki Yayaynita rikuchinaynipa? ¹⁰¿Manachu kirinki ñuka Yayayniwa shuk yuyayllawa kahushpanchi shukllashina kahushkanchita? Manami ñuka kikin yuyaynimantachu kankunata yachachishkani. Tukuy uras ñukawa kahuk Yayayni Dioska munashkanta rurachiwan. ¹¹Kiriwaychi Yayayniwa shuk yuyayllawa kahushkanchita. Mana chayta kirinayashpaykichika rurashkaynita rikushpaykichi kiriwaychi.

¹²Alita uyawaychi, tukuy ñukapi sinchikukkunami ñukashina rurashpa kawsankakuna. Mana chayllachu. Ñuka Yayaynima kutishpayni ashwan atun mana atipaypakunatami rurankichi. ¹³Tukuy maykantami munashkaynitashina tapuwankichi ñuka rurashami Yayayni ali atun yachayyu kananta runakunata rikuchinaynipa. ¹⁴Ñuka munashkaynita-shina tapuwashpaykichika tukuy tapuwashkaykichita rurashami.

¹⁵Ñukata yuyawashpaykichika kamachishkaynikunata paktachinki-

chimi. ¹⁶Chasna yuyawashkaykichita rikuchiwashpaykichimi Yayaynita tapusha ñukaranti kankunata sinchikuchik Espiritunta kachananpa tukuy uras kankunawa kananpa. ¹⁷Espiritunta kachananpa tapusha, maykanmi kankunata tukuy shutipa kashkata riksichinka. Yayayni Diosta mana riksik runakuna chay Espiritunta manami riksinahuncho payta mana rikushkankunarayku. Chayrayku mana atipanahuncho payta shunkunkunapi yaykuchinata. Kankunaka payta riksinkichimi kankunawa kahushkanrayku. Shunkuykichipimi kawsan, nima ima uras kankunamanta anchurinkachu.

¹⁸Ñukaka manami kankunata wakchata-shina sakishkaykichichu. Kutimushami kankunawa kanaynipa. ¹⁹Ñami wañunayni punchaka paktarishka. Ñukata mana riksik runakunaka manana rikuwankakunachu. Kankunallami rikuwankichi. Ñuka wiñaypa kawsa kahushkaynirayku kankunapas wiñaypa kawsankichi. ²⁰Yaya Diospa Espiritun kankunapi paktashpan yachankichi ñuka Yayayniwa shuk yuyayllawa kahushkaynita. Chaymantapas yachankichi ñuka kankunawa shuk yuyayllawa kahushkaynita, kankunapas ñukawa. ²¹Maykan runami kamachishkaynita shunkunpi wakaychashpan kasun, payllami shutipa yuyawan. Maykanmi ñukata yuyawan, Yayaynipas payta yuyankami. Ñukapas payta yuyashami, chaymantapas yanapashami alita riksiwananpa.

²²Chaypi chay chunka ishka Jesuspa runan masinchi Judas, mana Iskariotepa wawanchu, Jesusta tapurka:

Amuyni, ¿imaraykuta ñukanchillata riksichirinki pimi kanki? ¿Imaraykuta Yaya Diosta mana riksikkunatapas mana riksichirinkichu pimi kanki?

²³Jesuska aynirka:

Ñukaka riksichirishami pimi kanaynita yuyawak runallata. Maykan runami yuyawan payka yachachishkaynita kasun. Chasna yuyawak runata Yayaynipas yuyankami. Chaymantapas Yayayniwa pakta paypa shunkunpi kawsak shamushu. ²⁴Mana yuyawak runataka manami riksichirinichu pimi kani, yachachishkaynita mana kasunayashkanrayku. Manami ñuka kikin yuyaynimantachu kankunata chayta yachachini. Yayayni Diosmi kachawashka chasna yachachinaynipa. ²⁵Tukuy kaykunata kankunata yachachihuni kankunawa kahushpaynira. ²⁶Yayayni Dioska ñukaranti kankunata yanapak Espiritunta kachanka. Chay Espiritunka kankunata yachachishkaynita yuyachinka, chaymantapas yachachishpa tukuyta asirtachinka. ²⁷Ñuka rishpayni kankunata sinchikuchisha mana manchashpa nima musparishpa kushilla kawsanaykichipa. Mana kankunata llullachishpachu yanapani kushilla kawsanaykichipa, imashnami Yaya Diosta mana kasuk runakunaka ruranahun. Ashwan shutipami kankunata shunkuykichipi kushillayachisha. Chayrayku rinaynimanta rimashpayni ama llakiriyichichu nima manchariyichichu. ²⁸Na uyashkankichi kankunata rimashkaynita, ñukaka rishami, chaymantapas kankunama kutimusha nishpa. Shutipa yuyawankichimaka kushikunkichimami karka yachashpaykichi Yayaynima rinaynita. Yayayni ñukamanta ashwan atun yachayyu kashpan ñuka payma rishpayni atipasha ashwan alita kankunata yanapanata. ²⁹Manara rihushpaynira kankunata chayta rimani, paktarishpan yachanaykichipa rimash-

kaynika shutipa kashkata. ³⁰⁻³¹Kunanka manana achkata kankunata yachachishkaykichinachu. Shuk ratullami kankunawa kahuni. Ñami shamuhun tukuy Yaya Diosta mana kasuk runakunata kamachik supaykunapa apunka. Mana ñukata atipawashpantata nima imata ruranata ñuka munay sakini wañuchichiwananpa. Chasna wañushpayni Yayaynipa kamachiwashkanta kasusha tukuy runakuna payta yuyahushkaynita yachanankunapa. Kunan atariychi. Akuychi rishunchi.

Jesusta kasuk runakunalla shutipa payta yuyak kanahun

15 [Shuk parti Yaya Diospa ñawpa killkachishkanpi riman israel runakuna Yaya Diospa tarpushkan uva waskashina kanankunata. ^d Chayta yachashpan Jesuska ñukanchita yachachishpalla katirka: Kankuna yuyarinkichi Yaya Diospa runankuna kanaykichita, israel runakuna kashkaykichirayku. Manami chasnachu. Ashwan ñukapi sinchikushpaykichimi Yaya Diospa runankuna kankichi. Manami tukuy ñukanchi israel runakunachu kanchi Yaya Diospa tarpushkan ali uva waskashina.] ¹Ñukami kani chay tarpushkan ali uva waskashina. Yayaynika chay uva tarpupa amunshinami. ²Kankunaka ramaynikunashinami kankichi. Mana muyuyak ramataka amunka pitinkami. Muyuyak ramataka alichankami ashwanta muyuyanana. ³Kankunaka kankichimi chay alichashkan alita muyuyak ramaynikunashina. Yachachishkaynita kasushpaykichi Yaya Dios kankunata aliyachirka. ⁴Chasna kashpaykichi mana sakishpa ñukawa pakta kawsaychi. Chasna kawsashpaykichimi ñukapas kankunawa pakta

kawsasha. Shuk rama mana sapa
 pakta kahushpanka manami atipanchu
 muyuyanata. Chasnashinami kankuna-
 pas mana atipankichichu alita rurashpa
 kawsanata, mana ñukawa pakta
 kawsahushpaykichika.

⁵Ñukami kani ali uva waskashina.
 Kankunaka kankichimi ramaynikuna-
 shina. Ñukawa pakta kawsashpaykichi
 ñukapas kankunawa pakta kawsash-
 payni achka alikunata rurashpa kawsan-
 kichi. Ñukamanta anchurishka kashpay-
 kichi tukuy rurahushkaykichika
 yankami. ⁶Shuk rama manana waskan-
 manta yakuta aysashpanka wañunmi.
 Chasna shuk uva waskapa raman
 chakirishpan amunka pitinmi.
 Chaymanta chakirishkakunata
 tantachishpan rupachinna. Chasnashi-
 nami kankuna mana ñukawa pakta
 kawsahushpaykichika chay mana valik
 ramakunashinami wichurishka kankichi.
⁷Chasna kashpan mana sakishpa
 ñukawa pakta kawsaychi. Yachachish-
 kaynita shunkuykichipi wakaychashpay-
 kichi kasuychi. Chasna kawsashpayki-
 chimi tukuy imatapas tapushkaykichita
 Yaya Dios kankunarayku rurankami.
⁸Ñukata kasushpa tukuy alikunata
 rurashpa kawsashpaykichi shutipa
 ñukata kirikkunami kankichi. Chasna
 alita rurashpa kawsashpaykichi runa
 masikichikuna yachankakuna Yaya Dios
 yapa ali kananta.

⁹Ñuka kankunata yuyani imashnami
 Yayaynika ñukatapas yuyawan.
 Chayrayku tukuy uras ñukawa pakta
 kawsaychi mana sakishpa kankunata
 yuyanaynipa. ¹⁰Kamachishkaynita
 kasushpa kawsashpaykichika kankunata
 mana sakishpa yuyashkaykichi.
 Ñukapas Yayaynipa kamachishkanta
 kasushpa kawsashkani. Chasna
 kawsashpayni paypas ñukata mana
 sakishpachu yuyawan. ¹¹Tukuy chayta

kankunata rimani, kasushpaykichi
 ñukashina atunta kushikunaykichipa.
 Yapa munani chay atun kushikunayki-
 chita nima ima arkananpa.

¹²Kasna kankunata kamachini:
 Imashnami ñukaka kankunata yuyani,
 chasnallatata kankunapas yuyana-
 kushpa kawsaychi shukwa shukwa.
¹³Shuk munashkanchi runata wañuna
 kashkanmanta kishpichinanchipa
 wañushpanchi payta shutipa yuyash-
 kanchita rikuchinchi. Mana atipanchi-
 chu payta yapa yuyashkanchita ashwan
 alita rikuchinata. Ñukaka kankunata
 kishpichinaynipa wañushpayni shutipa
 yuyashkaynita rikuchisha. ¹⁴Kankuna
 kamachishkaynita paktachishpayki-
 chimi munashkayni runakuna kankichi.
¹⁵Manana kankunata rimashkaykichina-
 chu kamachinayni runaynikuna nishpa.
 Ashwan rimashkaykichimi munashkayni
 runakuna. Shuk patronpa kamachinan
 runaka mana yachanchu imaraykumi
 patroyninka kamachin. Kankunataka
 tukuyta yachachishkani, maykantami
 Yayaynika rimawashka. Chayrayku
 kankunata rimani munashkayni
 runakuna. ¹⁶Chasna tukushkaykichika
 mana kanchu kankuna ñukata
 munawashkaykichirayku. Ashwan ñuka
 kankunata munashpaynimi munash-
 kayni runakuna tukushkankichi. Chasna
 kankunata akllashkani, kasuwashpayki-
 chi ñukashina ali tukunaykichipa.
 Chaymantapas akllashkani runa
 masikichikunata Yaya Diospa shiminta
 yachachinaykichipa, paykunamantapas
 shukkuna ñukapi kirinankunapa.
 Chasna kasushpa yachachishpa
 kawsashpaykichika manami yankachu
 kanka. Yachachishkaykichimanta
 katiwakkunapas wiñaypa Yaya Dioswa
 kawsankakuna. Yapa munani alita
 kasuwak tukunaykichipa Yaya Dios
 tukuy munashkaynitashina tapushkayki-

chita rurananpa. ¹⁷Chayrayku kankunata kuti rimani: Yuyanakushpa kawsaychi shukwa shukwa kankunapura.

**Jesuska rimarka payta chiknikkuna
runankunatapas
parisichinankunata**

¹⁸Jesusa ñukananchi runankunata yachachishpalla katirka:

Mana riksiwak runakunaka kankunata chiknishpankuna ama manchariychichu. Yuyariychi ñukata puntiru chikniwashkankunata. ¹⁹Kankunaka manami kankichichu ñukata mana riksiwak runakunashina. Ñukami kankunata akllashkani mana riksiwak runakunamanta manana paykunashina kawsanaykichipa. Paykunashina kankichimaka yuyanahumami. Manana paykunashina kahushkaykichiraykumi chay runa masikichikunaka kankunata chikninahun. ²⁰Yuyariychi kankunata rimashkaynita kasna: Shuk runan manami patroyninmanta pasa kanchu. Chasnasninami kankunaka manami ñukamanta pasa kankichichu. Ñukata wañuchinayashpa katiwashpankuna kankunatapas chasnallatatami wañuchinayashpa katinkakuna. Ñukapa rimashkaynita mana kasushpankuna kankunapa rimashkaykichitapas mana kasunkakunachu. ²¹Ñukata kachawakta mana riksishpankuna ñukata kasuwashkaykichirayku chasna kankunata rurankakuna. ²²Ñuka kay allpama shamushkani runakunata yachachinaynipa imashnami Yaya Diosta riksinkakuna. Yachachishkaynita mana kasunayashpankuna uchayu kanahun. Ñuka mana yachachik shamuyinima karka paykunaka manami uchayuchu kanahuma karka. Kunanka yachachishkaynita uyashpankunapas mana chayta kasushpankuna uchankunata manana llakichiypanachu kan.

²³Ñukata chikniwashpankuna Yayaynitapas chikninahunmi. ²⁴Ñuka achka nima maykan atipashkanta chawpinkunapi rurashkani. Chay rurashkaynikunata rikushpankunapas ñukata Yayaynitapas chiknishkakuna. Chayrayku uchayu kanahun. Chay mana atipaypankunata mana ruraynima karka mana uchayuchu kanahuma. ²⁵Chay runakuna ñukanchita chikninahun Yaya Diospa shimin ñawpa killkarishkaka paykunapi paktarinanpa. Kasna nin:

Ñukata yankamanta chikniwarkakuna nishpa.

²⁶Ñuka Yayaynima rishpayni kankunarayku kachasha kankunata sinchikuchik Yaya Diospa Espiritunta. Payka Yayaynimantami kan tukuy shutipata mana llulla kashkata riksichik. Kay allpapi kawsak runakunata Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kanaynita riksichinka. ²⁷Kankunapas runa masikichikunata chayta riksichiychi, runakunata yachachishkaynimanta pacha ñukawa pakta kawsashkaykichirayku.

16 ¹Ñami kankunata rimashkani shuk runakuna kankunata chikninankunamanta. Chaymanta rimashkani kankunata sinchikuchik Yaya Diospa Espiritunta kachanaynitas. Tukuy chaykunata rimashkani ñukapi sinchikunaykichipa, ñukamanta mana anchurinaykichipa. ²Israel masinchikunaka kankunata tantarina wasikunamanta wichunkakuna manana paykunawa tantarinaykichipa. Mana chayllatachu kankunata rurankakuna. Ashwan paykunata wañuchishpanchi Yaya Diosta kushichinchi nishpa yuyarishpankuna shuk puncha kankunamanta shukkunata wañuchinkakuna. ³Chasna kankunata rurankakuna, mana ñukata nima Yayaynitapas riksishkankunarayku. ⁴Chasna rimani paykuna

kankunata chiknishpankuna ña rimashkaynita yuyarinaykichipa. Kunankama kankunawa kahushpayni runakuna ñukallata chikniwashkakuna. Chayrayku yachachinata kallarishkaynimanta pacha manara rimashkanirachu kankunata chikninankunamanta.

**Jesuka rimarka Yaya Diospa
Espiritunta kachananta**

⁵Kunanka ñami risha ñukata kachawak Yayaynima. Chasna kashpanpas nima pi kankunamanta tapuwankichichu: ¿Maymata rinki? nishpa. ⁶Rinaynimanta kankunata rimashpayni shunkuykichika llakiywa kichkirishkami kahun. ⁷Chasna llakiywa kichkirishka kahushpaykichipas kuskata kankunata rimani: Alimi kankunarayku Yayaynima rinaynima. Mana rishpaynika kankunata sinchikuchik Yaya Diospa Espiritunka mana shamunkachu kankunapi kawsananpa. Ñuka rishpayni shuti payta kankunama kachasha. ⁸Chasna shamushpan payka runakunata riksichinka imami kan uchaka, chaymanta imashnami Yaya Diosta kasushpa alita kawsanankuna tiyan. Chaymantapas riksichinka uchakunamanta kastigu tiyananta. ⁹Uchamanta riksichinka, ñukata mana kirina, ñukapi mana sinchikuna, uchapa sapin kananta. ¹⁰Chaymanta ali kawsanata riksichinka ñuka tukuy uras Yayayni Diosta kasushpa kawsahushkaynirayku payma rishkaynita yuyachishpa. Chayma rishpayni kankunaka manana ñukata rikuwankichinachu. ¹¹Chaymantapas payka riksichinka uchakunamanta kastigu tiyananta Yaya Diosta mana kasuk runakunata kamachik supaykunapa apun ña kastigarishka kashkanta rikuchishpa. ¹²Ñukapa achka rimanayni tiyawahushpanpas kunan mana ashwanta kankunata rimashanchu. Kankunata ashwanta rimashpaynika manami atipankichichu asirtanata. Chayrayku manara tukuyta yachachishkay-

kichirachu. ¹³Yaya Diospa Espiritun shamushpan kankunata shuti riksichinka tukuy shutipa kashkata. Chaymantapas kankunata yuyachinka tukuyta ñukamanta yachanaykichipa. Tukuy yachachishkaynita kankunata asirtachinka. Nima imata pay kikinpa yuyayninmanta yuyachinkachu. Ashwan Yaya Diosmanta uyashkanllatami kankunata riksichinka. Chaymantapas riksichinka imashnami pasanka silupi allpapi. ¹⁴Kankunata ñukamanta uyashkanta riksichishpan ñuka atun suma yachayyu kanaynita asirtachinka. ¹⁵Tukuy imatami Yayayni Dioska riman chaytami ñukapas rimani shuk yuyayllawa kashkan-chirayku. Chayrayku kankunata rimashkani Espiritunka ñukapa rimashkaynita kankunata asirtachinka nishpa.

**Jesuka runankunata rimarka
llakirishkankunawasha
kushikunankunata**

¹⁶Jesuka rimashpalla katirka:

Shuk ratumantami manana rikuwankichinachu. Chaymanta unaystumantami kutikashka rikuwankichi nishpa.

¹⁷Chasna Jesús rimashpan ñukanchi paypa chunka ishkay runankunamanta shukkunaka tapunakurkanchi:

¿Imatataya ñukanchita rimanayan Yayaynima risha chaymantapas shuk ratumantami manana rikuwankichinachu, chaymanta unaystumantami kutikashka rikuwankichi nishpa?

¹⁸¿Imatataya ñukanchita rimanayan unaystumanta nishpa? Mana asirtanchichu imamantami rimahun.

¹⁹Chasna ñukanchi kwintahushkanchita rikushpan Jesuka musyarirka payta tapunayahushkanchita. Chaypi ñukanchita rimarka:

Kankunata rimashkani unaystumantami manana rikuwankichinachu, chaymanta shuk ratumantami kutikashka rikuwankichi nishpa.

¿Chasna rimashkaynimantachu tapunayawahunkichi?

²⁰Alita uyawaychi. Ñuka wañushpayni kankunaka sinchita llakishpa wakanchi. Chasna kahushpaykichi mana ñukapi kirikkunaka kushilla kankakuna. Kankunaka llakiywa kahushpaykichipas chaymanta kushikunkichimi. ²¹Yuyariychi shuk warmi wawayahushkanmanta. Chay warmika wawayahushpan manchayta nanayta parisin. Wawayashkanwasha manchayta nanayta parisishkanta kunkarin. Wawanta rikushpan atunta kushikun. ²²Chasnashinami kunanka kankunapas manchaywa llakirinkichi. Chasna kahushpaykichipas kutikashka kankunata rikuk shamushpayni atuntami kushikunkichi. Chasna kushikushpaykichi nima pi atipankachu kankunata kutikashka llakiypi churanata. ²³⁻²⁴Kunankama ñukallata tapushkankichi yanapanaynipa. Manara nima imata kuskata Yaya Diosta tapushkankichirachu. Kuti kankunama shamushpayni manana nima imata ñukata tapuwankichinachu. Yaya Dios kikintanami tapunkichi. Munashkaynitashina tapushpaykichika paymi kankunata tukuyipi yanapanka kushikushpalla kawsanaykichipa.

²⁵Chaymanta rimarka:

Tukuy kay yachachishkaynikunata manara shutillatachu yachachishkani. Shuk punchami manana chasnalla yachachishkaykichinachu. Chay uras shutillatanami Yaya Diosmanta kankunata yachachisha alita yachanaykichipa. ²⁶Chay punchamanta pacha munashkaynitashina kankuna kikinna Yaya Diosta tapunkichi. Chasna kankuna kikin tapushpaykichimi mana munankichinachu ñuka kankunarayku payta tapunaynipa. ²⁷Yaya Diosmi kankunata yuyan ñukata yuyawahushkaykichirayku chaymantapas paymanta

shamushkaynita kirishkaykichirayku.

²⁸Ñuka Yayayni Diosmanta llukshirkani kay allpama shamunaynipa. Kunanka kay allpata sakihuni paymallatata kutinaynipa.

²⁹Chasna Jesuspa rimashkanta uyashpanchi rimarkanchi:

Kunan shuti asirtaypata rimahunki, manana rimahunkinachu pakashpa rimahukshina. ³⁰Tapunakuhushkanchita mana uyashpaykipas ñukanchita rimashkanki. Chayrayku kunan tukuy imata yachak kahushkaykita yachanchi. Manara tapuhushpanchira yuyarihushkanchita riksinki. Chayrayku Yaya Diosmanta shamushka kashkaykita kirinchi.

³¹Chasna rimashkanchita uyashpan Jesuska aynirka:

Kankunaka nima kunan ñukapi yapa alitarachu kirihunkichi. ³²Ñami wañunaynika paktarihun. Chay urasmi kankunaka karan shuk llaktaykichima kutishpa shikwarinkichi. Ñukataka sapallaynitami sakiwankichi. Chasna kashpanpas manami sapallaynichu kahuni, Yayaynika ñukawa kahushkanrayku. ³³Manara paktarishpanmi tukuy chayta kankunata rimahuni, paktarishpan mana mancharinaykichipa. Munani kushilla kanaykichipa, runaynikuna kahushkaykichirayku. Yaya Diosta mana kasuk runakuna chawpipi kawsahushpaykichira manchayta nanayta llakiyta parisinkichi. Chasna kashpanpas sinchikuriychi yuyarishpaykichi ñuka parisishpayni winsishkaynita millaypata rurachikta.

**Jesuska Yayanta mañarka paypi
sinchikukkunarayku**

17 ¹Jesuska yachachishkanta tukuchishpan siluma rikushpan Yayanta mañarka: Yayayni, ñami wañunayni punchaka paktarishka.

Runakunata kishpichinaynipa wañushpayni paykunata rikuchiy ñuka wawayki yapa ali kanaynita. Chasna wañunaynipa kachawashpayki paykunaranti wañushpayni ñukapas runakunata yapa ali kanaykita rikuchisha. ²Kan kuwashkanki atun yachayta tukuy runakunata kamachik kanaynipa. Chasna atun yachayyu kashpayni wiñaypa kanwa kawsayta kusha maykankunatami akllashkanki ñukapi sinchikunankunapa. ³Chay kawsayka rimanayan kanta riksishpa riksishpa rishpankuna shuklla shutipa Yaya Dios kashkaykita, ñuka kashashkayki kishpichik wawaykitapas.

⁴Ñuka kay allpapi kawsashpayni tukuy kamachiwashkaykita paktachishkani. Chasna rurashpayni runakunata atun ali yachayyu kanaykita rikuchishkani. ⁵Kunanka Yayayni, churaway kuchuykipi. Kutikashka tukuy manta ashwanta atunyachishpa kushichiyway, kuti kanaynipa imashnami karkani manara kay allpaka tiyahushpanra. ⁶Ñukata kuwashkayki runaynikunata yachachishkani pimi kanki nishpa. Chay tukuy kanta mana riksik runakunamanta ñukapi sinchikushpankuna paykunata kuwashkanki. Kanpa kashpankuna kunan ñukata kuwashkanki. Shimikita kirishpankuna alita kasushpa kawsanahun. ⁷⁻⁸Paykunatami rimawashkaykita yachachishkani. Rimashkaynita uyashpankuna shunkununapi wakaychashkakuna. Yachashkakuna shutipa kanmanta shamushkaynita. Chaymantapas kirirkakuna ñukata kachawashkaykita. Chayrayku kunanka yachanahun tukuy yachachishkaynika kanmanta kashkanta.

⁹Paykunaraykumi kanta mañani. Manami mañanichu kanta mana riksina-yak runakunarayku. Mañanimita wawaykikunaraykulla, maykankunatami

kuwashkanki. ¹⁰Tukuy kanpa wawaykikuna ñukata kasuwanahun. Chasnallatamita tukuy ñukata kasuwakkuna wawaykikuna kanahun. Runa masinkuna rikushpankuna runaynikunata yanapahushkaynita alita rurashpa kawsanankunapa, paykunaka riksinkakuna yapa ali kanaykita. ¹¹Kunanmanta pacha ñukaka manana kawsashannachu uchata rurak runakuna chawpipi. Kutikashka kanwa kawsanaynipa rishpayni kuwashkayki runaynikunaka uchata rurak runakuna chawpipi kiparinkakuna. Yayayni, ucha illa atun yachayyu kanki. Chay atun yachaykiwa, maykantami ñukatapas kuwarkanki, chaywa runaynikunata kuyray mana uchata rurankunapa. Paykunata yanapay shuk yuyayllawa kanankunapa, imashnami kanpas ñukawa shuk yuyayllawa kanki. ¹²Paykunawa kay allpapi kahushpaynira kuwashkayki yachaykiwa kuyrashkani. Chasna alita kuyrashpayni nima pi paykunamanta chinkarishkachu. Ñawpa killkarishkaka paktarinanpa shukllami chinkarishka, maykanmi kanmanta karupi wiñaypa parisina kan.

¹³Kunanka risha maypimi kahunki. Kay allpapi kawsahushpaynira chasna runaynikunarayku kanta mañani kushikushpalla kawsanankunapa, imashnami ñukapas atunta kushikushpa kawsani. ¹⁴Paykunata shimikita yachachishkani. Mana shimikita kasuk runa masinkuna paykunata chinkinahun, wawaykikuna tukushpankuna manana paykunawa shuk ayllushina kashkankunarayku. Kanta mana kasukkunawa mana kanahunchu shuk ayllushina, imashnami ñukapas mana paykunawa shuk ayllushinachu kani. ¹⁵Runaynikunarayku mañashpayni manami kanta tapunichu uchata rurak runakunapa chawpinkunamanta

anchuchinaykipa. Kanta mañani paykunata kuyranaykipa supayka millaypata mana rurachinanapa.

¹⁶Paykunaka mana kanahunchu kanta mana kasuk runakunashina, imashnami ñukapas mana paykunashinachu kani.

¹⁷Yayayni, rimashkaykika shutipa kashkata riksichikmi kan. Kanta kasuk runakunata shimikita tukuy uras ashwanta yachachiy manana uchata rurankunapa, ashwan munashkaykilla rurashpa kawsanankunapa.

¹⁸Ñukata kachawashkanki kay kanta mana riksik runakunata kawsanayniwa yachachinayniwa kanta alita riksichinayniwa. Kunan ñuka paykunata kachani chasnallatata rurankunapa.

¹⁹Ñuka munashkaykita paktachishpa wañusha paykunata uchankunamanta kishpichinayniwa. Chasna wañusha paykuna shutipa kashkata riksichik shimikita uyashpa kawsashpankuna ñukashina munashkaykita rurashpa kawsanankunapa.

²⁰Mana mañanichu paykunaraykulla. Mañanami shukkunaraykupas, maykanunami paykunapa yachachishkankunata uyashpankuna ñukapi sinchikunkakuna. ²¹Tukuy paykunarayku tapuni shuk yuyayllawa kanankunapa.

Chaymantapas mañani ñukanchiwapas shuk yuyayllawa kanankunapa, imashnami kanpas ñukawa shuk yuyayllawa kanki. Mañanami chasna kanankunapa, kanta mana riksik runakuna paykunata shukllashina rurashkaynita rikushpankuna kirinankunapa kan shutipa kachawashkaykita.

²²Kan ali yuyayta atun yachayta ñukata kuwashkanki. Chasnallatatami ñukapas runaynikunata ali yuyayta atun yachayta kushkani. Chayta paykunata kushkani shuk yuyayllawa shukwa shukwa kanankunapa, imashnami ñukanchipas shuk yuyayllawa kanchi.

²³Ñuka paykunawa, kan ñukawa shuk yuyayllawa kanchi runaynikuna shuk yuyayyullashina tukunankunapa. Munani chasna tukunankunapa kanta mana riksik runakuna paykunata shukllashina rurashkaynita rikushpankuna kan shutipa kachawashkaykita yachanankunapa, chaymantapas yachanankunapa ñukata yuyawashkaykishina runaynikunapas yuyanaykita.

²⁴Yayayni yapa yuyawanki.

Chayrayku manara kay allpata rurashpaykira ali yuyayta atun yachayta kuwashkanki kanwa pakta tukuyapa amun kanayniwa. Yapa munani kuti kanpi kashpayni kuwashkayki runaynikunaka ñukawa kanankunapa. Munani tukuyanta ashwanta atunyachiwashkaykita kushikushpa wiñayparayku rikunankunapa. ²⁵Yayayni, tukuyapa alita rurakmi kanki. Mana alita rurak runakuna manami kanta riksichinayniwa. Ñuka shuti tukuy uras kanta alita riksini. Runaynikunapas alita yachanahun kan kachawashkaykita. ²⁶Paykunata riksichishkani atun yachaytu yapa paykunata yuyak kanaykita, chaymantapas katishami chasna kanaykita riksichishpa. Chayta rurani paykunapas yuyanakushpa shukwa shukwa kawsanankunapa, chaymantapas runa masinkunata yuyashpa imashnami kan ñukata yuyawanki. Chasna kawsashpankuna ñuka tukuy uras paykunawa kasha. Chasna nishpa Jesuska Yayanta ñukanchi runankunarayku mañarka.

Jesusta apirkakuna

(Mt. 26.47-56; Mk. 14.43-50;

Lk. 22.47-53)

18 ¹Mañashkanwasha Jesuska ñukanchi chunka shuk runankunawa pakta chay mikushkanchi wasimanta llukshirka. Jerusalén llaktamanta rirkanchi chay kuchupi

kahuk wayku Sedrón shutiyu chimpama. Chaypi tiyarka shuk chakra tarpu kaspikunawa. Chay chakrapi yaykuranchi. ²Chaypi achka kuti tantaripayanchi. Chasna kashpan Judas, pimi Jesusta apichinan karka, chay chakrata riksirka. ³Chaypi kahushpanchi Judaska achka suntalukunawa Yaya Diospa wasinta kuyrakkunawapas paktamurka. *Saserdotekunapa apunkuna *fariseokunapas chay kuyrakunata Judaswa kacharkakuna. Ña tuta kashpan lamparinkunawa, chaymantapas llachapata mapawa armachishkata watashpa kaspipi sintichishkakunawa paktamurkakuna. Apamurkakuna lansankunata sablinkunata. ⁴Jesuska yachashpan tukuy imashnami payka pasanka, paykunata tinkuk rirka.

Chaypi tinkuk rishpan tapurka:

¿Pitata maskahunkichi?

⁵Paykunaka aynirkakuna:

Nasaretmanta runa Jesustami maskahunchi.

Jesuska rimarka:

Ñukami kani^e nishpa.

Payta apichihuk Judaspas chay apik runakunawa pakta kahurka. ⁶Jesuska ñukami kani nishpa rimashpan chay apik runakunaka washankunama kutirishpa allpama urmarkakuna.

⁷Chaypi Jesuska kutikashka tapurka:

Rimawaychi ¿pitata maskahunkichi?

Paykuna kutikashka rimarkakuna:

Nasaretmanta runa Jesustami.

⁸Jesús kuti aynirka:

Ñami rimashkani ñukami kani.

Ñukata maskawahushpaykichika kay katiwahuk runakunata sakiychi rinankunapa.

⁹Chasna Jesuska rimarka Yayanta mañashpan rimashkanshina paktarinnanpa: Kuwashkayki runaynikunata

alita kuyrashpayni nima pi chinkarishkachu nishpa. ¹⁰Chaypina Pedropa shuk sablin tiyashpan sumakta pitishpa wañuchisha nishpa pitiushpan shuk runa Malko shutiyupa kuskan parti rinkrinta pitirka. Chay rinkrin pitiy tukushka runaka saserdotenchikunapa atun apupa runanmi karka. ¹¹Chaypi Jesuska Pedrota rimarka:

Churay chay sablikita maypimi kahurka. Yayayni munan wañuchiwanankunapa. Chasna kashpan mana munanichu nima pi kishpichiwananpa.

Jesusta Anasma pusharkakuna

(Mt. 26.57-58; Mk. 14.53-54;

Lk. 22.54)

¹²Chasna Jesuska Pedrota rimashpan chay suntalukunapa apunkunaka kamachirkakuna Jesusta apishpa watanankunapa. Jesusta watashpankuna chay suntalukunaka chay Yaya Diospa wasinta kuyrakkunawa pakta pusharkakuna. ¹³Chay wata Kaifás *saserdotenchikunapa atun apu karka. Rukun Anaska chay uras paykunapa atun apu kashkanmanta llukshishka kashpanpas apulla karka. Chayrayku Jesusta puntiru pusharkakuna Anaspa wasinma saserdotenchikunapa atun apu Kaifaspa rukun kashkanrayku. ¹⁴Chay Kaifasmi manara Jesusta apishpankuna tantaylla yuyarishpa kwintak atun apunchikunata kunarka kasna: Ashwan ali kama shuk runalla tukuy runakunaranti wañunanpa, mana tukuy ñukanchi israel runakuna wañunanchipa nishpa.

Pedroka Jesusta

mana riksinichu nirka

(Mt. 26.69-70; Mk. 14.66-68;

Lk. 22.55-57)

¹⁵Jesusta Anasma pushashpankuna ñukapas Pedropas katiranchi. Jesusta

e Chay Ñukami kani nishkaka kan Yaya Diospa shuk shutin.

apikkuna payta pushashpa rishpankuna ñukaka washalla yaykurkani chay apupa wasin pampan rumikunawa rurarishka wasikunawa kincharishkapi. *Saserdotekunapa atun apupa riksiwashkan kashpayni mana arkawar-kakunachu yaykunaynipa. ¹⁶Pedroka punku mayanpi kiparirka. Mana ñukawa pakta yaykushpan punkuma kutirkani. Chay atun apupa riksihkan kashpayni punkuta kuyrak warmiwa kwintak rirkani Pedrota yaykuchinay-nipa. Chasna kwintashpayni payta yaykuchirkani. ¹⁷Chaypi punkuta kuyrak warmika Pedrota tapurka:
¿Manachu kanki chay apishkanchi runawa purik?

Pedroka payta aynirka:

Manami chay runawa purikchu kani nishpa.

¹⁸Chiri kashpan chay atun apunchipa runankuna Yaya Diospa wasinta kuyrak-kunapas chay kincharishkapi shinkiku-nawa ninarkakuna. Muyukta shayarish-pankuna kunuhurkakuna. Pedropas paykunawa pakta kunuhurka.

Israel runakunapa atun apunkuna

Jesusta tapurkakuna

(Mt. 26.59-66; Mk. 14.55-64;
Lk. 22.66-71)

¹⁹Jesusta Anaspa puntanpi shayachishpankuna chay punturu *saserdotenchikunapa atun apu kashkanmanta llukshishkaka payta tapurka:

¿Imashna kashpaykitaya runakunaka kanta katinahun? ¿Imamantata yachachinki?

²⁰Jesuka payta aynirka:

Ñuka nima ima uras pakalla yachachishkanichu. Tukuy uras runaku-napa rikushkankunapi tantarina wasiku-napi *Yaya Diospa wasinipapas yachachishkani. ²¹Chasna kashpan

¿imaraykutaya ñuka sapallaynita tapuwahunki? Tapuy yachachishkayni runakunata imatami yachachishkani. Paykunami rimashkaynita yachanahun.

²²Chasna Jesuska chay atun aputa mana alita tapushkanta rimashpan shuk chaypi shayahuk Yaya Diospa wasinta kuyrak runa payta waktarka:

¿Chasnachu ayninchi saserdotenchiku-napa atun aputaka? nishpa.

²³Jesuka aynirka:

Rimashkaynika mana ali kashpanka rimaway imatami mana alitachu rimashkani. Rimashkaynika ali kashpanka ¿imaraykutaya waktawash-kanki?

²⁴Chasna Jesuska rimashpan Anaska payta kacharka ishkanti makin watarishkata saserdotenchikunapa atun apu Kaifasmana.

Pedroka kutikashka Jesusta mana riksinichu nirka

(Mt. 26.71-75; Mk. 14.69-72;
Lk. 22.58-62)

²⁵Anás Jesusta tapuhushpanra Pedroka kahurkara kunushpa nina kuchupi. Chaypi chay atun apupa runankunaka payta tapurkakuna:

¿Manachu kanki chay apishkanchi runawa pakta purik?

Pedroka kuti aynirka:

Manami chay runawa purikchu kani nishpa.

²⁶Chay atun apupa runankunamanta shuk runan Malkopa ayllun karka, maykanpatami Pedroka rinkrinta pitirka. Payka kuti Pedrota tapurka:

¿Manachu kanta rikushkani apishkan-chi runawa pakta chay tarpu kaspikuna chakrapi? Chaypimi kanta rikurkani.

²⁷Kuti Pedroka aynirka:

Manami chay runata riksinichu nishpa. Chasna rimahushkanllapi atallpaka kantarka.

Jesusta Pilatoma pusharkakuna*(Mt. 27.1-2,11-26; Mk. 15.1-10;**Lk. 23.1-5,17-19)*

²⁸Pakarihushkanpi apunchikunaka Jesusta aparkakuna Kaifaspa wasinmanta *romano apunchipa atun kamachinan wasima. Romano runakuna ñukanchi israel runakunata winsishpankuna chaypi churarkakuna shuk paykunamanta ñukanchikunata kamachik runata. Chaypi paktashpankuna apunchikuna manami romano apunchipa wasinpichu yaykurkakuna. Yaykunahuma karka chay mana israel runapa wasinpi, mana paktachinahumachu karka ñukanchi israel runakunapa kasunanchi killkarishkakunata. Chay wasipi yaykunahuma karka mana atipanahumachu karka ñukanchi israel runa masinkunawa tantarinata *Paskua punchakunata pasanankunapa.

²⁹Chasna kashpan chay romano apunchi *Pilatoka wasinmanta llukshirka paykunawa kwintananpa. Paykunata tapurka:

¿Imatata kay runaka rurashka?

³⁰Chaypi paykunaka aynirkakuna:

Kay runa millaypata mana rurakamaka, manami kanma pushamunchimachu karka.

³¹Pilatoka paykunata aynirka:

Kankunapa kamachishka killkapi riman imashnami kastiganaykichi tiyan shuk millaypata rurak runata. Chayta kasushpa kankuna kikin kay runata kastigaychi.

Apunchikuna aynirkakuna:

Kankuna romano runakuna mana munankichichu nima pita kastigashpa wañuchinanchipa nishpa.

³²Romano runakuna millaypata rurakkunata kruspi klabashpa wañuchipayanahun. Chayrayku Jesusta romano apunchima pushashpankuna wañuchi-

chinanpa, Jesuspa rimashkanka paktarirka imashnami wañunka nishpa. ³³Apunchikunawa kwintashkanwasha Pilatoka kuti wasinpi yaykurka. Chaypi Jesusta kayashpan tapurka:

¿Shutipachu kanki israel masakikunapa Atun Apu?

³⁴Jesuska aynirka:

¿Kan kikin yuyaynikimantachu chayta tapuwanki? Mana kashpaka ¿shukkunachu ñukamanta chasna rimashkakuna?

³⁵Pilatoka rimarka:

Ñukaka manami kanichu israel runa. Kan kikinpa allpaykimanta runa masakikuna *saserdotekunapa apunkuna kanta kuwashkakuna. ¿Ima millaypatata rurashkanki?

³⁶Jesuska aynirka:

Ñukaka mana kanichu kay allpapi kamachik apukunashina. Kay allpapi apukunashina kamachinimaka runaynikuna kuntraynikunawa makanakunahuma apukuna mana apiwanankunapa. Mana kay allpapi kamachik apukunashinachu kani paykunashina kamachinaynipa.

³⁷Chaypi Pilatoka tapurka:

Atun apu kanki, ¿manachu?

Jesuska aynirka:

Ari, alita rimawashkanki atun apu kanaynita nishpa. Ñuka kay allpapi wawayarishpayni shamushkani runakunata shutipa kashkata rimanaynipa. Maykankunami yachachishkayni shutipa kashkata kirinahun, paykunaka ñukata kasushpa kawsanahun.

³⁸Pilatoka aynirka:

Mana yachanichu imarami chay shutipa kashkaka.

Chasna rimahushkanllapi kutikashka kanchama llukshirka apunchikunawa kwintananpa. Chaypi apunchikunata rimarka:

Ñukaka mana tarinichu millaypa rurashkanta kay runapata.

³⁹Chaymanta tukuy chaypi tantarishka kahuk runakunata rimarka:

Karan wata Paskua punchakunapi shuk kastigachihushkayni runata kacharichinaynipa tapushkaykichita kacharichipayani. Chasna kashpan ¿munankichichu kay wata kay atun apuykichita kacharichinaynipa?

⁴⁰Chaypi kaparishpa aynirkakuna: ¡Mana paytaka kacharichiychu! ¡Barrabasta kacharichiy!

Barrabaska romano runakunata piñarik karka. Chasna kashpan runakunata wañuchishpa kawsapayarka.

Jesuka wañunan tiyan nirkakuna

(Mt. 27.13-14, 20-31;

Mk. 15.4-5, 11-20; Lk. 23.13-25)

19 ¹Chay achka runakuna mana munashpankuna Jesusta kacharichinanpa *Pilatoka suntalunkunata kamachirka Jesusta asutinankunapa shuk kirukunawa rurarishka karawa. Chasname shuk mana alichaypa uchayu runata manarapas kruspi klabashpankuna rurapayanahun. ²Chasna asutishpankuna chay suntalukunaka kashamanta llawtuta rurashpankuna atun apupa tawasampatashina umanpi churarkakuna. Chaymantapas shuk atun apupa puka churarinenta asichishpa churachirkakuna. ³Payta shuk atun aputashina kayllayashpankuna asichishpa saludarkakuna:

¿Shamushkankichu israel runakunapa Atun Apu?

Chasna nishpankuna uyanpi sakmarkakuna.

⁴Chaypi kutikashka Pilatoka llukshirka wasinmanta apunchikunawa kwintananpa kasna nishpa:

Rikuychi, kay runata llukshichihushkaynita. Puntaykichipi churahuni yachanaykichipa manami kay runapi tarishkanichu nima shuk mana ali rurashkanta nishpa.

⁵Chaypi Jesuska kanchama llukshirka chay kashamanta rurarishka tawasampatashina umanpi churachishkankunawa, chay atun apupa suma puka churachishkankunawa. Payta rikuchishpa Pilatoka rimarka:

Kaykaya rikuychi kay runata nishpa.

⁶Kanchama llukshishkata rikushpankuna *saserdotekunapa apunkuna Yaya Diospa wasinta kuyrakkunapas kaparirakuna:

¡Kruspi klabashpa wañuchichiy!
¡Kruspi klabashpa wañuchichiy!

Pilatoka aynirka:

Kankuna apaychi kruspi klabanaykichipa. Ñukaka manami tarinichu nima shuk millaypa rurashkanta kay runapata.

⁷Chaypi apunchikuna payta rimarkakuna:

Ñukanachipa tiyan shuk kamachina. Chay kamachinanchipi riman: Maykan runami yanka riman Yaya Diosmi kani nishpa, chay runaka wañunan tiyan. Kay Jesuska Yaya Diospa Wawanmi kani yanka nishpa rimashkanrayku wañunan tiyan.

⁸Pilatoka chasna Jesús Yaya Diospa Wawanmi kani nishkanta uyashpan yapa mancharirka. ⁹Kutikashka wasinpi yaykushpan Jesusta kayachishpan tapurka:

¿Maymantataya kanki? nishpa.

Jesuska chunlla uyarka. ¹⁰Chasna mana aynishpan Pilatoka payta rimarka:

¿Manachu ñukata ayniwanki? Ñuka munashpaynika kamachinima kanta kruspi klabashpankuna wañuchinankunapa. Chaymantapas munashpaynika kamachinima kanta kacharinankunapa. ¿Manachu chayta yuyarinki?

¹¹Chaypi Jesuska aynirka:

Yaya Dios mana munamaka nima imata atipawankimachu ruradata. Chasna kashpan maykanmi kanta

kuwarka, payka kanmanta ashwan uchayumi kan.

¹²Chaymanta pacha Pilatoka ashwanta maskarka payta kishpichinanpa. Mana munashpankuna apunchikunaka kaparirkakunalla:

¡Kan kishpichishpaykika chay runata mana kankichu *romano tukuymanta atun apuykita kasuk! Ñukanchi israel runakuna kankunapa winsishkaykichi kanchi. Chasna kashpan maykan runa masinchipas kay Jesushina atun apunchi kanayan ñukanchikunata kankunamanta kishpichinanpa, chayka romano tukuymanta atun apuykipa kuntranmi kan.

¹³Pilatoka chasna rimashkankunata uyashpan kamachirka Jesusta apak rinankunapa. Chaymanta tiyarirka chay tiyarinapi maypimi apirishka runakunata tapupayan. Chay tiyarinaka karka shuk rumikunamanta suma rurarishka chushapi, *hebreo shimipi Gabata shutiyu. ¹⁴Shuk puncha pishihushpanra *Paskua punchakunarayku chawpi puncha parti Jesusta Pilatopa puntanpi churarkakuna. Pilatoka yacharka chay apukunaka mana shutipa yuyarishkankunata Jesús israel runakunata kishpichik atun apunkuna kananta. Shutipa apunkuna kananta yuyarinahuma karka, manami payta kunahumachu karka. Chayta yachashpan apunchikunata pukllachishpa rimarka:

Kaykaya rikuychi Atun Apuykichita.

¹⁵Chasna rimashpan apunchikunaka kaparirkakuna:

¡Wañuchichiy! ¡Wañuchichiy! ¡Kruspi klabachiy!

Pilatoka paykunata aynirka:

¿Imashnataya yuyarinkichi? ¿Ñuka kankunata winsishka romano runakunamanta kashpayni munankichichu kankuna kikinpa Atun Apuykichita wañuchichinaynipa?

Chaypi saserdotekunapa apunkunaka aynirkakuna:

Ñukanchipa mana tiyanchu ashwan atun apunchika, romano tukuymanta atun apuykimi ñukanchipapas atun apunchika.

¹⁶Chaypi Pilatoka ari nishpanna Jesusta paykunata kurka kruspi klabachinankunapa.

Jesusta kruspi klabachirkakuna

(Mt. 27.32-38, 55-56; Mk. 15.21-27, 40-41; Lk. 23.26-38, 48-49)

*Pilatoka apunchikunata ari nishpan klabachinankunapa suntalunkunaka Jesusta aparkakuna. ¹⁷Krusninta markachishpankuna apashpa rirka chay Jerusalén llaktamanta kanchama. Payta pusharkakuna Wañushkapa Uman shutiyu lumama. *Hebreo shimipi shutinka kan Gólgota. ¹⁸Chaypina Jesusta kruspi klabarkakuna, chaymantapas ishkay runakunata karan shukta shuk kruspi chaypi wañunankunapa. Chay runawa pakta kruskunata shayachishpankuna Jesusta chay ishkay runakuna chawpinkunapi churarkakuna. ¹⁹Chasna Jesús kruspi klabarishkata shayachishpankuna Pilatoka shuk killkarishkata churachirka: Kayka Jesús Nasaretmanta israel runakunapa Atun Apunkunami nishpa. ²⁰Jesusta Jerusalén llakta mayanpi kruspi klabashpa wañuchihurkakuna. Chay atun llakta kuchupi kashpan achka israel runa masinchikuna chay kruspi churashkankuna killkarishkata leyirkakuna. Kimsa shimikunapi killkarishka karka, hebreo, *latino, *griego shimipi. ²¹Chaypi *saserdotenchikunapa apunkunaka chay killkarishkata leyishpankuna Pilatota rimarkakuna:

Ama killkachiychu israel runakunapa Atun Apunkuna nishpa. Kasna killkachiy: Kay runaka rimarka: Ñukami kani israel runakunapa atun apunkuna nishpa.

²²Pilatoka paykunata aynirka:

Maykantami killkachishkani, chayka chasnalla kiparinan tiyan.

²³Suntalukunaka Jesusta kruspi klabashkankunawasha llatanachishkan-kuna churarinankunata apirkakuna. Likishpankuna chay chusku suntalukuna karan shuk shuk pitikunata paykuna kikinrayku aparkakuna. Ukupi churarinanllata mana likirkakunachu. Chay churarinanka muyukta awarishka karka. Mana sirarishkachu karka. ²⁴Chasna suma rurarishka kashpan suntalukunaka kwintarkakuna paykunapura:

Ama likishunchichu. Akuychi swirtinchita kamashunchi pishi apanka nishpa.

Chasnapi Yaya Diospa ñawpa killkachishkanka paktarirka kasna nishkaka:

Churarinaynita likishpankuna karan shuk runa shuk pitikunata aparka. Ukupi churarinaynitaka apishpankuna swirtinkunata kamarkakuna pishi apanka nishpa.

²⁵Chay Jesuspa krusnin mayanpi chusku payta katik warmikuna kahurkakuna. Shuk karka Jesuspa maman, shukka mamanpa ñañan. Chaymanta karka Kleofaspa warmin Maria shutiyu, shukka karka Magdala llaktamanta Maria shutiyu. ²⁶Jesuka mamanta ñukatapas rikushpan kuchunpi kahushkanchita, mamanta ñukata ñawinwa rikuchishpa rimarka:

Paymi kiparin wawaykishina.

²⁷Chaymantapas ñukata mamanmanta rimawarka:

Paymi kiparin mamaykishina nishpa.

Chasna rimawashpan Jesuspa mamanta pusharkani chay urasmanta pacha wasinipi kawsananpa.

Jesuka ña wañurkana

(Mt. 27.45-50; Mk. 15.33-37;

Lk. 23.36-37, 46)

²⁸Chaymanta Jesús yachashpan tukuy Yayan Diospa kamachishkanta ña paktachihushkanta rimarka:

Upyanayanimi nishpa.

Chasna rimarka ñawpa Yaya Diospa shuk killkachishkanka paktarinanpa. ²⁹Chaypi tiyarka shuk uchilla tinaha agru *vinuwa. Chay vinuwa shuk suni kaspipi watarishka utkuta upyachirkakuna. Chayta Jesuspa shiminpi tupachirkakuna upyananpa. ³⁰Jesuka chay agru vinuta tsunkashpa upyashpan sinchita rimarka:

Yayayni, ñami tukuy kamachiwashkaykita paktachishkani nishpa.

Chasna rimashkanwasha umanta warkuchishpan pay munay wañurka.

Shuk suntalu Jesusta lansawa tuksirka wañushkachu nishpa

³¹Jesuka kruspi wañushpan *Paskua punchakunarayku alicharinankuna puncha karka. Chay Paskua punchakuna kallarinan punchaka tukuy *samana punchakunamanta ashwan atun samana puncha kapayan. Chay atun samana puncha kallariyayan ña intika yaykuhushkanpi. Mana munarkakunachu chay puncharayku kruspi wañushka runakunapa aychankunaka chayllapi kiparinankunapa. Chayrayku apunchikunaka *Pilata tapurkakuna kruspi klabarishkakunapa chakinkunata pakichinanpa utkalla wañunankunapa. Chaymantapas tapurkakuna chasna utkalla wañushpankuna aychankunata chay chishillapi krusmanta uraykuchinankunapa. ³²Chasna tapushkankunarayku Pilatoka suntalunkunata kacharka chakinkunata pakinankunapa. Puntiru chay ishka Jesuswa pakta kruspi klabarishkakunapa chakinkunatara pakik rirkakuna. ³³Jesusta kayllayashpankuna chakinta pakinankunapa rikurkakuna ña wañushka kahushkanta. Chayrayku chakinta mana pakirkakunachu. ³⁴Ashwan shuk suntalu kushtillan partipi lansawa tuksirka. Chasnallapi

yawarka yakuka llukshirka. ³⁵Tukuy chaykunata ñuka Juan kikin ñawiniwa rikurkani. Shutipa rikushkaynita rimani kankunapas Jesukristupi sinchikurinaykichipa. ³⁶Imashnami Yaya Diospa ñawpa killkachishkanpi riman:

Mana nima shuk tulluta payta pakinkakunachu nishpa.

Chasnashinami paktarirka. Chayrayku suntuallukunaka nima shuk Jesuspa tullunta pakirkakunachu. ³⁷Chaymanta pas shuk parti Yaya Diospa ñawpa killkachishkanpi riman:

Shuk puncha atunta llakirishpa yuyarinankuna tiyan payta tuksishkankunata nishpa.

Jesuspa aychanta urku uchukupi churashpa taparkakuna

(Mt. 27.57-61; Mk. 15.43-47; Lk. 23.50-56)

³⁸Chaypi tiyarka shuk apunchi José shutiyu Arimatea llaktamanta. Payka Jesusta kirik runa karka. Chasna kashpanpas mana munarkachu nima pi yachananpa apu masinkunata manchashkanrayku. Chay runaka *Pilatoma rirka tapunanpa Jesuspa aychanta allarishka urku uchukupi churashpa tapananpa. Pilatoka arí nishpan Jesuspa aychanta apak rirka churashpa tapak rinanpa. ³⁹Chay *fariseo Nikodemopas Joseta yanapak rirka. Paymi karka maykanmi shuk tutapi Jesuswa kwintananpa shamurka. Chay runaka paktashpan kimsa chunka kilo parti mishkinlla asnak yapa chaniyu wikita apamurka. Chay wikika mirra kaspipa áloe kaspipa wikinwa chapurishka karka. ⁴⁰Chaypi Joseka Nikodemowa Jesuspa aychanta chay wikipi armachishkan ñañu lllachapawa wankurkakuna. Chasna ñukanchi israel runakuna wañushkakunawa rurapayan-chi chaymanta urku uchukupi churashpa

tapananchipa. ⁴¹Jesusta kruspi klabashkankuna parti tiyarka shuk chakra tarpu kaspikunawa. Chay chakrapi tiyarka shuk urku maypimi shuk parti allarishka karka wañushkakunata churashpa tapananchipa. Mushu uchku kashpan chaypi manara wañushkakunata churahurkakunarachu. ⁴²Jesús wañushkan mayanllapi kashkanrayku chaypi utkalla paypa aychanta churashpa taparkakuna, atun samananchi puncha ña kallarinan kashkanrayku.

Jesuka kawsarirka

(Mt. 28.1-8; Mk. 16.1-8; Lk. 24.1-12)

20 ¹*Samana puncha kayantima manara alita pakarihushpanra Magdalamanta Maria rikonapa rirka Jesuspa aychanta urku uchukupi churashkankunata. Chaypi paktashpan rikurka churashkankuna punku atun rumiwa taparishkaka anchuchirishka kahushkata. ²Uchku ukuma illata rikushpan kallpa shamurka rimananpa maypimi Pedro ñukapas Jesuspa yapa yuyashkan runan kahurkanchi. Chaypi ñukanchita rimarka:

¡Ñukanchita yachachikpa aychantami churashkankuna uchkumanta apashkakuna! Kunanka manami yachanchichu maypimi churashkakuna.

³Chasna rimashkanta uyashpanchi Pedro ñukapas kallpa rirkanchi Jesuspa aychanta churashkankuna uchkuma. ⁴Ishkanti parihi kallparkanchi. Ñuka Pedromanta ashwan sinchita kallpashpayni puntiru paktarkani. ⁵Chay churashkankuna uchukupi paktashpayni kumurishpa punkumantalla ukuma rikurkani. Payta wankushkankuna lllachapallata rikurkani. ⁶Washaynilla Pedropas paktamurka. Payka ñukata pasamuwashpan Jesuspa aychanta churashkankunakama yaykurka. Chaypi paypas Jesusta wankushkankuna ñañu lllachapallata rikurka. ⁷Chaymantapas

rikurka Jesuspa umanta wankushkankuna llachapata. Manami chay shuk wankushkankuna llachapawa pakta karkachu. Shuk parti kahrurka suma alicharishka. ⁸Chasna Pedro churashkankuna uchcupi yaykushpan ñukapas yaykurkani. Jesusta wankushkankuna llachapata aychan illata rikushpayni kawsarishkanta kirirkani. ⁹Chay uras manara asirtarkanchirachu Yaya Diospa ñawpa killkachishkanta: Payka wañushkanmanta kawsarinan tiyan nishpa. ¹⁰Chayta rikushkanchiwasha chay wasimallata kutirkanchi.

Jesuka Mariata rikurirka

(Mk. 16.9-11)

¹¹Pedro ñuka Jesuspa aychanta churashkankuna uchkuma kallpa rishpanchi Mariaka washata katimurka. Ñukanchi kutishpanchi payka uchku mayanpi kaparishpa wakashpa kiparirka. Chasna wakahushpan kumurishpa ukuma rikurka. ¹²Chaypi rikurka ishkay *angelkuna yura churarishkakunata. Maypimi Jesuspa aychanta churarkakuna chaypi tiyarishka kahurkakuna. Shukka uman parti tiyahurka, shukka chakin parti. ¹³Chaypi chay ishkay angelkunaka payta tapurkakuna:

¿Imaraykuta wakahunki?

Payka aynirka:

Apashkakunami ñukanchita yachachikpa aychanta. Mana yachanichu maypichari churashkakuna.

¹⁴Chasna rimashpan tkrarirka. Chaypi shuk runata rikurka. Mana yacharkachu chay runa Jesús kananta. ¹⁵Chaypi Jesuka payta tapurka:

Pani, ¿imaraykuta wakahunki? ¿Pitata maskahunki? nishpa.

Payka chay tarpu kaspikunata kuyrak runa kananta yuyarishpan payta rimarka:

Turi, kan paypa aychanta apashpaykika rimaway maypimi churashkanki, chaymanta apak rinaynipa.

¹⁶Chaypi Jesuska shutinpi rimarka Maria nishpa.

Shutinta uyashpan alita tkrarishpan rikurka. Jesusta riksishpan *hebreo shimipi rimarka:

Yachachik, kanchu kanki nishpa.

¹⁷Maria makinta apik rishpan Jesuska payta rimarka:

Kachariway. Mana arkawaychu Yayaynima rinaynipa. Manara payma rishkanirachu. Kanka riylla, wawkinikunata rimakriy Yayaynima ña rina kahushkaynita. Ñukapa Yayaynika kankunapapas Yayaykichimi. Ñukapa Yaya Diosnika kankunapapas Yaya Diosnikichimi.

¹⁸Chasna Jesuspa rimashkanta uyashpan chay Maria Magdala llaktamanta warmika ñukanchi Jesuspa runankunata rimak shamurka payta rikushkanta. Chaymantapas ñukanchita rimarka Jesuspa tukuy rimashkanta.

Jesuka runankunata rikurirka

(Mt. 28.16-20; Mk. 16.14-19;

Lk. 24.36-49)

¹⁹Chay *samana puncha kayantima tutayahushpan ñukanchi Jesuspa runankunaka shuk wasipi tantarishka kahurkanchi. Apunchikunata manchashpanchi punkuta sumakta taparkanchi. Chay suma taparishkanchi wasipi yaykushpan Jesuska chawpinchipi shayarishpan rimarka:

Yaya Dios kankunata kushillayachichun mana manchashpa kawsanaykichipa.

²⁰Chasna rimashkanwasha ñukanchita makinta kushitllantapas rikuchirka, litrankunata rikushpanchi pay kananta riksinanchipa. Ñukanchita yachachik kananta riksishpanchi atunta kushikurkanchi. ²¹Chaypi Jesuska kutikashka rimarka:

Yaya Dios kankunata kushillayachichun mana manchashpa kawsanaykichipa. Yayayni Dioska ñukata

kachawashka payta mana riksik runakunata kawsanayniwa yachachinayniwa payta riksichinayniwa. Kunan ñuka kankunata kachani chasnallatata runanaykichipa.

²²Chasna rimashkanwasha ñukanchi parti pukurka kasna nishpa:

Kay kachahushkayni Yaya Diospa Espiritunta shunkuykichipi yaykuchiy-chi. ²³Chasna Yaya Diospa yachayninwa kashpaykichi paypa yuyarishkanta riksinkichi. Chasna kashpan maykan runakunatami rimankichi uchaykichikunamanta llakichirishka kankichi nishpa, paykunataka Yaya Dioska uchankunamanta llakichinkami. Maykan runakunatami rimankichi uchaykichikunamanta mana llakichirishkachu kankichi nishpa, paykunataka Yaya Dioska manami uchankunamanta llakichinkachu.

**Tomaska Jesús
kawsarishkata rikurka**

²⁴Jesús ñukanchita chasna rikurishpan Tomaska mana chaypichu karka. Paypas ñukanchi chunka ishka Jesuspa runankunamanta karka maykantami rimapayanchi ishka wawayarishka.

²⁵Tomaska ñukanchipi paktamushpan payta rimarkanchi:

Ñukanchita yachahiktami rikushkanchi nishpa.

Payka ñukanchita mana kirishpan aynirka:

Mana rikushpaynika klabu makinpi yaykushka uchkuta kushtillanpi tuksishkankuna uchkuta, chaymantapas mana llankashpaynika manami kawsarishkanta kirishanchu.

²⁶Shuk semanamanta kuti chay wasipi tantariranchi. Chaypi Tomaspas ñukanchiwa pakta kahurka. Punku sumakta taparishka kashpanpas Jesuska kutikashka yaykurka. Chawpinchipi shayarishpan rimarka:

Yaya Dios kankunata kushillayachichun mana manchashpa kawsanaykichipa nishpa.

²⁷Chaymanta Tomasta rimarka:

Makinita alita rikuk shamuy. Makikita satiy kay klabu yaykushkapi. Chaymantapas tuksiwashkankuna kushtillaynipi makikita satiy. Ama kaychu mana kirik runakunashina. Wafushkaynimanta kawsarishkaynita kiriy.

²⁸Chaypi Tomaska payta riksishpan rimarka:

Amuyini kanki, Yaya Diosnimi kanki nishpa.

²⁹Chasna uyashpan Jesuska kutikashka payta rimarka:

Rikuwashpaykirami kawsarimushkaynita kirishkanki. Kushilla kankakuna maykan runakunami mana rikuwashpankunapas kawsarimushkaynita kirinahun.

**Kay killkaka imaraykumi
killkarishka kan**

³⁰Kay killkapi mana killkashkanichu Jesuspa tukuy rurashkanta. Killkashkaynimanta ashwan achka nima ima uras rikushkanchita rurashka ñukanchi paypa runankunata Yaya Diospa yachayninwa kahushkanta rikuchinanpa. ³¹Tukuy maykantami killkashkani, killkashkanimi Jesús Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kananta kirinaykichipa, chaymantapas Yaya Diospa Wawan kananta. Kankunarayku killkashkani kirishpaykichi Yaya Dios munashkanshina shutipa kawsayta tarinaykichipa.

**Jesuska kanchis paypa
runankunata rikurirka**

21 ¹Chaymanta kanchis ñukanchi Jesuspa runankunaka Galilea allpama kutiranchi. Chaypi shuk parti

Tiberias^f kucha mayanpi kahushpanchi Jesuska kutikashka ñukanchita rikurirka. ²Chaypi kahurkanchi Simón Pedro shutiyu, shukka Tomás maykantami rimapayanchi ishkay wawayarishka, shukka Natanael Galileapi kahuk Kaná llaktamanta runa, chaymanta ñuka wawkiniwa Sebedeopa wawan-kuna, chaymantapas ishkay ashwan Jesuspa runankuna karkanchi. ³Pedroka ñukanchita rimarka:

Rediyak rishara nishpa.

Chasna rimashkanta uyashpanchi aynirkanchi:

Ñukanchipas rinayanchimi kanwa.

Chasna paywa rishpanchi botipi uraykurkanchi. Pakarikta rediyashpanchipas nima shuk challwata apirkanchichu. ⁴Ña pakarihushkapi botillapi kahushpanchira shuk runata yaku mayanpi shayahukta rikurkanchi. Ñukanchika mana yacharkanchichu Jesús kananta. ⁵Payka ñukanchita tapurka:

Wawkikuna, ¿mana apishkankichi challwata?

Ñukanchika aynirkanchi:

Mana, nima shukta apishkanchichu.

⁶Chasna rimashpanchi payka aynirka: Redikichita kachariyichi botikichipa kuskan parti. Chaypimi apinkichi.

Payta kasushpanchi redinchita kacharirkanchi. Chaypi achka challwakunata wishishpanchi mana atiparkanchichu redinchita uraykuchinata. ⁷Chaypi Jesusta riksishpayni Pedrota rimarkani:

Payka ñukanchita yachachikmi nishpa.

Chasna rimashkaynita uyashpan Pedroka tarawanpanpa llatanashkan churarinanta churarishpan yakupi saltarka waytashpa Jesusta tinkuk

rinanpa. ⁸Botinchi shuk pachak metro tiyu mayanmanta chawpipi kashpan ñukanchi botinchipi kiparikkunaka redinchita achka challwakunawa aysachishpa tiyu mayanpi paktarkanchi. ⁹Botinchimanta tiyuma llukshishpanchi shuk shinkikunawa nina sintihushkata rikurkanchi. Chay nina awapi challwaka chayahurka. Chaymanta tiyarka pan. ¹⁰Chaypi ña Pedropas tiyu mayanpi paktarka. Jesús parti rina kashpanchi payka ñukanchita rimarka:

Kunalla apishkaykichi challwakunamanta shukkunata apamuychi nishpa.

¹¹Chayta uyashpan Pedroka botinchipi uraykushpan redita challwakunanti tiyu mayanma aysamurka. Chay redipi kahurkakuna shuk pachak pichka chunka kimsa atun challwakuna. Yapa achka challwakuna kashpankunapas redinchika mana likirirkachu. ¹²Jesuka chaypi ñukanchita rimarka:

Mikuk shamuychi nishpa.

Ña ñukanchita yachachik kashkanta yachashpanchi nima pi munarkanchichu tapunata ¿pita kanki? nishpa. ¹³Jesuka panta apishpan ñukanchita kayllayashpan kurka mikunanchipa, chaymanta challwatapas. ¹⁴Kayka kimsaynin kuti karka Jesús wañushkanmanta kawsarimushkanwasha ñukanchita rikurishkanka.

Jesuka Pedrowa kwintarka

¹⁵Mikushkanchiwasha Jesuska Pedrota ñawpa shutinpi rimashpan tapurka:

Juanpa wawan Simón ¿kanka yuyawankichu ashwan kay shuk runaynikunamanta?

Pedroka aynirka:

Ari Amuyini, kan yachanki kanta yuyahushkaynita.

f Chay kuchapa shuk shutinka kan Galilea kucha, shuk shutinka kan Genesaret kucha

Chaypi Jesuska nirka:

Imashnami obehakuna shuk kuyrakta munanahun mana pantanankunapa nima chinkarinankunapa chasnashinami runaynikunapas shuk kuyrakta munanahun. Kanka kuyray ñukapi sinchikuk runakunata.

¹⁶Chaymanta kutikashka tapurka:

Juanpa wawan Simón ¿kanka yuyawankichu ashwan kay shuk runaynikunamanta?

Pedroka kutikashka chasnallatata aynirka:

Ari Amuyuni, kan yachanki kanta yuyahushkaynita.

Chaypi Jesuska kutikashka rimarka:

Kuyray ñukapi sinchikuk runakunata.

¹⁷Chaymanta kimsaynin kuti Pedrota tapurka:

Juanpa wawan Simón, ¿kanka yuyawankichu ashwan kay shuk runaynikunamanta?

Kimsaynin kuti payta yuyawankichu nishpa tapushkanta uyashpan Pedroka yapa llakirishpan aynirka:

Amuyuni, tukuyta yachak kashpayki kanta yuyahushkaynita yachanki.

Chaypi Jesuska kutikashka payta aynirka:

Kuyray ñukapi sinchikuk runakunata.

¹⁸Alita uyaway. Musu kashkayki uras churarishkaykita wataripayarkanki purihushkaykipi kanta mana arkananpa. Chasna munashkaykita puripayarkanki. Ashwanta rukuyashpayki makikita alsanki kanta llakichinankunapa. Shukkunana kanta watashpankuna mana llakichishpa apirishkata pushankakuna maymami mana rinayankichu.

¹⁹Chaytaka rimarka asirtachinanpa imashnami Pedroka parisishpa wañunan

karka. Chasna Yaya Diosta kasushkanrayku wañushpan runakunata rikuchinankarka Yaya Diosta yapa yuyashkanta. Chaymanta Jesuska payta rimarka:

Ñukata kirishpalla katiway nishpa.

²⁰Pedroka tikrarishpan ñukata rikuwarka washa shamuhushkaynita. Ñuka Jesuspa yapa yuyashkan runan karkani. Manara Jesús wañushpanra paywa pakta mikuhushkanchi uras paypa kuchunpi kahushpayni tapurkani: Amuyuni, ¿pita kanta apichinka? nishpa.

²¹Ñukata rikuwashpan Pedroka Jesusta ñukamanta tapurka:

Amuyuni, ¿imashnata payka tukunka?

²²Chaypi Jesuska payta aynirka:

Munashpaynika pay kawsananta kutimunayni punchakama ¿imaraykuta yachanayki tiyan? Kanka ñukapi kirishpa katiwaylla.

²³Chasna rimashpan Jesuspa chunka ishka runankunamanta shuk runan masinikuna paykunapura rimarkakuna:

Manashi Juanka wañunkachu nishpa.

Jesuska mana chayta rimashpanpas chasna yuyarirkakuna. Payka rimahurkami: Munashpaynika pay kawsananta kutimunayni punchakama ¿imaraykuta yachanayki tiyan kanka? nishpa.

Chayllata killkashkani ñuka Juan Jesuspa runan. ²⁴Chayllata killkashkashka chay rikushkanta. Ñukanchi kirik masinkunaka yachanchimi paypa rimashkanka shutipa kananta. ²⁵Tiyan achka Jesuspa rurashkankuna maykantami mana killkashkanchichu. Tukuyta shukllankama shukllankama killkanchima karka yuyarini killkashkanchi killkakunaka mana paktanahumachu karka kay allpapi.